

Тиждень

український www.ut.net.ua

В'ячеслав
Брюховецький,
президент
острова свободи
Стор. 14

№ 5 (13) 1 – 7 ЛЮТОГО

АЛЬ КАПОНЕ З БРОВАРІВ

Арешт хрещеного батька
російської мафії. Стор. 24

«ПІДПІЛЬНЕ» ВУГІЛЛЯ

Нелегальні шахти в цифрах
і обличчях. Стор. 40

УКРАЇНСЬКИЙ ДЖЕКІ ЧАН

Майстер кунг-фу на другій
Батьківщині. Стор. 50

У СКЛЯНИХ ОБІЙМАХ

КИЇВ ЗНИКАЄ В ТІНІ ХМАРОЧОСІВ. СТОР. 70

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

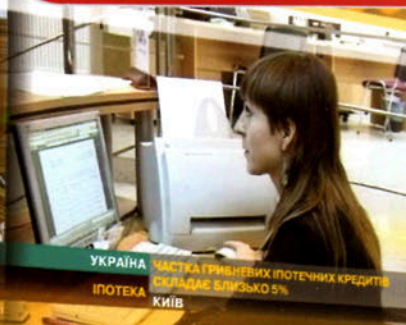
Коли ти хочеш знати

24

Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

УКРАЇНА РЕГІОНАЛИ ЗНОВУ "З'ЯСУВАЛИ" СТОСУНКИ З БЮДЖЕТОМ
КИЇВ

УКРАЇНА ЧАСТКА ГРИВНЕВИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ СЕРАДАЄ БЛИЗЬКО 5%
ІПОТЕКА КИЇВ

США УРІД ЗАМОВИЛИСЯ ПІДПИСАТИ НАЦІОНАЛЬНІ ПІДАРОК В ВІСЬОМ ДУМІ ВЕЗПЕКА АРХІВ

ЄВРОСОЮЗ ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ ВХОДЖЕННЯ 9 КРАЇН ДО ЗОНИ ШЕНГЕНУ
ЕМЕРГЕНСЬКА ЗОНА СТРАСБУРГ

ІСПАНІЯ ЗУСИЛИВ "HONDA" СКОНЦЕНТРУВАТИ НА СЕЗОНІ 2008-ГО РОКУ
ФОРМУЛА-1 АРХІВ

США РАЙН БАРКЗ ФЕСТИВАЛЬ WIRED NEXTFEST КОМПАНІЯ AIRCOURT CORPORATION

КИТАЙ ПЕРІС ХІЛТОН "ЗАСВІТЛАСЯ" НА MTV STYLE AWARDS ШОУ MTV ШАНХАЙ

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ЕМІ БАНКАУС - НАЙКРАЩА ВИКОНАВЦІВ РІВ ЛОНДОН

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації
764 новинних сюжети за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі
105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини
65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу
24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію
8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

| ОБРАЗ |

Економісти в Давосі заявили, що скоро долар сильно знеціниться, та порадили країнам, економіка яких прив'язана

до цієї валюти, швидко вивадише переорієнтоватися на іншу. Проте носіями це «скоро» може зрозумітися, сказати не навмисно ніхто.

Р. Скаженіт

Це не дивно. Адже згодом роса аж дів світові віні, що долар виварся на рівень світових грошей. А з такої вершини

Тижень

Засновник ЕСЕМ МЕДА ГМЕХ
Видавець ТОВ «Український Тижень»
Головний редактор Юрій МАКАРОВ
Перший заступник
головного редактора Роман Кульчійський
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'яничук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ суспільства Ольга Михайлова
Відділ новин Наталя Васютин
Відділ країни Ігор Кручик
Відділ історії та науки Роман Кабачій
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожицька
Літературний редактор Ольга Артюх

Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надія Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков,
 Микола Титаренко
Художник Андрій Ермоленко
Більд-редакція Вікторія Буйнова, Анатолій Белов
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольоркоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стоглова
Відділ реклами Алла Левковська
Відділ розповсюдження Наталя Астаф'єва
Event manager Ганна Лебедева
Відділ маркетингу Сергій Крижан
Помічник головного редактора Олена Чекач

Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «Новий друк»
 Київ, вул. Малинотурська, 1
 № зам. 08-3272
Наклад 18 700
Адреса редакції 01030, Київ, вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Адреса для листування 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2 а
Телефон (044) 503 3740
 Виходить щотижня
 Розповсюджується в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

СПОКУСА ПРОСТИХ РІШЕНЬ

ЮРІЙ МАКАРОВ
головний редактор

Ось чому я ніколи не стану міністром. Ні, не тому, що мої менеджерські здібності нижчі за середні. У моїй країні, де потягами керував Рудьковський, а катастрофами Шуфрич, це не має жодного значення. Просто я себе добре знаю, рано чи пізно не стримаюся, а тоді доведеться одразу писати заяву про звільнення.

Саме такий імператив висунув нещодавно в інтерв'ю мудрий Мирослав Попович щодо відомої бійки в РНБО: зарядити кривднику в писк, бо іншого виходу немає, а потім негайно подати у відставку. Не маю наміру захищати очільника МВС, тим більше, що Юрій Віталійович виконав лише першу частину настанови, але психологічно я готовий його зрозуміти: почуття безсилля знайоме мені так само, як і мільйонам безіменних українців.

А що робити, якщо причинно-наслідкові зв'язки не працюють? Усім усе відомо, а наслідків катма. Про порушення у процесі розподілу київської землі не писав хіба що лівий. Щось змінилося? Хтось повернув ласу ділянку, хтось відповів відповідно до закону? Мене більше навіть не це турбує. Згідно з опитуваннями, понад 68% киян переконані, що Черновецький розподіляє столичну землю у власних інтересах (дані Центру Разумкова і «Дзеркала тижня»). Чи означає це, що на гіпотетичних дострокових виборах електорат «прокотить» мера, щодо честності якого він має сумніви — точніше, не має сумнівів? Не факт (див., зокрема, стор. 20). Боюся, що ціна питання, — чергова роздача харчових наборів і черговий додаток у 20 гривень до пенсії.

Життя будується на певних константах. Камінь падає на землю, тепле повітря піднімається вгору, фенол-

фталейн забарвлює лужний розчин у червоне, йод убиває бактерії, злодій, рано чи пізно, сідає до буцегарні. Ідеться навіть не про закони, а про закономірності. На кожную причину — свій наслідок, if — then. Якщо ти передбачаєш, що камінь з однаковою імовірністю може впасти, а може злетіти в небо, коли на території в 604 тисячі квадратних кілометри фізичні закони не діють, розраховувати проекти життя неможливо.

Є аж ніяк не ідеальні країни, які функціонують досить успішно, бо ця залежність «if — then» діє безпомилково. Зараз серйозні проблеми в одного із кандидатів у президенти США від республіканської партії Джона МакКейна: газета The Washington Post нарила, що його штатний консультант Рік Дейвіс влаштував зустріч із російським «алюмінієвим королем» Олегом Деріпаскою (див. стор. 11). Причому більше інкримінують політикові навіть не контакти з олігархом, а співпрацю з конкретним політтехнологом. Адаже Дейвіс — співвласник компанії Davis, Manafort & Freeman Inc., яка 2004 року відповідала за передвиборчу кампанію Віктора Януковича, а це, виявляється, псує репутацію.

Репутація, у принципі, — хороша чи погана — не питання душевного комфорту, а чинник передбачуваності, повторюваності. У нас домінує підсвідомо установка на те, що порядних людей нема, а репутація кожного, тим більше політика чи держслужбовця, — заздалегідь від'ємна величина. Насправді, така життєва позиція надзвичайно зручна. Мовляв, я, в принципі, порядна людина, але ж навколо геть усі пройдисвіти, тож мені доводиться пристосовуватися й бути як усі. Поняття «компрокат» остаточно скомпрометовано.

В Україні утворилося середовище людей, які приймають рішення, де не

існує ані друзів, ані ворогів, є лише ситуативні союзники. Проблема, знову-таки, не в самому середовищі, а в тому, що воно транслює свої уявлення про принципи взаємодії в суспільстві на решту суспільства. Революційна доцільність поступилася місцем бізнесовій. Це просто бізнес, нічого особистого. Там, де нема особистого, нема особистості. Є такі, кому дають у пику, але нема таких, кому не подають руки. Минулої п'ятниці на «Свободі Савіка Шустера» серед запрошених був кремлівський журналіст (є такий фах) Михайл Леонтьєв. Той самий Леонтьєв, який видає в Україні пропагандистський спецпроект «Der Spiegel Профіль» (українського в цьому тижневику — тільки оце «і» в назві) й у кожному числі послідовно доводить, що Україна як держава — історичне непорозуміння (як там у Булгакова: «Він ледве самого мене не звів з розуму, доводячи мені, що мене немає!»). І ось він, бачите, бере участь у студійній дискусії, разом з іншими шукає істину. Це, даруйте, все одно, що запросити ілюзіоніста Акоюна на чемпіонат із бриджу.

Небезпека засадничої відносності, доцільного релятивізму в тому, що людські спільноти вкрай болісно реагують на тривалу невизначеність. Неможливість вірити нікому породжує бажання вірити бодай комусь. І цей «хтось», хто зуміє визначити універсальні, єдині для всіх правила, — саме правила, а не закони — може в будь-який момент очолити країну. Від нього (чи від неї) вимагатиметься не ефективність, а переконливість. Він (чи вона) визначатиме фізичні константи на підвладній території, і суспільство або те, що мало б стати суспільством, прийматиме їх із вдячністю. Вакансія вільна, а країна готова. «Дівочка созрела». ■

У НОМЕРІ

24 КРАХ «ДОНА СЕМЬОНА»

Російський мафіозо з Броварів

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНОВ

40 ПАРАЛЕЛЬНИЙ ДОНБАС

«Підпільне» вугля

ФОТО МАРЧО МАЙСТЕР

60 ПЕРЛИНА В КОЛЮЧОМУ ДРОТІ

Сильні враження від Кашміру

ОБРАЗ

- 1 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.**
Малюнок Дмитра Скаженника

ОСОБИСТА ДУМКА

- 2 **СПОКУСА ПРОСТИХ РІШЕНЬ.**
Авторська колонка Юрія Макарова

НА ЧАСІ

- 4 **ФОТО ТИЖНЯ.**
Місячний Новий рік настає тільки зараз
- 6 **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Безпосередність
- 12 **СУБ'ЄКТИВ.** Новий 2494-й рік.
Авторська колонка Олени Чекан

ВПРИТУЛ

- 14 **ПРЕЗИДЕНТ ОСТРОВА СВОБОДИ.**
Інтерв'ю із «батьком» Могилянки
В'ячеславом Брюховецьким
- 20 **ВИРІШАЛЬНИЙ ДЕНЬ.**
Репортаж із паралізованої Верховної Ради
- 22 **МІСІЯ НЕМОЖЛИВА?**
Голос народу про бійки політиків
- 24 **КРАХ «ДОНА СЕМЬОНА».**
Зв'язки хрещеного батька російської мафії
- 30 **ЦІНА ВТРАЧЕНОЇ СВОБОДИ.**
Україна вже не стоїть осторонь
світових економічних процесів
- 32 **ІЛЮЗІЇ ДАВОСУ.**
Медіане та справжнє обличчя
Світового економічного форуму
- 34 **УЖЕ НЕ РОЗКІШ.**
Принади та пастки автотредитування
- 36 **ПРОДІ ПІШОВ.**
ПРИЙДЕ БЕРАУСКОНІ?
В італійському політикумі – зміна складу
- 38 **ЯВИЩЕ ІНШОМОВНОГО**
ПОХОДЖЕННЯ.
Хабар як чинник соціального регресу

ТЕМА ТИЖНЯ

- 40 **ПАРАЛЕЛЬНИЙ ДОНБАС.**
Економіка та етика «підпільних»
вугільних копалень

МИ

- 50 **УКРАЇНСЬКИЙ ХРЕСТ**
МАЙСТРА УШУ.
Му Юйчунь навчає киян
китайського мистецтва
- 55 **КИТАЙСЬКА ГРАМОТА**
КИТАЙСЬКОЇ ЛОГІКИ.
Авторська колонка Ольги Михайлової
- 56 **ПІДЛЯСЬКА ТРІЙЦЯ.**
Вільнос як осередок українського відродження

НАВІГАТОР

- 60 **ПЕРЛИНА В КОЛЮЧОМУ ДРОТІ.**
Подорож до Кашміру
за сильними враженнями
- 66 **НАДІЯ НА БЕЗСМЕРТЯ.**
Стовбурові клітини – матеріал для «загчастини»
- 68 **МАЛЕНЬКІ СЮРПРИЗИ**
«ВЕЛИКОГО ШОЛОМУ».
Триумф сестер Бондаренко в Австралії
- 70 **ПРИМАРА**
ЄВРОПЕЙСЬКОГО МІСТА.
Що більше хмарочосів,
то провінційнішою стає столиця
- 73 **«ХАЦАПЕТІВКА-СІТІ».**
Іда Ворс про комплекси забудовників
- 74 **КОВЧЕГ КАЗОК.**
Леонід Бернат, Казкар і винахідник
- 76 **ВІДГУКИ.**
Вистави, фільми, виставки, книги,
музичні записи
- 78 **АНОНСИ.** Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

- 80 **КІЛЬКА СЛІВ ВІД ЖУРНАЛІСТІВ**
Тижня

70 В ОБІЙМАХ ХМАРОЧОСІВ

Столиця втрачає обличчя

КОЛАЖ: АНДРІЙ СРМОЛЕНЮ

Місячний Новий рік

Дітан – центральний парк столиці КНР – прикрашають паперовими ліхтарями, які в них на кшталт нашої ялинки. Китай готується зустрічати свій Новий рік за місячним календарем. Готується заздалегідь, адже саме свято припадає на 7 лютого. Цим нас не здивуєш – ми святкували «рік Пацюка», починаючи з кінця грудня. Про наші марні сподівання асимілювати елементи східної культури у цьому **Тижні** пишуть Олена Чекан та Ольга Михайлова (стор. 12 та 55). Зрозуміло, що далі «фен-шуя» зразка Троєщинського ринку справа не дійде. Краще читати «Луї Юнь». Ну ось, наприклад: «Відвідувати й слухати поганих людей – це вже початок злої справи». Або таке: «На шляху до мудрості є три шляхи: шлях роздумів – це найшляхетніший, шлях наслідування – це найлегший, шлях особистого досвіду – це найважчий». Ну, й ще таке: «Ти вважаєш мене освіченим? – запитав якомсь Конфуцій учня. – А хіба ж ні? – Ні, сказав Конфуцій, – я лише зв'язую все разом».

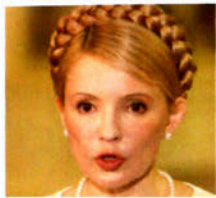
| НА ЧАСІ |

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

**ВОЛОДИМИР
ЧАЙКА**
 стверджує, що його
 прослуховували

Мер Николаєва знайшов у власному кабінеті приховані відеокамери зі звукозаписувальними приладами. Вони були встановлені у ніші для телевізора. Зараз СБУ проводить експертизу приладів та з'ясовує, як вони потрапили до кабінету градоначальника.

ЮЛІЯ ТИМОШЕНКО
 просить скасувати візи

Під час свого візиту до Брюсселя очільниця уряду заклала ЄС прискорити початок перемовин про безвізовий режим із Україною. Діти, у Єврокомісії пояснили: без впровадження спрощеної системи візового режиму й угоди про реадмісію про це марно і натякати.

АНАТОЛІЙ ГУЛЕЯ
 став яблуком розбрату

Голова правління Ощадбанку потрапив у немилість Президента. За численні порушення, виявлені під час перевірок, Віктор Ющенко вимагає його звільнення. На захист банкіра стала Юлія Тимошенко, обіцяючи особисто переконати керівника країни в чесності Гулея.

**ЛЕОНІД
ЖАБОТИНСЬКИЙ**
 нагороджений орденом

Легендарного важкоатлета Президент нагородив орденом «За заслуги» II ступеня. Дворазовому чемпіону Олімпійських ігор відзнаку вручили з нагоди його 70-річчя. Український силач нині очолює Федерацію важкої атлетики РФ.

ІГОР СОБОЛЄВ
 відсторонений
 від ефіру

Журналіста усунули від ведення авторської програми «Час» на «5 каналі». За його словами, причиною цього став конфлікт із акціонером каналу Петром Порошенко, який намагався впливати на інформаційне наповнення програми.

Безпосередність

Цього тижня українські урядовці, не соромлячись власного юридичного дикунства, рішуче рубають з плеча

Днями зі слів прем'єрки Юлії Тимошенко стало відомо, що Кабінет Міністрів України видав постанову, яка забороняє виконувати завідомо незаконні рішення судів. Постанова насправді виявилася розпорядженням, але більшість ЗМІ, як це часто буває, цього не помітили. Після вивчення тексту розпорядження, яке, на відміну від постанови, не є нормативним документом, стало нарешті зрозуміло, хто вирішуватиме замість судів, яке ж рішення є «завідомо незаконним». Це право переходить до контролюючих органів, таких як податкова та митниця — віднині вони мають підставу визначати це на власний розсуд або згідно зі своєю «революційною правосвідомістю». Відтепер оскаржити у суді, наприклад, незаконну позапланову перевірку не вдасться — контролюючі органи таке рішення можуть не виконувати. Та й рішення судів, як не дивно, навіть у нас бувають такими, що за них не стає соромно. Замостянський райсуд міста Вінниці прийняв постанову про

відхилення подання про арешт Міхала Гангана, громадянина Росії. Суд навіть прийняв окрему постанову до прокуратури області з вимогою перевірити дії української міліції, яка здійснила під час затримання і спроби екстрадиції Гангана низку порушень законодавства, надто активно виконуючи прохання своїх російських колег. Цікаво, що міністр МВС Юрій Луценко, тепер вже на засіданні громадської ради при своєму відомстві, з милою безпосередністю вкотре ствер-

ЦИТАТА ТИЖНЯ

МИХАЙЛО ДОБКІН, мер Харкова
 коментує, чому прийшов на зустріч
 зі спікером парламенту
 із пов'язкою на руці:

А-а, Луценко
 покусав

ДОВІДКА

У почуті гумору харківському мерові не відмовиш: не секрет, що із головним міліціонером їх давно єднає спільна нелюбов. Втім, у політичній царині справи Добкіна не такі дотепні. Його діяльність зараз вивчає парламентська слідча комісія. Не виключено, що саме 2008 рік стане останнім роком його головування. Переобрання мера Харкова — одна із передвіборчих обіцянок пропрезидентського блоку НУ-НС, до якого входить також Юрій Луценко як лідер «Народної Самооборони». Скласти компанію Михайлові Добкіну за бортом влади має усі шанси й столичний мер Леонід Черновецький, діяльність якого докучає не тільки НУ-НСівцям, але й Блоку Віталія Кличка та БЮТу. Принаймні, в серйозності цих намірів Луценко його уже запевнив — під час бійки на засіданні РНБО. Натомість Добкіну щастило відбиватися лише словесними ляпасами від міністра.

| НА ЧАСІ |

джував, що про цю історію спочатку нічого не знав, а до подальших спроб міліції заарештувати російського радикала не причетний, і все зрештою зводиться до саботажу і невиконання наказів з боку вінницького УБОЗу.

Добре, що «спеціальних трійок», які повністю переберуть на себе повноваження судів, поки що наказом Кабміну не створено. Цікаво, що міністр юстиції Микола Онищук знов намагався прикрити свого шефа, як він це робив і у випадку, коли захищав не-

бездоганну з юридичного погляду позицію МВС про можливість відбирати права у водіїв на місці правопорушення. Слова Юлії Тимошенко він пояснював як вказівку для податківців одразу оскаржувати сумнівні рішення судів першої інстанції в судах апеляційних. Слухачі майже йому повірили, але читачі на сайті Верховної Ради прочитали сам текст розпорядження і зрозуміли, що прем'єрка абсолютно правильно, і дуже відверто, передала його суть і мала на увазі саме те, що сказала — віднині Кабмін дійсно розпорядився, всупереч Конституції, не виконувати деякі судові рішення.

Ворожі дії Секретаріату Президента і самого Віктора Ющенка хоч і в жодному разі не виправдовують правові новації прем'єрки, але принаймні пояснюють, у якому настрої вона зараз перебуває. Останній приклад — дуже відверта атака президентського оточення голови Ощадбанку, час і характер якої вказує на одне — Банковії дуже не подобається достатньо вдала активність Юлії Тимошенко щодо компенсацій внесків. Настільки не подобається, що, здається, було прийнято рішення розпочати прямий конфлікт з урядом вже тепер. Конфлікт, який навіть для нашої, архіконкурентної політики, розпочинається надто швидко.

Анатолій Бондаренко

НАТХНЕННЯ

Чорний квадрат

Київська міськдержадміністрація вирішила вшанувати Казимира Малевича, відомого російського художника, який народився у Києві. Проект пам'ятного знаку для Голосіївського району столиці ві-

дображає найвідомішу картину митця — «Чорний квадрат». Ініціатори розраховують, що виготовлення знаку буде здійснене за рахунок спонсорів.

*Малевич — геній! Та це єдно вшистка,
У чорну дірку — гроші на «Квадрат»...
Втім, добре, що такі з Росії Шишкін —
Саджали б ліс, шукали ведмежат!*

Рима Щотижнева

П'ЯТЬ ПОДІЙ

НЕ ВІДЛІТАЛИ. 300 лебедів-шипунів залишилися зимувати на річці Західний Буг неподалік Червонограда на Львівщині.

ШОК. Електричко смертельно травмовано 6 молодих людей поблизу Здолбунова. Батькам загиблих Укрзалізниця виплатить по 10 тис. грн компенсації.

РОКОВИНИ. 90-річчя з дня загибелі 300 гімназистів від рук більшовиків під Крутами вшанували в усіх областях.

НОВОБОГДАНІВКА. Тут знищено усі небезпечні снаряди (25 тис. т), що були на військових складах, — запевнило МНС.

УВАГА — ГРИП! В Україні розпочалася епідемія грипу. Найбільше хворіють у Вінниці, Львові, Одесі, Дніпропетровську та Києві.

Ще один автозавод

може з'явитися у Запоріжжі

Компанія «Укравто» розглядає можливість побудови в Запорізькій області нового заводу, який випускатиме 300 тисяч автомобілів щорічно. Не виключено, що партнером українського автовиробника у цьому проекті може виступити корпорація General Motors.

«Укравто» вже володіє Запорізьким автомобільним заводом та автозаводом у Польщі. Нещодавно поширилися відомості й про наміри компанії разом із корпорацією «Богдан» побудувати автозавод у Нижньому Новгороді (Росія). Під цей проект вже навіть куплено землю.

Щодо реалізації планів розбудови в Запоріжжі достеменної впевненості немає. За словами голови правління ЗАО «Запорізький автомобільний завод» Миколи Євдокименка, є низка невирішених питань щодо цього. Зокрема, необ-

хідно, щоб місцева влада виділила під забудову землю, цільове призначення якої потім потрібно буде змінити з сільськогосподарського на промислове. За деякими даними, «Укравто» претендує на ділянки, які зараз належать НАН України. Керівництво НАНУ раніше заявляло, що буде виступати проти зазіхань на землю, яку вважає найродючішою в регіоні. Проте можливо, що опір вчених буде зламано досить швидко. Оскільки Таріел Васадзе, якого вважають власником «Укравто», зараз став народним депутатом від БЮТу й начебто перебуває в найближчому оточенні нинішньої прем'єрки Юлії Тимошенко.

Втім, побудова ще одного автозаводу є цілком доречною в Україні, яка минулого року посіла 7-ме місце серед країн Європи за обсягами продажу автомобілів.

Таємницю розкрито

НБУ вперше оголосив список власників банків

Нацбанк вперше опублікував списки власників 174-х українських банків. Акціонерами більшості фінансових установ виявилися юридичні особи, частина з яких зареєстрована в офшорах. При цьому 14 банків взагалі не надали такої інформації.

У країнах з відкритою економікою оприлюднення імен власників фінустанов є загальноприйнятною практикою. В Україні ж ця інформація досі була втаємниченою. Найчастіше, у зв'язку з небажанням самих же банкірів афішувати свої імена. Ім'я власника зазначають лише під час реєстрації банку, а хто стоїть за подальшими операціями купівлі-продажу акцій фінустанови, відстежити неможливо.

Відстрайкували

Кордон з Польщею «розкорковано»

Рух до Польщі розблоковано. Після кількох тижнів страйку польські митники вийшли на роботу. Черги вантажівок на найбільших контрольно-пропускних пунктах скоротилися удвічі.

Нагадаємо, доки польські митники вимагали підвищення заробітних плат, у пастці заблокованого кордону опинилися тисячі вантажівок. Кожен день польського страйку коштував Україні близько \$10 млн. Ситуацію загострив і бойкот з українського боку: українці вимагають спрощення вимог на виїзд до Польщі, які ускладнилися після приєднання останньої до Шенгена. І якщо уряд Польщі вже пообіцяв піти на поступки митникам, польсько-українське візове питання досі відкрите.

ЦИФРА ТИЖНЯ

657 млн
євроінвестував ЄБРР в економіку
України у 2007 році

Це рекордний показник профінансованих Європейським банком реконструкції та розвитку українських інвестиційних проектів. Для порівняння – на початку 2000-х щорічні обсяги інвестицій банку в Україні не перевищували і €120 млн. У цьому році ЄБРР хоче їх збільшити до €800 млн. Це свідчить про чимдалі впевненіше визнання української економіки у світі. Експерт Міжнародного центру перспективних досліджень Олександр Жолудь вважає, що найоптимістичніше оцінюється експортний потенціал країни. «Крім того, діяльність ЄБРР дає змогу українським підприємствам отримувати кредити під відсотки, значно нижчі за відсоткові ставки комерційних банків», – прокоментував **Тижню** експерт.

НОВИЙ ЦИКЛ

Україна прагне відновити власне виробництво
ядерного палива

Міністерство палива і енергетики передало в Кабмін проект постанови про створення Концерну «Ядерне паливо України». Його мета – розвиток уранового і цирконієвого виробництва, що в перспективі дасть можливість отримувати ядерне паливо для наших атомних електростанцій. Зараз паливо для 15 українських атомних енергоблоків закуповують у російській компанії «ТВЕЛ», яка цього року підняла ціну на 20%.

В Україні знаходиться один із найбільших у світі уранорудних районів (понад 50 родовищ). Запаси цирконієвої сировини – треті за масштабами у світі. Цього вистачило б не

тільки для відновлення власного виробництва ядерного палива, а й для його активного використання протягом найближчих 100 років. Свого часу українські підприємства, що входили до циклу виробництва ядерного палива, були закриті у зв'язку з підписанням нашою державою Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

У наступному числі **Тижня** читайте про сьогоднішнього Придніпровського хімічного заводу – колишнього гіганта з переробки урану

ОПИТУВАННЯ

Гроші, алкоголізм та екологія

Такі проблеми найбільше
цікавлять жителів Півдня
та Сходу України

Результати опитування «Міста Півдня та Сходу: соціальний вимір», яке провів Центр досліджень проблем громадянського суспільства, здивували навіть його організаторів.

«Ще на першій хвилі опитування ми отримали несподіваний результат. Виявилось, що жителів південного сходу України дуже турбує питання екології, – розповів **Тижню** директор Центру Віталій Кулик. – Воно, мабуть, і не дивно – у цьому регіоні багато металургійних, вугільно-видобувних підприємств. А тому можливі викиди відходів виробництва у водойми, ґрунти, повітря. Втім, цікаво те, що проблеми навколишнього середовища наболіли людям більше, ніж навіть питання виплати знецінених заощаджень Ощадбанку та низький рівень медичного обслуговування. Про депресивність регіону свідчить і значна частка згадування респондентами масового алкоголізму та наркоманії серед населення. Фактично, це наслідок того, що населення не бачить майбутнього своїх родин».

НАЙГОСТРІШІ ПРОБЛЕМИ

Невідповідність заробітних плат та пенсій реальному рівню життя	52,7%
Високі тарифи на комунальні послуги	50,7%
Масовий алкоголізм та наркоманія	50,0%
Погіршення стану екології	41,3%
Низький рівень медичного обслуговування	33,2%
Корупція, хабарництво	20,3%
Втрачені вклади Ощадбанку	17,4%
Безробіття й проблеми працевлаштування	17,0%
Зростання рівня злочинності	14,8%

Опитування проводилося Центром досліджень проблем громадянського суспільства у грудні 2007 – січні 2008 року. Всього опитано 1191 респондент у 20 містах обласного підпорядкування.

Бунт в Інгушетії

Демонстрантів розігнали кулями і оголосили ледве не терористами

Влада Інгушетії жорстоко придушила опозиційну акцію протесту. Під час мітингу проти чинного президента республіки затримані десятки громадян, серед яких багато журналістів. Критикуючи очільника республіки Мурата Зязікова, опозиціонери вимагали, аби він відповів за бездіяльність. Втім, влада оголосила мітинг незаконним. Між демонстрантами і силовиками почалася бійка.

Протестувальників розганяли пострілами, світлошумовими гранатами і сльозогінним газом. Невідомі тим часом підпалили будівлі урядової газети і готелю у центрі столиці. Частина території Інгушетії напередодні мітингу була оголошена зоною антитерористичної операції. Незалежні спостерігачі зазначають: найневдоволеніші нинішнім керівництвом республіки — симпатизи екс-президента Руслана Аушева, які й організували акцію протесту. Після провалу першого мітингу вони обіцяють новий. Його призначили на 23 лютого, день пам'яті депортації чеченців та інгушів, що відбулася 1944 року. На знак солідарності до жителів Інгушетії обіцяють приєднатися інгуші Москви.

Небезпека з КОСМОСУ

На Землю падає американський супутник

Супутник-шпигун USA-193 зійшов з орбіти і наближається до Землі. Наприкінці лютого він може упасти у будь-якій точці земної кулі. Розрахувати точну траєкторію польоту абсолютно не керованого апарата системам спостереження поки що не вдається. У США запевняють: більшість уламків USA-193 згорять у шарах атмосфери або впадуть в океан. Найбільшу небезпеку становить ядерний реактор, від якого живиться 9-тонний супутник.

Останній шлях диктатора

Індонезія попрощалася з генералом Сухарто

На 87-му році життя помер колишній президент Індонезії Мухаммед Сухарто. У країні оголошено 7-денний траур.

Екс-президента госпіталізували на початку січня з діагнозом «ниркова недостатність». Невдовзі у нього зупинилося серце. Лікарі кілька тижнів підтримували його життя за допомогою спеціальних апаратів. Однак згодом, зрозумівши, що процес незворотний, їх від'єднали.

Ще до смерті колишнього президента уряд вирішив, що місцем його останнього спочинку стане могила в передгір'ї гори Лаву, де знаходиться мавзолей родини Сухарто. Церемонією поховання, яку відвідали лідери чи не всіх країн регіону, керував чинний президент країни.

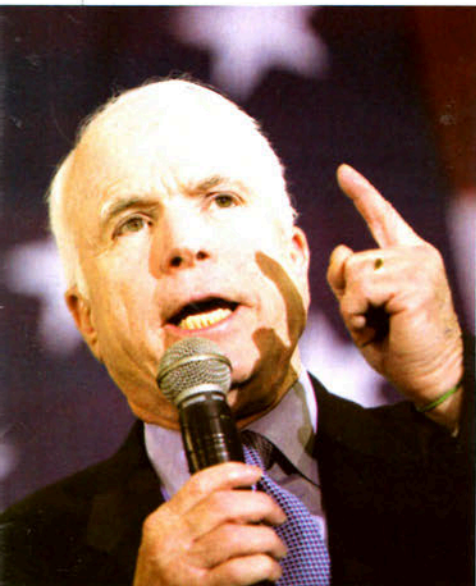
Диктатор захопив владу в Індонезії 1965 року внаслідок військового перевороту, під час якого загинули сотні тисяч індонезійців. Лише у

1998 році, після масових заворушень, він пішов у відставку. Його звинувачували у корупції, зловживанні службовим положенням і захопленні земель. Втім, жодну із порушених справ так і не завершили. До останніх днів життя Сухарто залишався найвпливовішою людиною Індонезії.

Розсекречені зв'язки

Кандидат у президенти США може зійти з дистанції через зв'язки з Росією

Одному з лідерів президентських перегонів у США, сенаторові Джону Маккейну, загрожує висловлення недовіри як з боку соратників по партії, так і з боку електорату. Причина — публікація в газеті The Washington Post журналістського розслідування щодо зв'язків Маккейна, відомого своїми антиросійськими поглядами, з російською економічною та політичною елітою.

Зокрема, йдеться про зустріч Маккейна з російським мільярдером Олегом Деріпаскою під час Економічного форуму в Давосі 2006 року та участь його радника з передвиборчої кампанії Ріка Дейвіса в обстоюванні російських інтересів на українських президентських виборах 2004 року.

Відомо, що Дейвіс був бізнес-партнером «ветерана брудних виборчих махінацій» Пола Манaforta. Останнього у 2004 році запрошували в Україну для консультацій з Партією регіонів. Щодо Дейвіса, то він тоді начебто відповідав за зв'язки між Манafortом та кремлівськими політехнологами.

ОЦІНКА

КОСТЯНТИН КУЗНЕЦОВ
провідний експерт економічних програм
Українського центру економічних
і політичних досліджень
ім. Олександра Разумкова

Давос переймається долею долара

Проте Україні від його коливань наразі ні жарко, ні холодно

Що таке Економічний форум в Давосі? По суті, це клуб, де збираються дуже багаті люди. Тут обговорюються у вільній атмосфері перспективи на найближчий рік та трохи далі фінансових ринків і тих чинників, які формуватимуть політику на глобальному рівні.

Присутність України на цьому Форумі — це ознака того, що з нами рахуються. Наша економічна політика є цікавою для світового загалу. А представлення країни на рівні Президента — не що інше, як свідчення зацікавленості керівництва держави процесами інтеграції та глобальними перспективами.

Проте це не означає, що ми беззастережно маємо виконувати усі рекомендації, озвучені на Форумі. Зокрема, щодо переорієнтації економіки з прив'язки до долара на якусь іншу валюту.

Якщо ми кажемо про державу і ознаки її суверенітету, то серед таких ознак є незалежна фіскальна й монетарна політика як частина загальноекономічної політики. За такого контексту кожна з країн сама вирішує це питання з огляду на обставини, за яких вона сама існує, та з огляду на її зовнішньоторговельні зв'язки й економічний баланс. Нині я не бачу підстав для того, щоб Національний банк України змінював свою політику відносно прив'язки гривні до долара на прив'язку, наприклад, до євро.

На користь моєї позиції є той факт, що Державний бюджет України на 2008 рік складено і розраховано відповідно до певного коридору верхньої та нижньої межі відношення гривні до долара. Тому тут зрозуміло, що протягом 2008 року таке питання може стояти на порядку денному, але його реалізації у цьому році я не бачу, як і необхідності та можливості це робити.

Рекомендації Давосу не прийнятні також з огляду на наявну у нас систему державного регулювання у цій сфері та її наслідки. А це — неактивна розбудова механізмів на фондовому ринку, яка призводить до того, що ми майже відсутні на зовнішніх біржах. І це робить нас незалежними від коливань позитивних чи негативних, що відбуваються на західних чи східних ринках. Наприклад, обвал ринку у США дуже слабо відобразився на українському фондовому ринку.

Тому за цих обставин ми не маємо значної залежності від зовнішніх чинників. І саме таким чином необхідно будувати власну політику. А насамперед — укріплювати гривню. Це має робити і Нацбанк, і уряд, і Верховна Рада, приймаючи відповідні закони. Потрібно поашувати на те, щоб потенціал української економіки розвивався збалансовано щодо експорту та імпорту. А для цього необхідно створювати вигідні умови експортерам, не утискаючи інтереси імпортерів. Бо якщо значно розбалансується зовнішньоекономічна сфера, зменшиться обсяг прямих іноземних інвестицій, що відобразиться на валютному курсі. А до чого ми прив'язуватимемо гривню в такій ситуації, буде питанням другого порядку.

 стор. 32–33 читайте про подробиці цьогорічного Форуму в Давосі

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

yes ideas wrote:

Не став би я покласти великі сподівання на студентські організації, в середовищі яких, на думку автора, мав би формуватися вільнолюбивий демократичний лад. Там виховується або фривольність на рівні субкультурного пияцтва, або молодий чиновник, махровий слуга адміністрації з краваткою на щодень та шкіряним портфеликом — такий собі голова студентського самоврядування, припустимо...

silver krum wrote:

Чудовий розумний мужик! На жаль, розумні в Україні не затребувані. Загалом, такі думки дуже несучасні, тому що абстрактні ідеї у сьогодишньому суспільстві нікому не потрібні. Без яскравої упаковки, що «б'є» в око, абстракції не користуються попитом. Ось якщо б він міркував як Дмитро Видрін чи Пелевін, тоді б його помітили, покликали кудись і, можливо, навіть прийняли б його концептуальні ідеї до реалізації. А так — залишається хіба що сподіватися, що якийсь спритний кліпмейкер впарить ідеологію пана Грицака Рінату Ахметову (Рінат Леонідович може купити, тим паче у нинішньому своєму стані).

mrs jk wrote:

Мені здається, держава й не почне мислити доти, доки громадяни не почнуть це робити. Держава — похідна від суспільства. І нам потрібно навчитися від неї вимагати, а не радісно підставляти відкритого рота під 1000 грн радянських вкладів.

В Інтернеті з'явився блог **Тижня**. Ви можете поспілкуватися з нами і залишити свої відгуки за адресою ut-magazine.livejournal.com

ОЛЕНА ЧЕКАН
помічник головного редактора **Тижня**

Новий 2494-й рік

Східний рік зустрічаю змалечку, бо росла під портретами Леніна і Мао. Не знаю, як дитячий садок, де працювала мама, був пов'язаний з Китаєм, але коли в Україну приїздили посадовці з КНР, то приходили саме до нас. Тоді Раїса Абрамівна вижимала зі старенького фортепіано китайські дисонанси, хлопчачки били в барабани, а ми, дівчатка, в шовкових строях і з серйозними личками церемонно рухалися у старовинному танку віял. Потім гості співали з нами «Ду лян мянь ди» — пісню про Мао. Коли багато років потому ризикнула заспівати цю пісню комусь з амбасадки КНР, виявилось, що все пам'ятаю. Дипломат це також співав у школі, тож закінчили разом.

До зустрічі китайського року готувалися старанно: паперові ліхтарики і чарівні кульки, що розпускаються у воді, нам дарували гості, а от тваринок-символів ми самі ліпили з глини і розцяцьковували гуашшю. А ще — вигадка мами, якою я дуже пишалася, — ми робили льодові прикраси: заливали у пасочки, на денцях яких були тваринки, зафарбовану воду — і на мороз. Східний Новий рік святкували між 21 січня і 20 лютого, зима тоді була справжня, тож у кучугурах снігу на нас чекала ялинка — символ нашого Нового року, яку ми прикрашали льодяними прикрасами, — такий собі симбіоз Сходу і Заходу. На вечерю — рис з овочами та рибою, а потім — найголовніше: Новий рік, причому власний, і ця таїна вражала найбільше. Річ у тім, що східний рік

починається в ту мить, коли людина переступає поріг хати, де святкувала. Оцей крок ми дуже цінували, робили його підкреслено пафосно, а далі вже бігли ковзаючись, підстрибуючи, але обережно, аби не розбити глиняну тваринку за пазухою — одну з тих, що прийшли колись до Будди. Потім до Китаю приєдналася Японія, однаково улюблені Лао-дзи і Конфуцій, Мо Ді і Чжу Сі, Доген, Банкей і Кукай, а ще — китайська і японська поезія.

Я не знаю, як ставитися до того, що, як стверджує Бі-Бі-Сі, у світі немає жодної родини, де не було б чогось зробленого в Китаї, а майже всі суверенири, які трапляються мені під час мандрівок різними країнами, — китайські. Мені страшенно подобається Шанхай — футурія ХХІІ-го століття, і так само страшенно не подобаються смертні вироки та ситуація з обранням далай-лами, хоча і розумію, що це внутрішня справа КНР. І все одно у ці передноворічні дні знову охоплює дитяча впевненість, що нездійсненне здійсниться і вкотре можна спробувати приборкати час, бо всі дарунки, які ми робимо, — це офіра невблаганному Хроносу. Майже 1200 років тому найславетніший віршувальник золотої доби китайської поезії Лі Бо писав: «Чи хочу вельможним і багатим бути? Ні, час я хочу зупинити, повернути».

стор. 50-54 читайте про майстра ушу Му Юйчуня

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Передплатити журнал з першого номеру ви можете через редакцію заповнивши квитанцію та передплативши її у будь-якому найближчому відділенні банку. Розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон.

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 99319

Оформити передплату ви можете:

- у будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта»;
- через передплатні агенції:

АТЗТ «САММІТ» (м. Київ)
(044) 254-50-50 (багатоканальний)

ДП «САММІТ-Крим»
(м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56

Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35

«САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61

«САММІТ-Кременчук»
(0536(6) 3-21-88, 79-61-89

ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23,
370-45-12

ТОВ «ПресЦентр»:
(м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80
(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39

ТОВ «Фірма Періодика»
(м. Київ) (044) 278-00-24

ТОВ Агенція передплати
«Меркурій»:
(м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88
(м. Кременчук) (0536) 70-03-84

ТОВ фірма «Меркурій»:
(м. Дніпропетровськ)
(056) 721-93-93, 721-93-94

(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбасс-Інформ»

(м. Донецьк) (062) 345-15-92,
345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13,
45-25-10

ПП «Медіа-Новости»
(м. Полтава) (0532) 50-90-75

ТОВ «Ранкова Преса»
(м. Київ) (044) 251-48-44 (45),
(044) 251-49-01

**Вартість редакційної
передплати на журнал
«Український ТИЖДЕНЬ»:**

1 місяць – 14 грн;

3 місяці – 42 грн;

6 місяців – 84 грн;

11 місяців – 154 грн

Відправте заповнений бланк замовлення
та квитанцію про оплату:
• факсом: (044) 503-37-41,
(044) 258-88-48;
• поштою: ТОВ «Український ТИЖДЕНЬ»
вул. Васильківська 2а, м. Київ, 03040

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача		код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»			322012
		МФО банку			
	Прізвище, ім'я та по батькові платника				
	Адреса платника, телефон				
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»				
	період:				
	платник (підпис)				сума, грн

квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача		код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»			322012
		МФО банку			
	Прізвище, ім'я та по батькові платника				
	Адреса платника, телефон				
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»				
	період:				
	платник (підпис)				сума, грн

За детальною інформацією
звертайтеся за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати
Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

ПРЕЗИДЕНТ ОСТ

В'ЯЧЕСЛАВ БРЮХОВЕЦЬКИЙ – ФІГУРА ЗНАКОВА. ДОКИ ОБИВАТЕЛІ СПЕРЕЧАЛИСЯ, ЧИ Є ВІН НАЩАДКОМ ГЕТЬМАНСЬКОГО РОДУ, ФІЛОЛОГ ЗА ОСВІТОЮ СТАВ БІЛЯ ОСНОВ ВІДРОДЖЕННЯ СЛАВЕТНОЇ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ. ПРО ОСОБЛИВОСТІ «МОГИЛЯНСЬКОГО» ШЛЯХУ **ТИЖДЕНЬ** ПОСПІЛКУВАВСЯ З ПОЧЕСНИМ ПРЕЗИДЕНТОМ НАУКМА В ЙОГО КАБІНЕТІ НА КОНТРАКТОВІЙ ПЛОЩІ У КИЄВІ

РОЗМОВЛЯВ РОМАН КАБАЧІЙ

Спершу НаУКМА вважали такою собі «білою вороною» серед державних університетів. Як ви почувастесь тепер?

— Сьогодні ми не є аж такою «білою вороною», це мене тішить. Певна частина наших принципів нині застосовується в інших університетах. Я не кажу про два виші, фактично створені за нашим зразком: Острозьку академію та Миколаївський університет ім. Петра Могили. Це наші колишні філії, і навчальний процес у них побудований за нашою калькою. Формально більшість вищих навчальних закладів мали б уже працювати відповідно до наших принципів, бо вони збігаються з основними положеннями Болонського руху [див. довідку]. А Україна задекларувала, що до 2010 року до нього приєднається. Більшою проблемою є те, що наші принципи не можна переносити наосліп...

Так було із функціонуванням у нас двох посад — «президент» і «ректор». Ми так зробили за прикладом американських університетів, хоч і там не «ректор», а «провост» — людина, яка відповідає за навчальну роботу. Експериментувати з назвою «провост» ми не стали, бо тоді б у студентів чулися руки зробити з таблички «провост» «прохвост». Ми повернулися до «ректора», але зрозуміли, що в наших умовах співіснування ректора і

президента не спрацює. Президент залишився сам по собі. Деякі ж виші зараз почали вводити і президента, і ректора, не усвідомлюючи до кінця, навіщо це роблять. Ось це печально. Один ректор мене запитав про навчальні кредити, що вводяться відповідно до Болонського процесу — ми називаємо їх заліковими балами: «Чи потрібно їх перерахувати тим, хто вже закінчує університет?» Навіщо?! Це ж не для «галочки».

Чинovníки сприймають зовнішні ознаки явища за його суть. Міністерство не уявляло, чим є Болонський процес. Немає поняття «навіщо»? На думку деяких українських чиновників, яку вони висловлювали навіть публічно, вся ця система вигадана ледь не для того, щоб студенти мали можливість швидше закінчити університет, наприклад, за півроку. А товариш Табачник якось навіть зауважив, що це потрібно, аби у різних країнах визнавали українські дипломи. Дипломи Могиланки й без того всі університети визнають. Нещодавно летів літаком із Мюнхена, в якому випадково перетнулися троє наших випускників: вчаться хто де — у Брюсселі, Сарагосі, Мюнхені. Ніхто не мав проблем із визнанням. Болонський процес насамперед покликаний підвищити якість освіти. У підтексті самої ідеї процесу є одна річ: Європа відстає у галузі вищої освіти порівняно з Аме-

| ВПРИТУЛ |

РОВА СВОБОДИ

рикою. Хоч незручно визнавати, але це спроба наздогнати США.

У.Т.: Чи означає наявність в областях колегіумів Могилянки вибір власне цього вишу їхніми випускниками? Чи ви тим самим намагалися компенсувати слабкість середньої ланки освіти?

— Ми планували, щоб ті навчальні заклади були інноваційними, щоб поставали школи нового типу. Це було складно, ніхто в обійми Могилянки за «отак» не приймав. Зараз ці заклади об'єднані в Асоціацію колегіумів і фактично спільно реалізують нове бачення навчального процесу. Підкреслю, що вони не мають особливих пільг: кожен колегіум самим голосуванням працівників має право рекомендувати лише двох своїх одинадцятикласників на навчання до нас. Якщо останні не наберуть більше половини балів на тестах у Могилянці, ми їх не приймаємо. Я завжди пишу з того, що Іллі у нас беруть участь у багатьох наших заходах, приїздять у Київ, наші викладачі їздять в регіони. Є наша мережа — і ми цим пишаємося. Спочатку ми прагнули, аби в кожній області було по два колегіуми: один в місті і один у селі. Наразі такий прецедент є лише на Франківщині.

У.Т.: Хто поверне університетам їхнє ім'я, не спалюжене кількістю «національних» вишів?

— Вища освіта розрослася до неймовірної кількості університетів примітивного рівня. Хто їм давав ліцензії — отим «кацапетівським» університетам? Хто підтримував їхні клопотання про надання статусу «національний»? Міністерство освіти.

У.Т.: Чи може Україна пишатися своєю вищою школою?

— Вища школа, як і все у суспільстві, не існує у вакуумі. Якщо говорити про вищу, варто почати з середньої школи. Це зумовило те, що наших фахівців активно перетягували за кордон. Їх шанували у світі. Не кажу, що не було проблем в освіті, особливо у гуманітарній і суспільній сферах. Технічним працівникам немає тут роботи. Я спершу дещо ревниво ставився до цієї проблеми: чому вони кидають, їдуть, адже в Україні все розвалиться! Пізніше під впливом розмов з різними людьми зрозумів: ці науковці повинні були виїхати, щоб мати змогу і надалі займатися наукою. Тут би

«Бажаю новому міністру освіти не зламатися»

вони вижили, але в іншому місці — на базарі. Вони збереглися як вчені — і тепер ми чуємо про повернення їх назад, разом із лабораторіями, учнями тощо. Як будь-яке явище, це має свої позитивний і негативний аспекти.

Ми мусимо чимало зусиль сьогодні докласти, щоб наша школа не деградувала і не уподібнилася амери-

канській, де середня школа є примітивною. США тому й викачують потенціал інших країн, бо їхня базова освіта не спроможна забезпечити потреби суспільства.

Певна проблема — це визнання дипломів іноземних вищих навчальних закладів в Україні. Приїхавши сюди, людина відчуває дискомфорт:

...НА ПРИКЛАДІ В'ЯЧЕСЛАВА БРЮХОВЕЦЬКОГО МОЖНА КОНСТАТУВАТИ, ЩО ВІН РОБИТЬ ІСТОРІЮ, ТОМУ ЩО ЯКБИ НЕ БУЛО ПАНА БРЮХОВЕЦЬКОГО, ГАДАЮ, НЕ БУЛО Б І МОГИЛЯНКИ. ЦЕ СПРАВЖНІЙ ОСВІТЯНИН І МЕНЕДЖЕР. Я ВПЕВНЕНИЙ, ЩО КОЛИ НАПИШУТЬ КНИГУ ПРО КИЄВО-МОГИЛЯНКУ І ПРО ЇЇ ПЕРШОГО ПРЕЗИДЕНТА, ВОНА СТАНЕ СПРАВЖНИМ БЕСТСЕЛЕРОМ

ІГОР ПАСІЧНИК, ректор Острозької академії

чому вона повинна щось доводити, коли їй у тій же Сорбоні видали диплом доктора? Мені кажуть колеги з інших вишів: «А чому ми маємо їх визнавати?» Та тому що ви підписалися під єдиними стандартами Болонської системи, де Ph.D — єдина форма наукового ступеня! Ми до 2010 року зобов'язані вийти на ці стандарти. А на цей момент тільки у двох закладах — Львівському університеті та у нас — проводиться, завдяки гранту, а не підтримці держави, експеримент із запровадження Ph.D. Міністерству було байдуже: найгірше те, що кожен із колишніх міністрів приходив до усвідомлення, що пропрацює 2–3 роки. Не було відповідальності перед самою датою — 2010 роком. Навіщо мордуватися тепер, коли в моєму кріслі сидітиме інший?

У.Т.: На чій прикладі у світі ми можемо орієнтуватися? Ви сказали: «Європа не дотягує»?

— Це коли порівнювати середні університети Європи і кращі Америки. Сорбона чи Оксфорд завжди «дотягували». У США є університе-

ти, які за рівнем можуть ледь відповісти нашим технікумам. Але є Гарвард, Йель, Принстон, Стенфорд — потужні наукові осередки. В Україні у галузі вищої школи відбуваються зміни — на щастя. Якщо 15 років тому я міг сказати, що зміни відбуваються лише в наших стінах, і мав рацію, то нині і в інших університетах реалізують нові ідеї, шукають нові методи тощо. Значною мірою завдяки зміні покоління професури. За 16 років незалежності виростили нові вчені, які закінчували наші та закордонні університети, аспірантури, й почали виховувати нових студентів. Причому їхні захисти відбувалися у відкритішому суспільстві, ніж коли б ми говорили про становлення вчених мого віку. Тільки в НаУКМА близько 40 викладачів — це наші випускники. Вони демонструють інший підхід, інші принципи. Не хочу сказати, що завжди це на краще, бо є й гірші приклади, як то є взагалі в житті, але все одно інше. Процесу варто дати жити.

У.Т.: Як ви ставитеся до відкриття філій іноземних вищих навчальних закладів в Україні?

— Я не проти того, щоб відкривалися філії іноземних вишів, але їхня діяльність має відповідати українському законодавству, з обов'язковим одержанням ліцензії.

У.Т.: Чи заслуговує вища ланка освіти на окреме міністерство?

— Я гадаю, що це зайвий крок, хоч про нього постійно говорять. Не в цьому справа, — можна мати і три міністерства — головне те, як вони працюють. Як міністерство забезпечує розвиток освіти? Не контролює чи наказує, а саме які умови створює для розвитку? Хоча контролювати також потрібно. Робиться акцент на суто формальному, замість поглиблення спроможності університетів до самооновлення. Адже в самій системі вищої школи закладено паростки регенерації. Натомість наше міністерство боялося запроваджувати хоч якісь інновації. Вони чіпляються до «букви і титли», до параграфа з якогось закону.

У.Т.: Чого чекаєте від нового міністра освіти?

— Я дуже шаную Івана Олександровича [Вакарчука — прим. ред.]. Це один із найцікавіших українських ректорів. Очікую, що він не

БІОГРАФІЧНА НОТА

В'ячеслав Брюховецький

Народився 4 липня 1947 року в місті Владикавказ (Росія).

1974 — закінчив Київський університет ім. Тараса Шевченка.

1980 — захистив дисертацію з бібліотекознавства.

1986 — захистив докторську дисертацію з теорії літератури.

1980–1991 — працював у Інституті літератури АН України.

1989–1990 — викладав в університетах Ратгерс (США) і Манітоба (Канада).

З **1991** — ректор (з 1994 — президент) Національного університету «Києво-Могилянська академія».

З **2007** — почесний президент НаУКМА.

2007 — присвоєно звання Герой України.

Один з ініціаторів створення Народного Руху України.

З 1982 — член Спілки письменників України.

Член комісії зі справ України в ЮНЕСКО.

Автор понад 400 публікацій, зокрема 7 книг.

зламається. Очевидно, він не до кінця усвідомлює, наскільки важкою стане ця робота. Як філолог сподіваюся, що також його професія фізика додасть організованості й систематичності в цій нелегкій праці.

У.Т.: Як зробити українську мову привабливою для вишів Сходу? Чи бачите в цьому процесі якусь роль Могилянки?

— Я вважаю цю проблему державною. Ми, зі свого боку, колись намагалися проводити різні спільні заходи, я особисто їздив по багатьох закладах, зустрічався з ректорами. Ми уклали певні угоди, як би ми могли співпрацювати. Але ініціативи знизу замало: мусять до цього позитивно ставитися віце-прем'єр з гуманітарних питань і міністерство. Такого бажання не виникло, тому все залишилося на рівні спорадичних контактів. До нас досить часто звертаються з місць, тепер, коли почалося запровадження болонських принципів, цілі делегації приїздять подивитися, «як воно працює». ▀

А щодо української мови — держава мусить подбати, аби її сприймали престижною. Хоча б таку річ запровадити, як іспити з мови для державних чиновників. Хочеш сидіти в райвиконкомі — склади екзамени — це практика усіх країн світу. Чомусь

У. Т.: Нещодавно в Могілянці відкрито Центр польських та європейських студій. Його формою діяльності є, між іншим, щотижневі відкриті лекції науковців з Європи та України. Важко було реалізувати таку ідею?

реж.] до Києва більшість формальностей було вирішено. У нас і раніше були осередки, так би мовити, «полоноцентричні», але зараз ми їх об'єднали в одному потужному центрі. Мав прийти час, щоби до такої справи підійшли люди, небайдужі до того, що роблять. Це як дозрівання яблука: мусить визріти ідея та її реалізація. Перед тим, завдяки старанням Богуміли Бердиховської, ми дістали повний комплект польського паризького журналу «Культура», що створило певний бібліографічний контекст діяльності Центру. Фундаментальні речі не робляться за один день.

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС НАСАМПЕРЕД ПОКЛИКАНИЙ ПІДВИЩИТИ ЯКІСТЬ ОСВІТИ. ХОЧА НЕЗРУЧНО ВИЗНАВАТИ, АЛЕ ЦЕ СПРОБА ЄВРОПИ НАЗДОГНАТИ США

ніхто не дивується, коли при набутті громадянства США людина показує власні знання з англійської. Я хотів би побачити, як би комі чи татарин у Росії працював у виконавчій владі, не знаючи російської. Гадаю, що таке розуміння поволи прийде і до нас. Коли українська культура стане престижною, проблема мови відпаде.

— Це відбулося з ініціативи посольства і Польського інституту в Києві. Ми до цього йшли близько 3-х років, шукали, зокрема й фінансові можливості, щоб не відкривати будь-що заради гарної назви. Безпосередньо після приїзду пані Олі Гнатюк [радника з питань культури Посольства Польщі в Україні — прим.

У. Т.: Могілянка — це й видавничий дім. На які видання орієнтує свого читача?

— Ми маємо не тільки «Видавничий дім НаУКМА». Видавництво «Дух і літера» також працює при академії. Останнє має філософсько-соціальний напрям, нерідко з'являються політологічні видання тощо. Водночас до українського

ДОВІДКА

Болонський рух

19 червня 1999 року 29 міністрів освіти європейських країн підписали Болонську декларацію, спрямовану на узгодження й уніфікацію системи освіти на континенті. До 2010 року має бути сформований спільний науковий та освітній простір. У його межах мають діяти єдині вимоги щодо визнання дипломів про освіту, працевлаштування та мобільності громадян, що істотно підвищить конкурентоспроможність європейського ринку праці та освітніх послуг.

Болонська система передбачає введення 2-циклового навчання — додипломного (до ступеня бакалавра), та післядипломного — з отриманням ступеня магістра і/або доктора. За умов запровадження системи кредитів студентів переводять на модульне навчання, за якого семістрів немає, а контроль відбувається за допомогою нарахування так званих кредитів за 100-бальною шкалою. За якістю освіти будуть стежити акредитаційні агентства, незалежні від конкретного уряду. До дипломів європейських вишів планується видавати Додаток, рекомендований ЮНЕСКО, для спрощення працевлаштування випускника.

«До Могілянки ніхто за «отак» не приймає»

ВПРИТУЛ

обігу вводимо чимало перекладної літератури. Натомість «Видавничий дім» орієнтований переважно на викладачів і студентів вищої школи. Тільки-но вийшов з друку посібник з інтернет-журналістики, по-моєму, не оцінити його важко. Він виходить вперше в Україні, і не випадково у нас. Видаємо не лише методичну літературу, художню — також. Зараз же не радянські часи, коли видавництва були вузькопрофільними, і тому дотувалися: видавництво має працювати, заробляти. На основі того, що заробили, можемо видавати далі. Таким чином можемо видавати книжки наших викладачів і студентів.

У. Т.: Як ви прокоментуєте факт, що поблизу НаУКМА було закрито книгарню, яку в народі називали «Книгарня НаУКМА»?

— Закінчився термін оренди. Там тепер буде магазин від наших видавництв. Ми раніше були змушені просити інших людей про відкриття такої книгарні. Скажу, що від студентів

нерідко були нарікання про високі націнки, до 40%. Ми за прибутком гнатися не будемо. Буде такий же магазин, тільки наш.

У. Т.: Наскільки продовжується після вашого переходу в статус «по-

ще за 4 роки перед тим, як я собі визначив дату, коли маю піти з посади, ми прийняли стратегічний план розвитку НаУКМА. І тепер ми над ним працюємо. Очевидно, що і ця «лінія», і план будуть змінюватися, не останнім чином під впливом особистих

ХТО ДАВАВ ЛІЦЕНЗІЇ «КАЦАПЕТІВСЬКИМ» УНІВЕРСИТЕТАМ?

ХТО ПІДТРИМУВАВ ЇХНІ КЛОПОТАННЯ ПРО НАДАННЯ СТАТУСУ «НАЦІОНАЛЬНИЙ»? МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ

чесного президента» лінія В'ячеслава Брюховецького?

— Вона продовжується нормально, як і має бути в житті. Я б не називав її моєю. Це випрацювана роками лінія нашого академічного середовища. На внутрішній конференції,

рис Сергія Мироновича [Квіта, нового президента НаУКМА — прим. ред.]. Сама ж стратегічна лінія закладена дуже давно і розвивається в потрібному руслі. В будь-якому разі я не маю особисто сумнівів у тому, що щось робиться «не так». ■

ІНСТАЛЯЦІЯ ТА ОРЕНДА

- ПЛАЗМОВІ ПАНЕЛІ
- РІДКОКРИСТАЛІЧНІ ЕКРАНИ
- ПРОЕКЦІЙНЕ ОБЛАДНАННЯ
- АКСЕСУАРИ ТА ІНШЕ

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27

www.presscom.ua

Вирішальний ДЕНЬ

ЯКЩО ВЕРХОВНА РАДА НЕ РОЗПОЧНЕ РЕЗУЛЬТАТИВНУ РОБОТУ, ЇЇ ДЛЯ ДЕРЖАВИ НЕ ІСНУВАТИМЕ

АВТОР: МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

Такого в історії ще не було: спікер не захотів закрити першу сесію Верховної Ради нового скликання. Тому що результат двох місяців роботи практично нульовий. Арсеній Яценюк був категоричним і метафоричним. «Тільки ті, хто будуть у залі, отримуватимуть зарплату, інші — ні, — сказав він. — Сьогодні така ситуація: в країні діють законно обраний Президент і уряд, якщо парламент не хоче діяти, ми його похоронимо».

У порожній сесійній залі чергувалися плакати під назвами «НАТО не пройде!» і «НАТО — ніколи!». Такі вже неоригінальні декорації у цього спектаклю — і глядачам, і учасникам відомо і те, що ніяке НАТО і не збирається дійти до України, принаймні протягом нинішнього парламентського скликання, і те, що Партія регіонів послідовно голосувала за перспективу членства в альянсі з 2003 року і має відповідний параграф у партійній програмі. Але сценарист вирішив, що вимагати референдум щодо НАТО саме

завтра: всі підписи уже зібрані. До цього жодне процедурне питання розглядатися не буде».

І блукали Верховною Радою дещо розгублені парламентарі. А екскурсовод привела чергову групу — працівників Ржищівської міськради — і розповідала їм, як працює серце української демократії. Лишалося тільки з'ясувати у депутатів різних фракцій, що з того, чим би вони зайнялися, якщо мали змогу, є першочерговим, адже Арсеній Яценюк стверджує, що у парламенті зареєстровано 800 законопроектів і роботу над ними досі не розпочато.

«Я особисто станом на сьогоднішній день вніс 21 законопроект, але жоден із них досі не дійшов до нашого комітету», — розповідає Геннадій Москаль, перший заступник голови комітету по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією. На його думку, першочерговим законопроектом є поправка до статті 51 Кримінального кодексу «Викрадення чужого майна»: «Сьогодні наших громадян грабує хто як хоче, а кримінальна відповідальність настає при

ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ ОТРИМУВАТИМУТЬ ЛИШЕ ТІ ДЕПУТАТИ, ЯКІ ВІДВІДУЮТЬ ПЛЕНАРНІ ЗАСІДАННЯ ТА ПРАЦЮЮТЬ У КОМІТЕТАХ

сьогодні — оптимальна версія для затягування часу і посилення роздратування електорату.

Як не втомлюється пояснювати Нестор Шуфрич, якому доручено організацію блокування президії (кріслами підпираються входні двері, на крісла сідають регіонали міцної статури): «Ми будемо блокувати роботу парламенту, доки не буде призначений референдум щодо вступу в НАТО. Його можна провести хоч

672 гривнях збитку, тому і кишенькові злодії діють в Україні безкарно. Ми пропонуємо, аби до 250 гривень була адміністративна відповідальність, вище — кримінальна. А кишенькові крадіжки каралися незалежно від викраденої суми, бо коли злодій суне у вашу кишеню руку, він не знає, скільки там лежить — є просто умисел заволодіти».

«Нині найболючіше питання — забезпечення людей житлом, — гово-

ФОТО: LYNAN

рив Володимир Рибак, голова комітету з питань будівництва, містобудування, житлово-комунального господарства та регіональної політики. — Є цілий пакет законопроектів щодо будівництва соціального житла і прозорої системи кредитування, він ще на першому етапі розробки, потрібно вивчати питання, запрошувати фа-

хівців, але цю роботу досі не розпочато. Інша ситуація — з Житловим кодексом. Ми його, працюючи в уряді, спрямували у Верховну Раду. Учора з міністерством розмовляю, і мені починають розповідати, що його мають намір докорінно переробляти. Будують повітряні замки, а в цей час люди не знають своїх прав, коли і як збільшаться тарифи на комунальні послуги, яка відповідальність ЖЕКів за ці послуги, що саме вони одержують за свої гроші, яка відповідальність місцевих рад тощо. Ми будемо відстоювати, щоб парламент ухвалив Житловий кодекс, тому що писати його заново — створювати величезний вузол питань, що вже накопичилися у громадян».

На думку Андрія Сенченка, депутата Блоку Юлії Тимошенко, члена комітету з питань правосуддя, найбільше від бездіяльності парламенту потерпає система судової влади. «Близько 400 суддів з усієї України вже багато місяців чекають рішення

ферендуму щодо НАТО, а решта депутатів шукають вихід із ситуації, що склалася. Один із варіантів — призначити хоча б раз на місяць «день стовідсоткової присутності», коли жоден із членів коаліції не буде хворіти, від'їжджати у невідкладних справах чи затримуватися в кулуарах у момент натискання кнопки. Цей варіант влаштує прем'єр-міністра Юлію Тимошенко: вона висловила впевненість, що Кабінет Міністрів і Верховна Рада зможуть стабільно працювати, спираючись на парламентську більшість із перевагою лише в один голос. «Можна так організувати роботу: всі значущі законопроекти ставити на порядок денний на один конкретний день, — заявила вона. — І цього дня забезпечувати явку депутатів та їхнє повне знання, розуміння концепції та значущості законів».

Втім, на першій сесії нового скликання такого дня вже не буде. Попри всі заклики Президента Віктора Ющенка про ухвалення 11 невід-

ВСІ ЗНАЧУЩІ ЗАКОНОПРОЕКТИ СПРОБУЮТЬ СТАВИТИ НА ПОРЯДОК ДЕННИЙ НА ОДИН КОНКРЕТНИЙ ДЕНЬ

своїєї долі, — розповідає депутат. — Хтось очікує звільнення у зв'язку з досягненням відповідного віку, хтось — призначення на посаду. А першочергові законопроекти — ті, що стосуються добробуту населення. Наприклад, про статус учасників війни (людей, старших 80 років, у яких немає підтверджувальних документів). І, звичайно, головне завдання парламенту — схвалення Програми дій уряду і прийняття супутнього урядовим ініціативам пакету законів».

У свою чергу, Петро Симоненко, голова фракції КПУ, член комітету з питань правової політики, не вважає, що Раді є чим зайнятися. «Хочу прокоментувати, — заявив він **Тижню**. — Так, у Верховній Раді зареєстровано 800 законопроектів — це переважно спадщина колишніх скликань. Причому більшу частину з них внесено колишнім Кабміном. Новий уряд має визначитися, які закони для нього вже неприйнятні, які є першочерговими та невідкладними, і так далі. Цю роботу взагалі не розпочато, тому законопроектів у нас може бути скільки завгодно, а ефекту не буде».

При цьому комуністи продовжують разом із регіоналами вимагати ре-

кладних законопроектів від нього особисто, чи хоча б про зняття депутатської недоторканості. Натомість все голосніші прогнози експертів, що нові вибори є невідворотними та то вже навесні, чи аж восени, але у 2008-му році.

Єдність у змалюванні такої перспективи вражаюча: регіонали готові проводити їх разом з референдумом щодо НАТО і президентськими виборами, також достроковими, а блок НУ-НС вустами депутата Миколи Катеринчука засвідчив, що вже розпочав підготовку до дострокових виборів-2 «через загрозу складення мандатів депутатами-регіоналами, яких понад 150 осіб — таким є юридичне підґрунтя для розпуску парламенту».

Ризикну запропонувати ще один хід, що може задовольнити обидві сторони: разом із референдумом «чи входить до НАТО» запитати населення, який державний устрій його влаштує в цей конкретний момент. І якщо електорат, не вдоволений поведінкою парламенту, обере суто президентську форму правління, під куполом на Грушевського можна буде розмістити іншу розважальну устанovu. ■

А НАТО і не сплнить...

МІСІЯ НЕМОЖЛИВА?

ДУМКИ ПРО ЛЯПАС, ЯКИЙ СТРУСОНУВ МОЗОК МЕРА КИЄВА І ВРАЗИВ ГРОМАДСЬКІСТЬ УКРАЇНИ, ПОЛІТИКІВ І ПРОСТИХ ЛЮДЕЙ

АВТОР: Антон Зікора

Зараз, коли ви читаете ці рядки, певно, дещо змінилося. Можливо, прокуратура Києва вже розглянула скарги когось із учасників конфлікту — Леоніда Черновецького чи Юрія Луценка. Можливо, з'явилися нові заяви офіційних осіб, бо події змінюються щохвилини. Але можна стовідсотково стверджувати, що ця справа ще довго буде непокоїти громадян.

Тим часом, вулиці столиці заповнилися прихильниками та противниками обох політиків. Одні роздають символічні ляпаси меру, інші вимагають відправити «міністра-беспредельщика» у відставку. Особливо палкі суперечки відбуваються у районі Головоштампу на Майдані Незалежності, званому в народі «даун-плацом». Ми пильно стежили за коментарями політиків у ЗМІ щодо цього і за тим, що кажуть прості люди на площах. Сьогодні всі зібрано тут.

«Одне діло, коли йдуть якісь політичні протистояння — ви пам'ятаєте, що й війська підтягували, й штурмували, це політичні процеси — тут уже йдеться про права лю-

мені ближчий Юрій Віталійович, адже київський мер — це така субстанція, спілкування з якою не можливе без нанесення шкоди тому, хто її торкається, — каже київський художник Костянтин Верник. — Сподіваюся, що Луценко хоча б помив руки після того ляпаса Черновецькому. Також сподіваюся, що це був не просто ляпас, а щось сильніше».

«Сутичка між міністром внутрішніх справ Юрієм Луценком і мером Києва Леонідом Черновецьким — це ганьба для обох чиновників. А те, що це зробив глава МВС, — ганьба в квадраті... Панові Луценку потрібно тепер не розповідати, який він герой, а попросити вибачення у всіх громадян України й сказати, що це помилка, й визнати її», — вважає Анастолій Матвієнко, депутат Верховної Ради від блоку НУ-НС.

«Черновецький стверджує, що в нього закрита черепно-мозкова травма. Не знаю, що там щодо мізків, але те, що травма закрита, безсумнівно. Київський мер закрився, сховався і не виходить у світ, — говорить менеджер з продажу Олена Коротова, даючи символічного ля-

«ЩОБ «РОЗІБРАТИСЯ ПО-ЧОЛОВІЧОМУ», ПОТРІБНА НАЯВНІСТЬ ЩОНАЙМЕНШЕ ДВОХ ЧОЛОВІКІВ, А ТУТ МИ МАЄМО ПРОБЛЕМИ»

дини. От, наприклад, приходжу я на погоджувальну раду, до мене підходить Луценко й б'є мене в писок», — вважає депутат від Партії регіонів Ганна Герман.

СПОДІВАЮСЯ, ЦЕ НЕ ПРОСТО ЛЯПАС

«Нині кожен приміряє щось на себе. Одні бачать себе у ролі Луценка, інші — в ролі Черновецького. Звісно,

паса мерові на Майдані. — І якби в нього була саме така травма, телебачення «Київ» щохвилини показувало б рентгенівські знімки його черепа. Нам всім цей череп вже снився б у чорно-білих снах... Не вірю».

«Моя особиста точка зору: на посаді міністра має бути людина професійна, урівноважена, якій могли б довіряти більшість громадян України. Це має бути фахівець, який служить не

політиці та емоціям, а закону, державі та людям», — сказав Віктор Янукович, лідер фракції «Партія регіонів».

«Вся річ у тому, що кияни бісяться з жиру: тут дуже високий рівень життя. Запитував своїх друзів, скільки їм потрібно кишенькових грошей на день? Кажуть, що сотня гривень — мінімум. У нас у Самборі (Львівська область — **Тиждень**) це величезні гроші. Ви вже хлібом наїлися, тепер вам давай видовищ, та політики їх дають, — вважає студент Влад Перистюк. — Що ж до посади столичного голови, то навіть не знаю, що тут сказати. Вам спочатку один мер не подобався, зараз — інший. Тепер хочете, щоб головою став Луценко або Кличко. Але якщо

ВПРИТУЛ

і вони вам не сподобаються, що робитимете — знову мітингуватимете? Та краще працюйте».

«Дозвольте, а може він (Черновецький — **Тиждень**) сам себе побив? Хто бачив, що саме Луценко йому синці поставив? До того ж, хіба ляпас дає закриту черепно-мозкову травму? Вибачте, я основи

в цьому випадку міністрові варто було б дати «ляпас» Кличку. Уявіть, як цікаво розвивалися б події».

«СВИНЯЧЕ РИЛО» «ПОМАРАНЧЕВОЇ» ДЕМОКРАТІЇ

«Ми побачили «свиняче рило» «помаранчевої» демократії та законності. Луценку давно варто було по-

щення цін на послуги ЖКГ у 3,5 рази. Отоді він перестав бути гарним і «помаранчевим». Але для мене це не стало сенсацією, як і не стала сенсацією його ганебна поведінка, яку ми зараз спостерігаємо».

«Ви ж бачили, що на тому засіданні РНБОУ за великим круглим столом Луценко сидів у одному

**«ВИ ВЖЕ
ХЛІБОМ
НАЇЛИСЯ,
ТЕПЕР ВАМ
ДАВАЙ
ВИДОВИЩ,
ТА ПОЛІТИКИ
ЇХ ДАЮТЬ!»**

кінці, а Черновецький = в іншому. Це які потрібно мати ноги, щоб дістати і вдарити його! Зрозумійте, що Луценко — це та людина, яка говорить і сама в це вірить, але завжди бреше. Не раз переконувався у тому, коли ми працювали ще в одному комітеті. Він розповідав спочатку одне, а через хвилину заперечував і казав інше», — повідомив народний депутат від Партії регіонів Микола Джига.

«Найбільше потішила зараз Президента, який запропонував цим двом товаришам розібратися «по-чоловічому», — вважає викладач англійської мови Володимир Петря. — Однак для того, щоб «розібратися по-чоловічому», потрібна наявність щонайменше двох чоловіків, а тут ми маємо проблеми. Отож, так би мовити, місія нездійсненна».

«Свого часу, і це був хороший час, була рукавичка. На виклик провокатора її кидали в обличчя чи піку або в морду. За моїми даними, з преси, за інформацією тих, з ким я спілкувався, ситуацію спровокував Черновецький. І провокація була первинна. І це було відкриття вогню по противнику, провокація, хамство, образа і наклеп. Первинним був вогонь, вистріл і провокація», — сказав Олександр Омельченко, народний депутат України від НУ-НС, колишній мер Києва.

«Що ви за дикі люди такі, заспокойтеся нарешті», — вгамував голова Верховної Ради Арсеній Яценюк. ■

Луценко, не

Пані у капелюсі: «Закрилися в міністерстві... хуліганьйо!»

судмедекспертизи вивчав, і не в одному виші. Такий ляпас травми дає — це потрібно гарненько об асфальт або об сходинки вдаритися. А далі, як в анекдоті: добре, що немає мізків, бо був би струс», — зазначає народний депутат від фракції НУ-НС Геннадій Москаль.

«Деякі кажуть, що, мовляв, Луценко зробив «чоловічий вчинок», типу, кожен мужик може заїхати іншому в «башту» — хоч рукою, хоч ногою, — стверджує безробітний киянин Леонід Захава. — Це правда, але поєдинок передбачає, що в ньому беруть участь люди з однаковою вагою. Не знаю, хто з них скільки важить, але Черновецький виглядає значно легшим, аніж лось-Луценко. І

дати у відставку і застрелитися», — сказав народний депутат від Партії регіонів Вадим Колесниченко.

«Я ніколи не мала ілюзій щодо Леоніда Черновецького. Ще до того, як він став киянським мером, я знала, хто він — один тільки зв'язок з Аделаїдою чого вартий, — говорить бухгалтер Ганна Григорянц. — Я бачила його електорат. Це були переважно бабусі з гречкою в пакетах із написом «Блок Леоніда Черновецького». І нічого доброго це не віщувало, про що я постійно попереджувала своїх знайомих, які перебували в ейфорії: у нас — «помаранчевий» мер! Ставлення щодо нього змінилося буквально в одну мить, коли киянський голова заявив про підви-

КРАХ «ДОНА

ХРЕЩЕНОГО БАТЬКА «РОСІЙСЬКОЇ МАФІЇ»
СЕМЕНА МОГИЛЕВИЧА СПІТКАЛА
ДОЛЯ АЛЬ КАПОНЕ

АВТОР: ВАСИЛЬ ВАСЮТИН

Увечері 23 січня поблизу одного з міжнародних торгових центрів у Москві правоохоронці затримали власника мережі магазинів «Арбат Престиж» Владіміра Некрасова та «консультанта компанії «Евергейт» Сергєя Шнайдера». Під цим скромним титулом ховалася людина, яка у списку Міністерства юстиції США фігурує як один із найрозшукуваніших і найнебезпечніших злочинців — «хрещений батько російської мафії», колишній киянин Семен Могилевич.

Могилевич несподівано повторив долю Аль Капоне — його взяли під варту у справі про ухиляння від сплати податків в особливо великих розмірах. Російське законодавство передбачає максимальний термін покарання за цей злочин — до 6 років ув'язнення. І для «хрещеного батька» краще відбутися його у Росії, аніж бути екстрадованим до США. Американська Феміда закидає йому звинувачення за 45-ма пунктами, що, в разі обвинувачувального вироку, загрожують 365-ми роками тюрми. Українські спецслужби також неабияк цікавляться Могилевичем, адже його бізнес-інтереси поширювалися і на територію колишньої Батьківщини.

ПЕРША «РОЗБОРКА»

Семен Могилевич народився 30 червня 1946 року у Броварах під Києвом. Закінчив економічний факультет

Львівського університету. Перший раз «загримів» до Бучацької колонії суворого режиму за підробку державних нагород і виготовлення фальшивих грошей.

Ось як сам Сева згадував той період в інтерв'ю «Московському комсомольцеві» від 31 серпня 1999 року: «У 1973 році я сів у в'язницю. Купив золоті монетки своїй дівчині на медальйон. Тоді я дружив із сином першого секретаря ЦК Компартії України — Валерієм Щербицьким. У нас була дуже близька дружба, але його тато за допомогою всіх можливих спецслужб відгороджував свого сина від такого спілкування. Знайшовся привід, і мене швиденько посадили. Я одержав 3 роки за порушення валютних операцій. Через півроку після звільнення, у 1977 році, я допоміг купити товаришеві, що виїжджав назавжди в Ізраїль, 2,5 тисячі доларів. Другий випадок з валютою міг обійтися мені вже досить дорого. Мені було простіше сказати, що я не допомагав йому купити валюту, а намагався його обдурити. У результаті я отримав 4 роки за шахрайство, а не 8 років за валютну операцію».

Прокуратура озвучує дещо іншу версію другого злочину. Могилевич буцімто ретельно спланував «кидалово» цеховика Семена Яхимовича, який збирався виїхати до Ізраїлю. Для цього він залучив племінника президента Конго, який навчався тоді у Києві. Африканець мав удавати з себе дипломата, готового

ГРОШОК. АНДРІЙ ЄРМОЛЕНКО

| ВПРИТУЛ |

СЕМЬОНА»

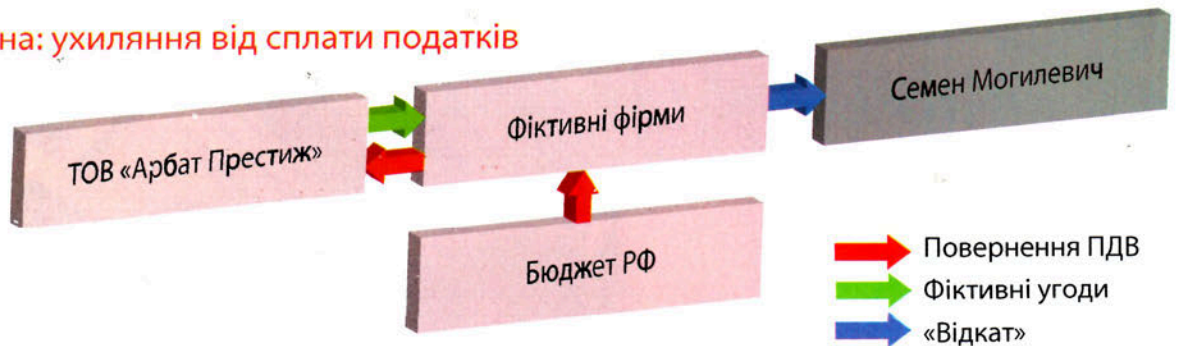
ВЕРСІЇ ТИЖНЯ

Тривалий час Семен Могилевич, попри впевненість правоохоронців кількох країн в його причетності до злочинного світу, лишався недосяжним для правосуддя. У Росії він був фактично недоторкан-

ною особою, що давало підстави для припущення: Могилевич має тісні зв'язки із мешканцями Кремля. Тож більшість експертів до останнього не вірили у те, що арештований у Москві Сергій Шнайдер і Семен Могилевич — одна особа. Однак інформація

швидко підтвердилася: «хрещений батько» за ґратами. В інформаційному просторі жваво обговорюють версії, за що насправді Могилевича кинули у «Матросскую тишину». **Тиждень** розглянув кілька з них, зваживши аргументи «за» і «проти». ■

Офіційна: ухилення від сплати податків

«За»

Могилевич-Шнайдер дійсно мав партнерські стосунки із власником «Арбат Престижу» і міг організувати махінації з податками. Схожі афери закидали йому і раніше.

«Проти»

Дивно, що на злочинну діяльність Могилевича увагу звернули тільки зараз.

«Зачистка»

«За»

Швидше за все, роль Могилевича у корупційних схемах із постачання російського газу нині мінімальна — вони працюватимуть і приноситимуть зиск і без його участі. Відповідно, у присутності «хрещеного батька» у схемах вже немає необхідності, більше того — вона небажана, оскільки кидає тінь на газову монополію.

«Проти»

Немає юридично доведених підтверджень того, що Могилевич має відношення до імпорту газу. У влади була можливість усунути «авторитету» ще кілька років тому.

обміняти 20 тис. радянських карбованців на долари. Знайома повія мала грати роль дружини дипломата. Коли Могилевич і Яхимович прибули в умовлене місце, африканець передав привезений чемоданчик вбраній по-домашньому «дружині», сказавши, що вона занесе гроші і вийде із «зеленими». Коли «дружина» зникла у під'їзді,

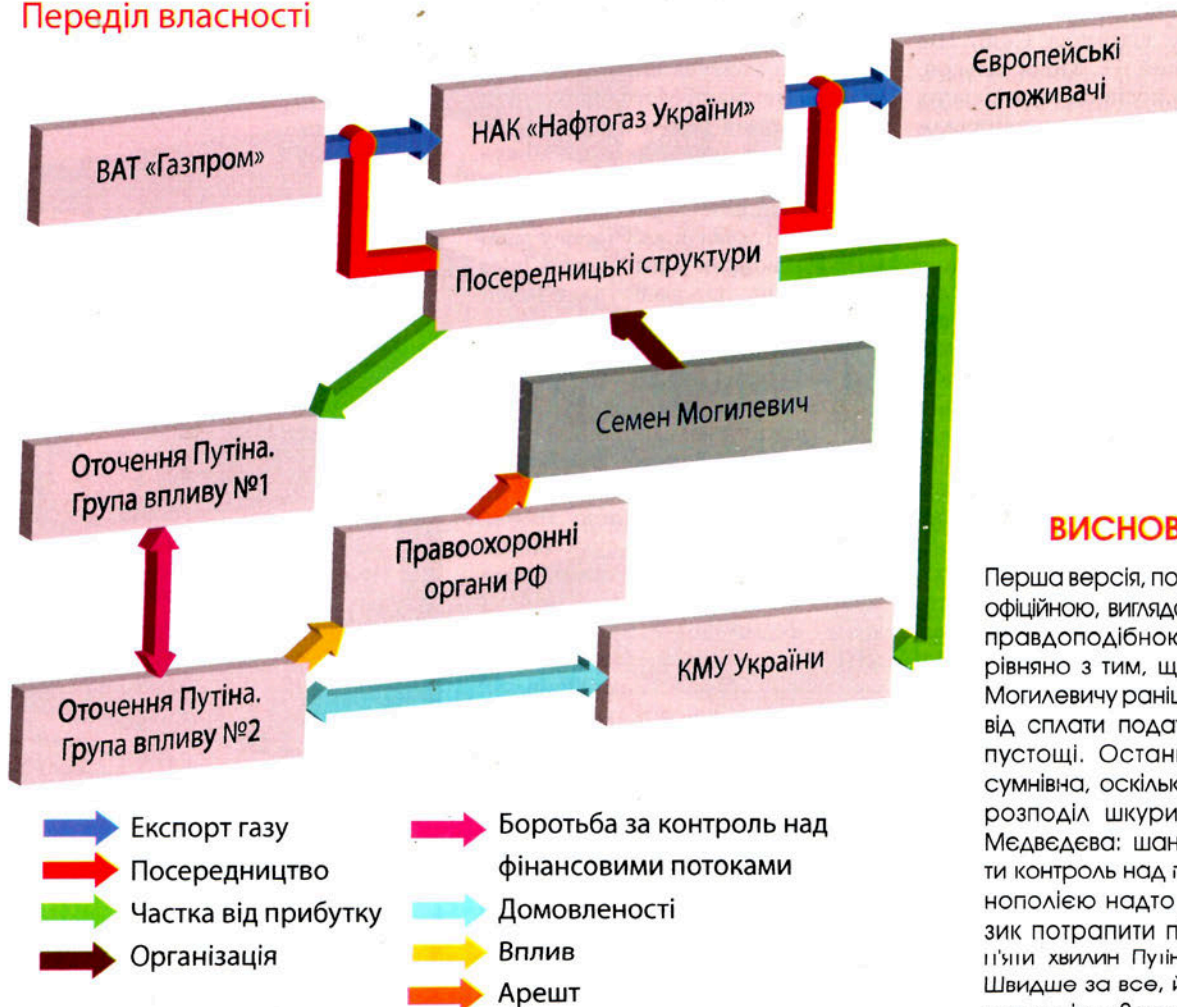
підійшов ще один змовник — міліціонер, який запропонував усій трійці проїхати до відділка. Дорогою Могилевич вистрибнув із машини.

Яхимовича протримали в міліції кілька годин. Вийшовши, він почав вимагати повернення грошей. На «стрілку» обидві сторони прийшли зі своїми знайомими, які влаштували стрілянину. Після розслідування

обставин інциденту, Могилевич отримав 4 роки за шахрайство, а Яхимович — 9 років за криваві порахунки. Втім, цей випадок не перешкодив відновленню їхнього партнерства через 20 років.

Перебування у радянській в'язниці виявилось плідним. Були налагоджені тісні контакти з різними представниками криміналітету. Мо-

Переділ власності

ВИСНОВОК

Перша версія, попри те, що є офіційною, виглядає найменш правдоподібною. Адже порівняно з тим, що закидали Могилевичу раніше, ухилення від сплати податків – дитячі пустощі. Остання – також сумнівна, оскільки схожа на розподіл шкури невбитого Медведєва: шанси отримати контроль над газовою монополією надто малі, а ризик потрапити під гнів «без і'яти хвилин Путіна» занадто великі. Швидше за все, йдеться про операцію «Зачистка». Сева Київський має сидіти у тюрмі або лежати у домовині, аби не кидав тінь на спадкоємця російського «трону» і «Газпром». А схеми розподілення «газодоларів» за участю посередників будуть реструктуризовані й оновлені. Судячи з риторики наших можливо-владців, в Україні, яка тісно зав'язана на цих схемах, з такими змінами згодні.

«За»

На користь цієї версії говорять кілька опосередкованих фактів. По-перше, арешт Могилевича співпав у часі з початком у Росії президентської виборчої кампанії, тобто – процесом передачі влади. По-друге, напередодні пролунали заяви голови українського уряду Юлії Тимошенко про те, що газотрейдер «РосУкрЕнерго», якому закидають також зв'язок з Могилевичем, неодмінно відсторонять від постачання газу в Україну. По-третє, Тимошенко вітала звістку про арешт Семена Могилевича, мовляв, її заклики усунути «кримінальних посередників» нарешті почуті.

«Проти»

По-перше, зважаючи на те, що Семен Могилевич втратив вагомий вплив на газотрейдерські схеми (якщо такий колись був), до кінця не зрозуміло, яким чином він міг вплинути на сьогоднішній перерозподіл контролю за фінансовими потоками в Москві.

Могилевич від фарцовки перейшов на серйозніший рівень. Він перебрався в Москву, де був пов'язаний із «люберецьким» (валюта), а згодом – «сонцевським» злочинними угрупованнями.

Коли в середині 1980-х тисячі євреїв прямували з тодішнього СРСР в Ізраїль і США, Семен за копійки купував у них усе підряд. Меблі, коштовності,

золото, антикваріат вигідно продавав, а гроші почав вкладати у бізнес.

«ЛЮДИНА ІЗ СІМОМА ОБЛИЧЧЯМИ»

Таке прізвисько заробив Могилевич на початку 1990-х. На той момент мав паспорти громадян Росії, України, Ізраїлю, Угорщини та США – він кілька разів одружувався, і чергове

посвідчення особи виписували на прізвище нової дружини.

За даними ФБР, у другій половині 1980-х Могилевич на гроші обдурених євреїв організував офшорну експортно-імпорتنу компанію «Арбат Інтернешнл», де його партнером став російський кримінальний авторитет Вячеслав Іванков на прізвище «Япончик». Хоча

сам Могилевич контакти з Япончиком заперечує, оперативні дані свідчать про протилежне. Після арешту Япончика значна частина його бізнесу відійшла Сєві. Ще один підручний — Моня Ельсон, який пізніше посів одне із чільних місць в російсько-українсько-єврейській кримінальній ієрархії Нью-Йорка, займався відмиванням грошей в Італії та налагоджував контакти із сицилійською мафією.

Моню Ельсона заарештували у Нью-Йорку в березні 2006 року завдяки спільній операції ФБР, Інтерполу та українського МВС. Він разом із громадянином України Леонідом Ройтманом готував убивство українських бізнесменів — братів Константиновських, які є засновниками потужної компанії «Київ-Донбас». Змовники планували прибрати бізнес жертв до своїх рук.

Згідно з досьє спецслужб, група Могилевича, до складу якої входить 250 активних учасників, спеціалізується на контрабанді зброї, ядерних матеріалів, наркотиків, цінностей, а також на проституції та відмиванні грошей. Головними її центрами є Москва, Прага, Відень та Будапешт, звідки координуються дії у всій Європі, Сполучених Штатах та Ізраїлі.

За даними британської преси, значний капітал Семен Могилевич заробив на продажу зброї до Ірану, Іраку та Сербії. У поле зору американських та ізраїльських спецслужб Могилевич потрапив, коли він із двома московськими партнерами за \$20 млн продав Ірану ракети класу «земля — повітря» і 12 БТРів.

У дослідженні американського National Institute of Justice говориться, що Могилевич також контролює мережу повій у нічних клубах Будапешта і Праги. Свіжий «го-

від багатьох музеїв світу, будімо на реставрацію, ювелірні раритети. Але згодом виявилось, що замість відреставрованих експонатів назад повертали майстерні копії.

Проте найгучнішими стали фінансові махінації Могилевича, який ще у середині 1990-х придбав частку акцій російського «Інкомбанку». Разом із 56-річним Ігорем Фішерманом, який народився у Львові, його розшукували за участь у махінаціях з акціями UBM Magnex International Inc., що коштували інвесторам компанії \$150 млн.

1995 року за фактом відмивання \$80 млн оголосив ділка у розшук Скотланд-Ярд, Могилевичу, окрім того, пожиттєво заборонили в'їзд на територію Великої Британії. У Лондоні навіть пройшла спецоперація під кодовою назвою «Меч», після чого англійські суди видали 37 розпоряджень на вилучення поліцією банківських рахунків юридичної фірми «Блейкс», що перевести «брудні» гроші Могилевича на рахунки 20 британських банків.

У 1998—1999 роках через рахунки Могилевича у Bank of New York пройшло \$10 млрд. На думку американських правоохоронців, таким чином відмивали свої незаконні капітали відомі політики та бізнесмени з Росії та України.

З рідним краєм Могилевича пов'язує знайомство не лише з політичним бомондом, але й кримінальним. Підконтрольні йому структури працюють і в нелегальних, і в легальних сферах бізнесу.

ЗАПАХ ТРАНЗИТНОГО ГАЗУ

На початку своєї московської кар'єри Сєня разом із кримінальним «авторитетом» Сильвестром організував мережу платних туалетів на вокзалах

КОЛИ В 1980-Х ТИСЯЧІ ЄВРЕЇВ ПРЯМУВАЛИ З СРСР В ІЗРАЇЛЬ І США, СЕМЕН ЗА КОПІЙКИ КУПУВАВ У НИХ УСЕ ПІДРЯД

вар» сюди постачається з України та Росії. В Угорщині, між іншим, Сєва Київський продуктивно працював ще з 1988 року, ставши власником мережі нічних клубів «Чорне і біле», двох зброярних та ювелірного заводів. З останнім пов'язана ще одна афера. Підприємство приймало

від фірми «Внуково-1». Чудово усвідомлюючи, що гроші не пахнуть, він незабаром організував мережу «Внуково-2» у Києві, роблячи головну ставку на залізничний вокзал, що принесло непоганий зиск.

На початку 1990-х компанії Могилевича активно доправляли до

Семен Яхимович Бізнесмен, який, за неперевіреною інформацією, контролює комерцію на Центральному залізничному вокзалі Києва

Вячеслав Іваньков. Він же кримінальний «авторитет» на прізвисько «Япончик». В минулому — бізнес-партнер Могилевича. У 1990-х роках мав стосунок до газотрейдера «Ітера», партнера комерційних структур Юлії Тимошенко

Моня Ельсон. Один із ватажків «російської мафії» в Нью-Йорку. Арештований ФБР за організацію замовних убивств

Йосиф Сабо Екс-головний тренер ФК «Динамо-Київ». За твердженням низки ЗМІ, мав особисті контакти

Григорій Суркіс. Президент ФФУ. За неперевіреними даними, мав опосередковані контакти

країн США через Закарпаття «палену» в Угорщині горілку «Абсолют» та «Распутін». Приблизно у той самий час активно зацікавився приватизацією і почав скуповувати акції підприємств, у першу чергу енергетичних. Є також дані про те, що на кінець минулого століття Могилевичу в Україні належало близько 700 сучасних аптек та завод з виробництва компакт-дисків.

Уже згадана «Арбат Інтернешнл» активно використовувала для своїх транспортних операцій судна Чорноморського пароплавства. Фінансовим центром організації Могилевича стала зареєстрована на Нормандських островах (Велика Британія) компанія Arigon Ltd. Власне, через неї протягом тривалого часу постачалися паливно-мастильні матеріали

Павло Лазаренко. Екс-прем'єр України.
Опосередковані контакти через Фішермана

Леонід Деркач. Екс-голова СБУ.
Буцімто на власному досвіді був
упевнений, що Могилевич
не пов'язаний зі злочинним світом

Леонід Кучма. Екс-президент України.
За припущенням деяких ЗМІ, за допомогою
Могилевича налагоджував контакти
з адміністрацією Путіна

Владимір Путін. Президент Російської
Федерації. Існують припущення,
що Могилевич допомагав команді
російського лідера встановити
контроль над «Газпромом»

Дмитро Фірташ. Співвласник газотрейдера
«РосУкрЕнерго». Адвокати Фірташа готові
юридично довести відсутність контактів
клієнта з Могилевичем. Незалежні
спостереження вперто відмовляються їм вірити

У тіні «авторитета»

Про зв'язки у владних і ділових колах «хрещеного батька» пострадянської організованої злочинності складають легенди. Його знайомим називають навіть всемогутнього президента Росії Володимира Путіна. Однак ці контакти, крім деяких винятків, юридично не доведені. Тож **Тиждень** дослідивши орбіти «Дона Семьона», наголошує на тому, що зв'язки ці лише вірогідні.

для Укрзалізниці. Для здійснення своїх операцій Arigon Ltd залучає низку банків, зокрема в Стокгольмі, Нью-Йорку та Женеві.

Потім був Павло Іванович Лазаренко. Згаданий колишній львів'янин Ігор Фішерман — справжній фінансовий геній, який, прожива-

**У ПОЛЕ ЗОРУ ЗАКОРДОННИХ
СПЕЦСЛУЖБ МОГИЛЕВИЧ
ПОТРАПИВ, КОЛИ
ВІН ЗА \$20 МЛН ПРОДАВ ІРАНУ
РАКЕТИ І 12 БТРІВ**

Стрімкий розвиток бізнесу змусив Могилевича шукати контакти не лише у кримінальному світі, але й серед високопосадовців. Подейкують, що за посередництва тренера «Динамо» Йожефа Сабо Семен Юдкович вийшов на Григорія Суркіса.

ючи в Штатах, устиг побути керівником відділення банку «Чейз Манхеттен Бенк» — надавав одночасно консультації Могилевичу, російському авторитету Михасю та Лазаренку. Зв'язок із цими трьома підтримував і Олексій Мильченко,

відоміший як дніпропетровський «злодій у законі» на прізвисько Матрос.

А у 2000 році ім'я Могилевича пролунало на розшифровці розмови, яка нібито відбулася між Леонідом Кучмою та тодішнім керівником СБУ Леонідом Деркачем. З цього діалогу можна зробити висновок, що Могилевича пов'язували ділові відносини як із Кучмою, так і з Путіним. «Вони в хороших стосунках із Путіним. Вони спілкувалися з Путіним, ще коли Путін був у Ленінграді», — нібито розповідає Кучма Деркач. Того ж таки року в одному з інтерв'ю Деркач заперечував кримінальне минуле Могилевича, назвавши його успішним комерсантом. Тоді ця заява стривожила американських та британських колег Деркача.

Уже після цього Федеральна кримінальна поліція ФРН повідомила у своєму розвіддонесенні: «У березні 2000 року в Київ приїжджав Семен Могилевич та Ігор Фішерман. Метою їхньої поїздки була зустріч зі злочинними лідерами й окремими представниками ділових кіл України для вирішення спільних питань. Під час перебування в Києві відбулася зустріч Могилевича з главою СБУ Деркачем».

Найбільший скандал викликало ймовірне фігурування Могилевича у поставках газу в Україну. Нібито він мав відношення до Eural Trans Gas (ETG) — фірми зі статутним капіталом у \$12 тис., зареєстрованої 5 грудня 2002 року в угорському селищі Чабди. Саме через неї в Україну постачали туркменський газ. Наприкінці 2004 року місце ETG зайняла швейцарська «РосУкрЕнерго». Її створення знову пов'язали з іменем Могилевича, що стало предметом спеціального розслідування СБУ. Російський «Газпром», який володіє половиною акцій компанії, ці звинувачення відкинув. Коли з'ясувалося, що співвласником «РосУкрЕнерго» є український мільйонер Дмитро Фірташ, почали говорити про його партнерські зв'язки з Семеном Могилевичем. Нині також заявляють про участь Фірташа в бізнесі парфюмерної компанії «Арбат Престиж».

Натомість юристи Дмитра Фірташа, після арешту «хрещеного батька» виступили з офіційною заявою, що їхній клієнт жодних ділових стосунків з Могилевичем не мав і не має. ■

Ціна втраченої СВОБОДИ

УКРАЇНА ЗВИКЛА, ЩО СВІТОВІ ЕКОНОМІЧНІ ПОТРЯСІННЯ ДОБИРАЮТЬСЯ ДО НЕЇ НЕСКОРО. ЧАС ВІДВИКАТИ

АВТОР: Зоряна Польова

Головною новиною економічного життя країни уже другий тиждень поспіль залишається падіння головного індексу ПФТС (див. словничок), на 3–7% щодня. Все це настільки налякало чільних гравців ринку, що міністри фінансів Вікторів Пинзенику довелося навіть заспокоювати громадськість: мовля, фондовий ринок країни поки невеличкий, та й не надто розвинений. Але, як виявляється, український бізнес більше не може собі дозволити бути стороннім глядачем у світовому економічному театрі.

ЗАОКЕАНСЬКИЙ ШТОРМ

Подібних наслідків варто було очікувати. Зміни показників фондових торгових систем — неодмінна реакція ринку на погані/гарні резуль-

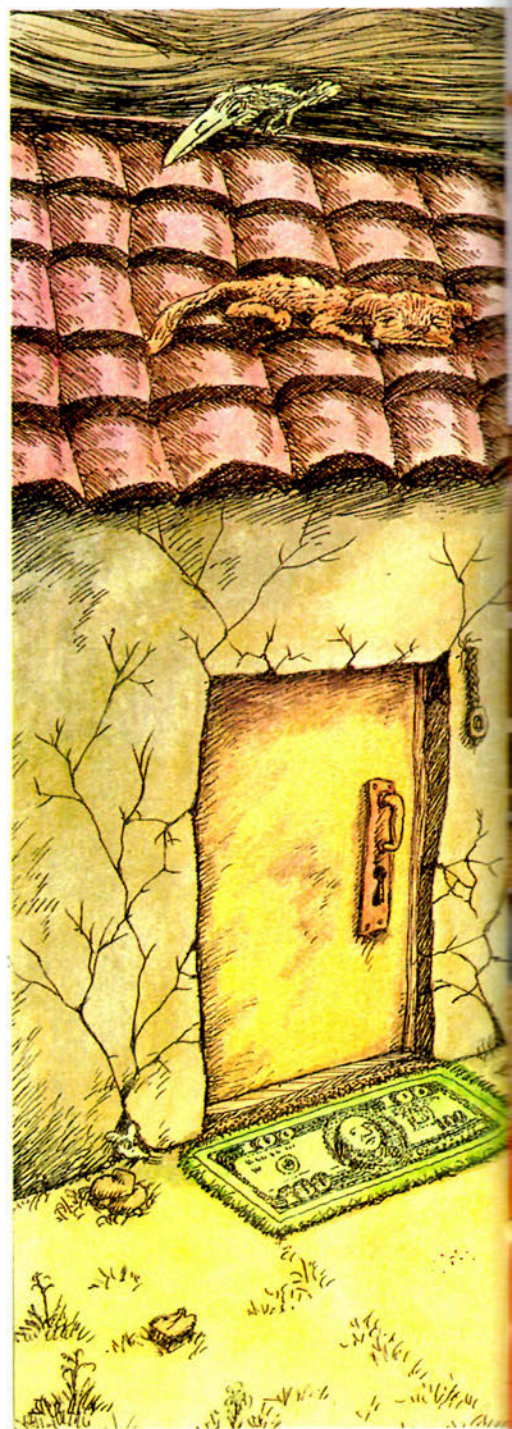
нерухомості, чув, мабуть, кожен. А коли, починаючи з осені минулого року, ситуація лавиноподібно перекинулася і на країни Західної Європи, всі почали чекати гіршого. Очікування збулися 22 січня. А днями ринок акцій США знову впав на понад 2% у зв'язку з рекордним квартальним збитком найбільшого банку країни Citigroup (\$10 млрд і ще \$18 млрд були списані як безнадійні кредити). Підсумки роботи за четвертий квартал 2007 року інших двох впливових інвестиційних банків також невтішні. Збитки Merrill Lynch становлять близько \$10 млрд. Ще \$14 млрд компанії довелося списати як втрати низькорейтингової американської іпотеки. Більше того, нещодавно банку довелося продати частину своїх акцій японській компанії Mizuho Financial

ДОКИ СВІТОВІ ФІНАНСИ НЕ ОДУЖАЮТЬ ВІД ЛІКВІДНОЇ ЛИХОМАНКИ, ВІТЧИЗНЯНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК ХВОРІТИМЕ Й НАДАЛІ

тати діяльності головних гравців. А в умовах, коли світова економічна криза з песимістичної гіпотези перетворилася на сувору реальність, на гарні результати сподіватися не доводиться.

Про кризу в Сполучених Штатах, спричинену обвалом на ринку

Group. А Федеральна резервна система (ФРС) Сполучених Штатів, щоб хоч якось допомогти банкам видряпатися з проблемних кредитів, у свою чергу, знизилася облікову ставку на 0,75% до 3,5%. Та це не убезпечило ані США, ані Європу від стрімкого знецінення акцій, що

досі продовжує набирати шалених обертів (у Європі щоденне падіння становить 3–4%). Саме тому ФРС вирішила 28–30 січня продовжити пониження ставки ще на кілька процентних пунктів — таке востаннє спостерігалось у США аж 1984 року. Свої ставки, зокрема, вже знизили й банки Великої Британії та Канади. Наразі ринок очікує подібного кроку й від Європейського Центробанку.

МАЛЮНОК ВОЛОДИМИР КАЗАНСЬКИЙ

НАЗДОГАНЯЮЧИ КРИЗУ

З кінця серпня минулого року, коли перші ластівки майбутньої фінансової кризи вже почали свій політ, український фондовий ринок відчув тягар відповідальності за інтеграцію у світову економічну систему. Хоча ще й не сповна. Ринок показав зниження на кілька відсотків. «Український фондовий ринок реагує на падіння міжнародних фондових індексів [див. словничок], як правило, із запізненням.

Пов'язано це з більш-менш стабільною макроекономічною ситуацією, великим потенціалом вітчизняної економіки та невисокою ліквідністю самого фондового ринку», — пояснює директор департаменту операцій з цінними паперами компанії «Аврора-Капітал» Роман Проскурєнко. Річ у тому, що позбавлятися акцій недооцінених українських компаній у зв'язку із проблемами у світі інвестори не поспішають. Крім того, провідні українські компанії протягом минулого року показували гарні фінансові результати. І після падіння у вересні вітчизняний фондовий ринок почав зростати на 2–5% щотижня до середини січня поточного року. І знову ж таки, з певним запізненням після похваллення на міжнародних фінансових ринках.

Теперішнє падіння в Україні відбувається частково внаслідок загальної світової паніки. А частково тому, що багато українських компаній давно пов'язані зі світом чи то іноземними власниками, чи то мільйонними доларовими кредитами міжнародних фінансових гравців. Не дивно, що саме ці гравці після пертурбацій на світових ринках одразу зазнали втрати вартості своїх акцій. Притому найбільш стрімко падають акції компаній фінансового сектору та машинобудування. Серед останніх — акції таких вітчизняних гігантів, як Маріупольський машинобудівний завод, «Райффайзен Банк Аваль», Укрсоцбанк, «Мегабанк», банк «Форум» та ін. Хоча банкам, зокрема, страждати від такого стану речей довго не доведеться. «Після зниження ставки Федеральною системою США ситуація з позиками покращиться. Це перспектива одного-двох місяців», — вважає аналітик компанії KBC Securities Ukraine Юрій Алексєєнко.

Крім того, Україну наздоганяє бум первинних розміщень підприємствами акцій (ІРО) [див. словничок] на міжнародних фондових біржах. До речі, саме криза змусила на днях провідного девелопера країни — компанію «ХХІ століття» — відкласти ІРО на Варшавській фондовій біржі на невизначений період. Те саме, швидше за все, стосуватиметься компанії «Інтерпайп», що раніше планувала з'явитися на міжнародному фондовому майданчику вже цього року. Тому власникам компаній, як власне й інвесторам, що працюють з українськими акціями (80% яких, до речі, — іноземці), чим

далі, тим частіше доведеться враховувати вплив світових тенденцій на фондовий ринок України. Щодо теперішньої ситуації, то інвестори готові продавати свої цінні папери для збереження отриманого протягом 2007 року прибутку. «За деякими позиціями він буде перевищувати 150%», — додає Проскурєнко.

РАЗОМ ЗІ СВІТОМ

Висновок очевидний: Україна більше не стоїть осторонь світових економічних процесів. І доки світові фінанси не одужають від ліквідної лихоманки, вітчизняний фондовий ринок хворітиме й надалі. Прогнози аналітиків щодо його поведінки схожі. Упродовж найближчого місяця зростання ринку не буде. «Покращення можна очікувати в лютому, коли вітчизняні компанії продемонструють свою річну звітність. Фундаментально наші підприємства мають всі підстави, щоби показати значний приріст прибутків за 2007 рік», — пояснює Алексєєнко. Хоча в перспективі шести місяців основною причиною коливань вітчизняного фондового ринку будуть зміни світових цін на окремі товари. Йдеться, зокрема, про зниження цін на метали в 2008 році та підвищення цін на нафту (за прогнозами — до \$100,5 за барель). Втім, багато економістів розраховують, що ситуація може поліпшитися, якщо робоча група СОТ прийме позитивне рішення про вступ України до цієї організації. ■

СЛОВНИЧОК

Фондовий індекс — середнє значення курсової вартості акцій певної групи компаній, які найповніше відображають поточний стан ринку в цілому.

Індекс ПФТС — український фондовий індекс, розраховується щоденно за результатами торгів ПФТС (перша фондова торгова система, найбільша фондова біржа України). В «індексний кошик» входять акції найпопулярніших серед інвесторів компаній.

ІРО (з англ. Initial Public Offering) — процедура першого публічного продажу акцій приватної компанії на біржі. Найчастіше цей інструмент використовують у разі залучення інвестицій під конкретні проекти, приватизації чи реструктуризації компанії.

Ілюзії ДАВОСУ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФОРУМ Є НЕ ТИМ,
ЧИМ ВІН ХОЧЕ ЗДАВАТИСЯ. І НЕ ТИМ,
ЧИМ ВІН ХОЧЕ БУТИ

АВТОР: МАКСИМ БУТКЕВИЧ

Назва і гасло будь-якого бренду з часом втрачають свій первинний зміст. Для бренду «Світовий економічний форум» це твердження більш правильне, ніж щодо будь-якого іншого міжнародного заходу найвищого рівня. Слово «економічний» у його назві далеко не охоплює всього змісту заходу. А слоган «Відданість покращенню світового стану» виглядає дещо іронічно після масових протестів опонентів економічної глобалізації, спрямованих проти Форуму та політики, яку, як вважають демонстранти, він проводить.

БІЗНЕС ПЛЮС ПОЛІТИКА

У 1970-х пан Клаус Шваб створив у швейцарських Альпах клуб для неформальних зустрічей місцевих бізнесменів, аби ті переймали американський досвід менеджменту. Згодом збиратися там почали бізнесмени з усієї Європи. І нарешті Форум став тим, чим він є зараз — майданчиком для зустрічі великого світового бізнесу з великою світовою політикою. Організатори визначають пір-наповнення цього майданчика на поточний рік, однак зміст найважливіших перемовин, консультацій та подій залишено самим учасникам. І ті користуються цим у повну силу, любіючи, передусім, власні інтереси та турбуючись про власні перспективи, інакше СЕФ не став би таким популярним поміж світової «еліти».

По-перше, бізнесмени і політики можуть обговорити перспективи процесів, у яких зацікавлені як керівники світового бізнесу, так і керівники провідних економічних потуг

світу. Тож не дивно, наприклад, що другий рік поспіль наприкінці Давоського зібрання з'являються стримано-оптимістичні повідомлення про наміри завершити перемовини щодо нового раунду світової торгівлі у межах СОТ. Минулого року така декларація не мала наслідків — суперечності між країнами глобальної Півночі та глобального Півдня виявилися надто глибокими. Тим сильнішим був тиск на міністрів торгівлі, які брали участь у Давосі-2008, аби ті спробували ще раз. Результатом стала цьогорічна декларація про наміри таки успішно завершити процес перемовин.

По-друге, Давос — чи не найкращий майданчик для того, що зараз називають «лобіюванням». Є небагато заходів, на яких керівник великої бізнес-імперії може отримати «доступ до тіла» очільника іншої країни або бодай домовитися про зустріч з ним у найближчому майбутньому. З іншого боку, цей самий майданчик може бути використано для обговорення бізнес-елітою спільних політичних інтересів. З таких подій найвідомішою для нас є угода між російськими олігархами, укладена у Давосі 1996 року, згідно з якою вони підтримували на президентських виборах Бориса Єльцина. Про наслідки тієї угоди для новітньої російської історії, певно, не варто нагадувати. Однак «найвідоміша» не означає «єдина». Особливо якщо врахувати, що подібні обговорення нечасто стають відомими широкому загалові.

По-третє, Давос — це високоякісний та дорогий «рекламний простір». Участь у Форумі — це питання статусу, передусім — для бізнесменів та політиків країн, які не є економічними

локомотивами планети. Оголошуючи на давоському «Українському ланчі» про гарні інвестиційні перспективи, приватизаційні плани та оптимістичний сценарій розвитку України, Віктор Ющенко цього року зробив те, що робили, і роблять, інші політики і бізнесмени. Адже «цільова аудиторія» цих послань у Давосі сидить у залі прямо перед промовцем.

І по-чверте, Форум — це можливість розглянути світові економічні процеси та перспективи розвитку, де соціальне, природне та економічне переплетені в тугий вузол. Саме ці обговорення є найбільш публічним проявом діяльності Форуму: перелік досягнень заходу на його сайті містить план подолання туберкульозу, проекти боротьби з бідністю в Африці, змінами клімату та «цифровим розривом» між багатію і бідною частинами населення планети... Але як ці обговорення впливають безпосередньо? Поглиблене минулорічне обговорення змін клімату надало цій проблемі додаткової суспільної важливості, однак мало небагато безпосередніх наслідків. Цьогорічний Давос приділив кліматичному питанню набагато менше уваги. Всі були заклопотані

| Антиглобалісти переконані: еліті Давосу «до спини» реальні світові проблеми

іншим, як зазначили коментатори, Давос «повернувся до свого економічного коріння».

РИНКИ, ВОДА І «КРЕАТИВНИЙ КАПІТАЛІЗМ»

Криза на світових ринках, «запущена» американським ринком позик, стала основною — і незапланованою — темою у Давосі. Чи не вперше за останні роки СЕФ справді був «Форумом», де вислуховувалися думки економістів, фінансистів і політиків щодо гарячої теми. Однак

тему, не з'явилося. І не дивно: по тому, як минулорічний прогноз кількарічного стабільного зростання себе не виправдав, цього року чітких прогнозів взагалі не чекали.

Тема кризи відсунула на другий план заявлену основну тему цьогорічного Форуму — «Інновації у співпраці». Щоправда, обговорення глобальних процесів таки відбулося. Окрім кліматичних змін, учасників турбувала дедалі більша нестача питної води у світі як потенційне джерело конфліктів. У цьому обговоренні взяли

ПІАР, СТАТУСНІСТЬ І НЕ БІЛЬШЕ ТОГО — ТАКОЮ НИНІ ВИГЛЯДАЄ СУТНІСТЬ ДАВОСЬКОГО ФОРУМУ

почувши похмурі для американської валюти прогнози Джорджа Сороса та звістки про зменшення облікової ставки Федеральним резервом США, кожен із учасників заходу міг робити власні висновки. Наприкінці цьогорічного СЕФу атмосфера, зі слів учасників, була «дещо оптимістичнішою», ніж напочатку. Однак жодних чітких вказівок щодо того, що очікує світову економічну сис-

тему, не з'явилося. І не дивно: по тому, як минулорічний прогноз кількарічного стабільного зростання себе не виправдав, цього року чітких прогнозів взагалі не чекали.

Промова завсідника Давосу, філантропа та вже майже экс-голови «Майкрософту» Білла Гейтса, також більше відповідала глобально-футуристичним планам організаторів Фо-

руму, ніж поточним тривогам. Відомий благодійник та очільник компанії, засудженої за використання монополістичних практик, заявив, що XXI ст. вимагає іншого, «творчого капіталізму», який би покращував життя не лише багатих, а й бідних та злиденних. Щоправда, про те, чи має це бути зроблено лише за допомогою стратегічної благодійності, чи потрібні зміни у базових засадах наявної системи, учасники Форуму наряд чи мали час поговорити. Їхню увагу надто прикувала до себе перспектива кризи капіталізму в його теперішній формі.

ЛОБІЮВАННЯ І ПІАР

Безпосередні економічні результати СЕФ приносить дедалі рідше, зокрема публічно. Насправді в останні роки ця аббревіатура краще було б розшифровувати як Світовий елітний форум. Що б не стверджував піар-відділ СЕФу, цей захід тепер є приватним клубом світової «еліти», до якого входять бізнесмени і політики, поп-зірки і релігійні лідери. І якщо треті й четверті додають події медіа-блиску, ядром Форуму залишаються перші й другі.

Цей приватний клуб, який об'єднує бізнес і політику, не обмежений формальними правилами гри. Саме тому тут вирішуються глобальні питання без пропозицій системних змін, ведуться кулуарні перемовини та рекламуються свої гарні перспективи (і держав, і компаній). Однак перше майже не має безпосередніх наслідків і є хіба що неформальним розширенням перемовин світових фінансово-торговельних інституцій. Лобіювання мисається майже непрозорим процесом, на те воно і лобіювання. Піар, статусність і не більше того — такою нині виглядає сутність Давоського форуму.

Тож світова «еліта», збираючись у швейцарських Альпах, дедалі більше схожа на окремих світ-усобі. Незначне, порівняно з попередніми роками, медіа-висвітлення події і відсутність її зрозумілих результатів — свідчення тому. Навіть опоненти Економічного форуму після кількарічних бурхливих протестів втомилися протидіяти символічній події і створили власний Світовий форум — Соціальний. Вважаючи, що він у перспективі може дати набагато більше населенню планети Земля. ■

УЖЕ НЕ РОЗКІШ

ФОТО: REUTERS

АВТІВКИ ДОРОЖЧАЮТЬ, ПРОТЕ КРЕДИТИ НА ЇХ КУПІВЛЮ ДЕШЕВШАЮТЬ

АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

Для тих, хто хоче придбати авто в кредит, є кілька хороших і поганих новин. Спочатку хороші: відсоткові ставки за кредитами зменшуються, а у разі вступу України до СОТ є надія й на зменшення вартості автомобілів за рахунок зниження ввізного мита на 15–25%. Тепер погані новини: уряд не поспішає зменшувати митні тарифи на імпортовані авто. Також очікується, що й цього року вартість нових автомобілів збільшуватиметься. За поточними прогнозами, ціни на новинки збільшаться на 10–12% порівняно з цінами на моделі попередніх років. Тому чекати, поки «стане дешевше», не варто — краще підшукати найвигіднішу кредитну пропозицію вже зараз.

ЦІНА КРЕДИТУ

Купуючи автомобіль у кредит, варто керуватися двома підходами: обрати конкретну модель і потім шукати

пропозиції за найвигіднішою ціною або визначати максимальну суму витрат і, вже відповідно до неї, підшукати доступне за ціною авто. У першому випадку на остаточне рішення впливатимуть сума авансового платежу та щомісячних виплат за кредитом та відсотками. Якщо доходи покупця дозволяють такі витрати — можна купувати. У другому

випадку все залежатиме від того, наскільки прийнятними є якість та сервісне обслуговування моделі.

Окрім розміру кредитних відсотків, є ще кілька чинників, які суттєво впливають на кінцеву суму, викладену за авто: страховка КАСКО (див. словничок) — 4–5% від вартості автомобіля, разові комісії банку за оформлення кредиту, послуги нотаріуса та

КРЕДИТНА АРИФМЕТИКА

Кредит на Chevrolet Aveo вартістю 64 000 грн за класичної та анuitетної схем кредитування та ставки 14 % річних

Термін кредиту	Розмір авансу, % (грн)	Сума виплат за відсотками (класичний/анuitет), грн.	Збільшення вартості авто (класичний/анuitет), %
3 роки	0 (0)	13 813 /14 975	21,6/23,4
3 роки	10 (6400)	12 432/13 477	19,4/21,1
3 роки	30 (19200)	9 669/10 482	15,1/16,4
5 років	0 (0)	22 773/25 756	35,6/40,2
5 років	10 (6400)	20 496/23 181	32/36,2
5 років	30 (19200)	15 941/18 029	24,9/28,2

інші. Окремо сплачуються держмитом за оформлення власності на авто — 0,1%, транспортний збір, що залежить від об'єму двигуна, відрахування у Пенсійний фонд України — 3%. Разом ці платежі можуть становити 10—11% загальної вартості покупки.

На щастя, більшість із них потрібно сплатити лише один раз, окрім щорічної страховки КАСКО. Однак і тут можна зекономити. Деякі банки пропонують як бонус знижки на 8—14% вартості КАСКО за рахунок переоцінки реальної вартості автомобіля. Але у такому разі доведеться укладати угоду з тією страховою компанією, яку пропонує банк.

КРЕДИТИ У ЄВРО УСЬОГО НА 1% ДЕШЕВШІ ВІД КРЕДИТІВ У ДОЛАРАХ

Інколи банки вимагають, щоб до погашення кредиту автомобіль зберігався у гаражі, обладнаному сигналізацією, або на стоянці з охороною, що також підвищує загальні витрати, пов'язані з кредитом.

ВСЕ НИЖЧЕ, НИЖЧЕ І НИЖЧЕ

Ставки кредитування автомобілів потроху, але зменшуються. 5-річний кредит на купівлю авто у гривнях можна взяти під 13—25% річних. За даними компанії «Простобанк Кон-

салтінг», станом на середину січня 2008 року 13 із 60 банків, що увійшли до рейтингу, надавали гривневі кредити за ставками до 15% річних.

Ставки за автокредитами у доларах США — в межах 11—16% річних. Варто зазначити, що різниця між найнижчими ставками у гривнях та доларах становить усього 2%. І якщо покупець основні доходи отримує в гривнях, а потім змушений купувати долари для розрахунку з банком, то на курсовій різниці валют практично втрачаються переваги доларового кредиту. Проте доларові кредити за прийнятними

ставками надають більше банків, що дає покупцям можливість обирати кращі умови обслуговування.

Кредити у євро усього на 1% дешевші від кредитів у доларах, тоді як ризики курсових коливань «гривня — євро» значно більші. Такий кредит, швидше, влаштує тих, хто має стабільний дохід у євро або сподівається на укріплення гривні відносно євро за час сплати кредиту.

Сьогодні усе більше банків пропонують оформлення кредиту без

СЛОВНИЧОК

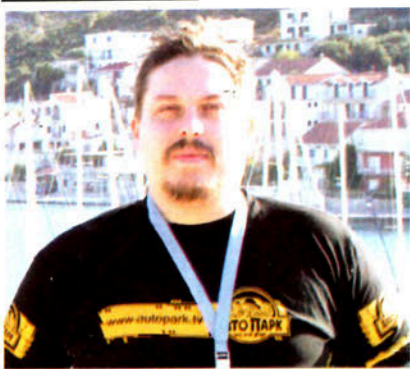
КАСКО — страхування автомобіля від більшості можливих ризиків: ДТП, викрадення, підпалу, вандалізму, стихійного лиха тощо. Відрізняється від так званого страхування цивільної відповідальності, за яким втрати компенсують не власнику авто, а постраждалим в результаті ДТП третім особам.

Ануїтет — виплата кредиту та відсотків рівними частинами протягом усього періоду погашення кредиту. Його перевага — покупець чітко знає, яку суму сплачуватиме щомісяця.

внесення авансового платежу. Потрібно взяти до уваги, що на авансовий платіж не нараховуються відсотки за кредитом, а це зменшує його загальну вартість.

Деякі банки пропонують пільгові кредити для тих клієнтів, які вже мають у ньому зарплатні рахунки, відкритий депозит або раніше користувалися кредитними послугами. У такому випадку можна отримати знижку від 0,5 до 1,5% до базової кредитної ставки незалежно від валюти кредитування. У разі наявності депозиту в цьому ж банку можна отримати кредит за ставкою депозитних відсотків + 4—5%. ■

КОМЕНТАР

СЕРГІЙ БАРАНОВ
шеф-редактор телепрограми «Автопарк»,
незалежний експерт

У. Т.: Чи будуть дешевшати кредити на автомобілі найближчим часом?

— З великою імовірністю можна очікувати зниження кредитних ставок за автокредитами, враховуючи загальну тенденцію зниження банківських кредитних ставок. Наскільки суттєво вони знизяться, залежить від багатьох чинників. За останній рік

ставки зменшилися на 2% за кредитами у гривні й на 1—1,5% у валюті. Масовий характер автокредитування, а отже і більший грошовий потік у цій сфері, дав змогу знизити кредитну ставку. Постійно зростає відсоток автомобілів, придбаних у кредит, і ця тенденція продовжиться у кілька найближчих місяців. Вагому роль відіграє й конкуренція банків — пропонуються усе кращі пільгові умови автокредитування і за терміном, і за кредитними ставками.

У. Т.: У якій валюті найкраще брати кредит?

— Насправді давно доведено, що відсоткові переплати за гривневими кредитами більші аналогічного кредиту у валюті. З іншого боку, курсові коливання можуть звести нанівець усі переваги валютного кредиту. Раніше дуже непоганий варіант кредитів у швейцарських франках нівельований аналогічними ставками у

євро і навіть доларах. Невелику суму кредиту можна успішно сплатити і в гривнях. У цілому, чим більший кредит, тим більші виплати за відсотками, тому, швидше за все, варто обирати валютний кредит.

У. Т.: Чи доводилося вам особисто купувати авто в кредит?

— Так, я придбав у кредит автомобіль Opel Astra GTC на умовах погашення кредиту рівними частинами (ануїтет) [див. словничок]. Практика свідчить, що за всіх переваг такого кредиту є і суттєвий мінус: у разі дострокового погашення частини кредиту зменшується термін кредиту, а не щомісячна сума нарахованих відсотків. У випадку зі звичайним кредитом за умов дострокових виплат вони зараховуються як погашення основної суми кредиту, таким чином відсотки щомісяця нараховуються на меншу суму, що вигідніше для покупця.

ПРОДІ ПІШОВ. Прийде Берлусконі?

ШВИДКА ЗМІНА УРЯДІВ ТРИВАТИМЕ, ДОКИ ІТАЛІЯ НЕ ЗМІНИТЬ СВОЄ ВИБОРЧЕ ЗАКОНОДАВСТВО

АВТОР: ФАБРИЦІО ДРАГОСЕЙ, ЖУРНАЛІСТ ГАЗЕТИ CORRIERE DELLA SERA (МІЛАН) СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ Тижня

Черговою масштабною політичною кризою італійці були захоплені зненацька. З одного боку, не надто обізнані щодо хитромудрощів політичних баталій обивателі вже звикли до постійних проблем, з якими зіштовхувався уряд Романо Проді, маневруючи одразу серед 10 абсолютно різнопланових партій, що сформували парламентську більшість. Тому й не звернули особливої уваги на чергові негаразди у сесійних залах. З іншого боку, італійці розуміли, що з основними проблемами суспільства, які ускладню-

вали керування країною ще за уряду Сільвіо Берлусконі, міністри Проді не впораються. Тому й не надто засмутились у зв'язку з його відставкою. Ба, навіть більше — деякі італійці влаштували гучні святкування.

РАК, ЛЕБІДЬ І ЩУКА

Політична система Італії за визначенням не може працювати як злагоджений механізм. Вона як гори сміття в Неаполі — це усім заважає, але ніхто роками нічого з цим не робить. Парламент складається з двох палат — верхньої і нижньої. Однак вони наділені абсолютно однаковими повнова-

женнями і, по суті, дублюють одна одну. Проте нижня палата, так звана палата депутатів, користується «преміями більшості»: коаліція, що перемогла на виборах, додатково набирає депутатів із запланованого резерву. У Сенаті, верхній палаті, це правило не діє і Проді міг розраховувати лише на 2–3 «свої» голоси, що переважували б більшість.

Окрім того, у парламенті дуже багато маленьких партій, за які весь час борються великі. Річ у тім, що прохідний бар'єр для виборів в Італії становить тільки 1%, а не 3%, як в Україні, і не 7%, як у Росії.

Проді та його більшість цілком залежали від цих «карликів» як правого, так і лівого спрямування. І кожна з партій, відповідно, тягнула уряд у абсолютно різні боки.

ПОДІЛ ЗА ІДЕОЛОГІЄЮ

Після відставки президента ситуація різко змінилася — численні партії розмежувалися переважно за внутрішньопартійними інтересами. Майже усі праві хочуть піти на позачергові вибори зараз же, оскільки соціологічні опитування пророкують їм перемогу — аж до переваги 30 мандатів у Сенаті.

Ліві, у першу чергу великі партії, не хочуть обиратися за старою виборчою системою. Вони вимагають сформуванню перехідний уряд, нехай навіть і недовговічний, тільки для того, щоб мати час для внесення змін до виборчого законодавства, яке їм дасть змогу в майбутньому отримати стабільну більшість.

«Карликові» ж партії, як ліві, так і праві, намагаються дотримуватися статусу-кво, щоб як і раніше бавитися у шантаж з політичними грандами, надаючи свої голоси то одним, то іншим.

НАРОД ПРАГНЕ ЗМІН

Багато італійців з надією очікують повернення Берлусконі. До них приєд-

налася й частина «продіанців», які так і не отримали від свого кандидата очікуваних реформ. Більше того, роззілилися на уряд Проді й за посилення податкового тиску. Однак і до Берлусконі особливої довіри немає. За свій попередній 5-річний термін правління він так і не здійснив обіцяні реформи. Більшість, що підтримувала Берлусконі, приймала тільки ті закони, які стосувалися самого прем'єра та його соратників.

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ІТАЛІЇ — ЯК ГОРИ СМІТТЯ В НЕАПОЛІ — ЦЕ УСІМ ЗАВАЖАЄ, АЛЕ НІХТО РОКАМИ НІЧОГО З ЦИМ НЕ РОБИТЬ

Тому прості італійці впевнені: доки не буде змін у законі про вибори, особа прем'єра — не важлива, все залежить від маленьких партій. Від цього постраждав і Проді, і Берлусконі.

НЕДОВІРА ДО ПОЛІТИКІВ

Внаслідок постійних внутрішньопарламентських шантажів, політики втратили довіру народу. Більше того, після недавніх бійок у сесійних залах італійці взагалі перестали поважати депутатів. Ще одна причина цього — політики загрузли у власних інтере-

сах. Нещодавно журналісти Corriero della Sera Ріццо і Стелла опублікували книгу «Каста», у якій документально описано, як політики наживаються на так званій ренті з посади. Буковально за кілька тижнів книгу, яка вийшла 2-мільйонним накладом, розкупили.

Та й про яку довіру може йтися, коли третина італійців має щомісячний дохід €2000 на родину. Комусь це видається дуже великою сумою, але

потрібно враховувати й рівень цін порівняно з Україною. Літр бензину в Італії коштує €1,36. Останнім часом вартість основного компонента італійської кухні — паста (макаронів) — збільшилася на 18%. Поїздка у метро в Римі — €1. У більшості населення немає своєї дачі і тільки у 68,7% є власне житло. А оренда квартири обходиться у €700–800. Електрика — €150 щомісяця, газ і опалення — ще €200. Кожна четверта родина живе у борг, особливо це стосується іпотечних кредитів.

Тут уже не до політики. ■

ДОВІДКА

Рокіровки прем'єрів

Березень–грудень 1994 року — медіамагнат Сільвіо Берлусконі вирішив покинути бізнес і піти в політику. На перших же виборах очолювана ним партія виграла, а сам Берлусконі став прем'єр-міністром. Проте у грудні проти нього порушується кримінальна справа за фактом хабарництва. Берлусконі іде у відставку. З того часу Берлусконі неодноразово поставав перед судом. Його звинувачували у корупції, зв'язках з мафією, ухилянні від сплати податків тощо. Трічі його засуджували до тюремного ув'язнення. Однак щоразу адвокат подавав апеляції і виграв справу.

1996–1999 роки — після року політичної кризи на виборах-1995 перемогла лівоцентристська партія, під керівництвом Романо Проді. Завдяки зусиллям очолюваного ним уряду Італія однією з перших перейшла на євро. Це й згубило Проді. Оскільки ціни на все одразу зросли, й електорат цим був не задоволений. У провладній парламентській коаліції відбувся розкол, що і стало причиною відставки.

Сільвіо Берлусконі

Романо Проді

Невдовзі Європейська рада призначила Проді президентом Єврокомісії. На цьому посту він пробув аж до 2004 року. Проді неодноразово намагалися звинуватити у корупції та навіть у вбивстві, але до суду ці справи не дійшли.

1999–2001 роки — у кріслі прем'єра встигли побувати комуніст Массімо Д'Алема та економіст Джуліано Амато (був прем'єром у 1992–1993 роках).

2001–2006 роки — на виборах знову перемогла партія Берлусконі. Під час передвиборчої кампанії він обіцяв зменшити податки, створити 1,5 млн нових робочих місць, підняти пенсії та реформувати законодавство щодо боротьби зі злочинністю. Проте у 2002 році почалися масові

акції протесту — італійців не задовольняли зростання цін та підтримання урядом Берлусконі дій США в Афганістані та в Іраку. У 2006 році партія Берлусконі програла вибори, і він змушений був подати у відставку. Проте Берлусконі став першим серед прем'єрів Італії після Муссоліні, хто протримався на чолі уряду весь конституційний термін.

2006-й — січень 2008 року — Проді знову очолив уряд. Проте теперішня його відставка — вже друга. Перший раз він намагався залишити свою посаду у лютому 2007 року у зв'язку із черговим загостренням політичної кризи. Однак ані президент, ані обидві палати парламенту його заяву про відставку не схвалили.

Явище іншомовного ПОХОДЖЕННЯ

ТУРКИ ПРИВЕЗЛИ НАМ СЛОВО «ХАБАР». МИ ДО НЬОГО ЗВИКЛИ І ВЖЕ МАЙЖЕ УЗАКОНИЛИ ЦЕ ЯВИЩЕ

АВТОР: Анна БАБІНЕЦЬ

Наприкінці минулого, 2007, року на Рівненщині прокуратура припинила порушення кримінальних справ за фактами отримання автоінспекторами хабарів у розмірі 10–20 грн. Це не водійські вигадки, а офіційна заява прокурора області Олексія Баганця, який стверджує, що наш Кримінальний кодекс таке дозволяє. Дійсно, у статті 11 цього кодексу сказано, що дія, яка «через малозначність не становить суспільної небезпеки», не є злочином.

Найрозповсюдженіший хабар міліціонеру – 10–20 грн – тепер є законним! Ані водій, ані правоохоронець не нестимуть відповідальності за те, що ще донедавна вважалося банальним хабаром. Певно, «малозначність» обумовлена високим рівнем інфляції у 2007 році. Всі підтвердять: сьогодні 10 грн не гроші. Зважаючи

на інфляційні тенденції, можемо очікувати узаконення 50-гривневого хабара за рік-два.

Корупція не оминула жодну, навіть найрозвиненішу, державу. Але пострадянські країни посідають особливе місце: фахівці пов'язують це із радянським спадком, адже саме у бюрократизованих суспільствах корупція набуває найбільших масштабів. Та й до створення ЄСРП кожен із «братських» народів мав свою історію хабарництва.

ПЕРЕХРЕСНІ СТЕЖКИ

«З усякої нагоди одразу садовлять козака в в'язницю і, де чують хабара, не випустять, поки не дасть доброго викупу...» Із такою скаргою на російських чиновників улітку 1648 року приїхали козацькі посли до польського сейму. Явище хабарництва українському козацтву не було відоме. Навіть у досить жорстокому, але добре структурованому козацькому праві, не було статті за такий злочин, як хабарництво.

Одна з перших згадок про підкуп на українських просторах стосується гетьмана Івана Мазепи, який нібито дав хабара князю Голіцину, щоб той посприяв його гетьманству. Історики не дійшли згоди щодо того, чи насправді цей факт мав місце, але у дослідженнях фігурує навіть сума – 10 000 крб.

Минули століття, і традиція хабарництва закріпилася на слов'янському просторі. Екс-президент України Леонід Кучма у книзі спогадів «Після майдану» розповідає, як новоспечений прем'єр Павло Лаза-

ренко поїхав знайомитися з російським колегою Віктором Черномірдіним і запропонував йому... хабар. Черномірдінін здивувався, а потім сказав Кучмі: «Прийшлося вигнати дурня... Так він збирався будувати українсько-російські відносини. Зокрема, з газу. Вирішив підключити, для вірності, мою особисту матеріальну зацікавленість». Однак тому ж Черномірдіну належить фраза: «Нехай людина вкраде на 10%, але на 90% зробить як треба».

Сьогодні вже важко з'ясувати, хто ж таки «почав першим». Наблизитися до історичної справедливості допоможуть мовознавці.

ПЛАТА ЗА ЗВІСТКУ

«У старослов'янській мові, яка є найдавнішою з відомих літературних слов'янських мов (X ст.), хабар має назву «мито», – розповідає **Тижню** завідувач кафедри слов'янської філо-

ЗІТКНЕННЯ КУЛЬТУР

Кілька років тому Фінсько-російська торгова палата видала підручник, який, зокрема, вчить фінів правильно давати хабарі російським чиновникам та бізнесменам. Книга «Російські митниці для фінів» викликала майже міжнародний скандал. Фіни вибачилися, але більшість урядовців Фінляндії з'ясували, що ця книга «просто описує реальне життя в Росії». Росіяни та фіни мають досить тісні бізнес-зв'язки, однак Фінляндія є однією з найменш корумпованих держав у світі, а Росія – однією з найкорумпованіших.

ВПРИТУЛ

PHOTO: GETTY IMAGES

логія найцікавіша, адже це яскраво виражене запозичення! Мовознавець Григорій Півторака, який є одним із укладачів «Етимологічного словника української мови» у 7-ми томах, розповів, що нині видано лише 5 томів словника, а слово «хабар» міститься у 6-му, ще не виданому. Однак

ше \$20. Нещодавно законодавці хотіли збільшити цей поріг до \$160, однак, згідно із законопроектом, вартість подарунка визначатиме сам чиновник!

А от українські держслужбовці обмежень не мають. Вже кілька років розробляють Кодекс честі держ-

ЗВАЖАЮЧИ НА ІНФЛЯЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ, МОЖЕМО ОЧІКУВАТИ УЗАКОНЕННЯ 50-ГРИВНЕВОГО ХАБАРА ЗА РІК-ДВА

Григорій Петрович погодився надати **Тижню** інформацію, яка потрапить у словник лише за рік.

«Хабар — запозичення з турецької мови (тур. haber — повідомлення, звістка, новина). Походить від арабського «habar» (значення те саме), пов'язане зі словом «habaga» (дізнаватися). Значення «підкуп» могло розвинути на підставі значення «плата за повідомлення».

«Очевидно, що слово «хабар» було до нас завезене з азіатських країн, де це явище було досить поширеним. Можна припустити: якщо ми не мали слова, значить, і такого явища в українському середовищі не було», — вважає Іван Ющук. Проте всі мови мають зараз відповідне слово, бо жодне суспільство не змогло уникнути явища корупції.

ХАБАР У ЦИФРАХ

Англійці називають хабар «bribe». Так вони іменують і сам хабар, і процес підкупу. Британці можуть не зацікавитися на термінології — їхня країна разом зі Швецією та Канадою найменш корумпована у світі. Англійці дуже прискіпливі навіть до подарунків: бізнесмени вважають, що презентувати один одному можна календарі, записники, запальнички та авторучки. Інше розцінюють як засіб тиску на партнера.

У Франції не можна дарувати чиновникам подарунки, дорожчі €35. Колись президент Франції Жак Ширак змушений був повернути американському колезі Білду Клінтону годинник Rolex, який той йому презентував. У Китаї взагалі є перелік предметів, які не можна дарувати чиновникам, зокрема книги, оскільки вони сприймаються як хабар, за який карають смертю.

У Росії також діє обмеження на подарунки чиновництву — не біль-

ше \$20. Нещодавно законодавці хотіли збільшити цей поріг до \$160, однак, згідно із законопроектом, вартість подарунка визначатиме сам чиновник!

А от українські держслужбовці обмежень не мають. Вже кілька років розробляють Кодекс честі держ-

ПОГЛЯД

АНДРІЙ ПОРТНОВ
історик, редактор журналу
«Україна Модерна»

Слово «хабар» — східного походження, але хабарництво як явище не було і не є прерогативою Сходу. У сьгоднішніх розмірковуваннях про хабарництво ми воліємо приписувати його іншим, насамперед можновладцям, а ще пояснювати зовнішніми впливами — від татаро-монголів до більшовиків. Але хабар — один з інструментів виживання соціальної системи. Зрозуміло, що цей інструмент малоефективний, і скорумповане суспільство істотно програє суспільству права і взаємної довіри. Але виникає цей інструмент зовсім не випадково й не лише зі злої волі «верхів». Неформальні зв'язки допомагають соціальній системі вижити, коли немає ефективних органів державної влади.

логії Київського міжнародного університету Іван Ющук. Тоді «мити» означало плату за проїзд чи провіз товару. Тільки з часом поняття «податок» (офіційне мито) та, власне, «хабар» (неофіційне мито) диференціювалися.

Серби дотепер називають хабар «mito», а от інші слов'янські мови знайшли власні відповідники назви цього явища. Російська «взятка» походить від дієслова «взять». Польське слово «farówka» має досить іронічне забарвлення, бо походить від «лапа», «дати на лапу». Македонці, які також є нашими братами у мовній групі, називають хабар «поткуп» — від російського «подкуп», «подкупать». Одна із назв хабара у чеській мові теж походить від російського дієслова «платить», «уплатить» — «úplatek».

І, нарешті, український «хабар». З-поміж братських мов його етимо-

ДЛЯ ПЕРЕСІЧНОГО УКРАЇНЦЯ НЕЛЕГАЛЬНА ШАХТА-«КОПАНКА» – ЩОСЬ НЕВЕЛИКЕ, НЕЗНАЧНЕ. МІЖ ТИМ, У ПІДПІЛЬНОМУ ВУГІЛЬНОМУ БІЗНЕСІ ЗАДІЯНО ТИСЯЧІ НАШИХ СПІВВІТЧИЗНИКІВ. ЦЕ ПОВНОЦІННА ГАЛУЗЬ З БАГАТОМІЛЬЙОННИМ ОБОРОТОМ КОШТІВ, ОДНАК НЕЗАКОННА, НА КШТАЛТ ТОРГІВЛІ НАРКОТИКАМИ ВЛАДІ, ПОПРИ ЗАДЕКЛАРОВАНІ НАМІРИ, НЕ ВДАЛОСЯ ЗНИЩИТИ ЖОДНОЇ «КОПАНКИ». **ІИЖДЕНЬ** ШУКАВ ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ «ЧОМУ?»

ЗМІСТ:

«ШАХТАРІ-ПІДПІЛЬНИКИ»

У них не крадуть

СТОР. 42–43

ВИГІДНІШЕ ЗА «ШИРКУ»

«Копанки» – прибуткова справа

СТОР. 44–45

ВІД ІНІЦІАТИВИ ЗГОРИ ВСІ РОЗБІГАЮТЬСЯ

Профспілковий лідер про те, що потрібно запитати у Миколи Азарова

СТОР. 45–47

ВЕЛИКИЙ ВУГІЛЬНИЙ ШЛЯХ

Як відмивають «чорне золото»

СТОР. 46–47

МІЦНИЙ «ДАХ»

«Копанкове лобі» сильніше за правоохоронців

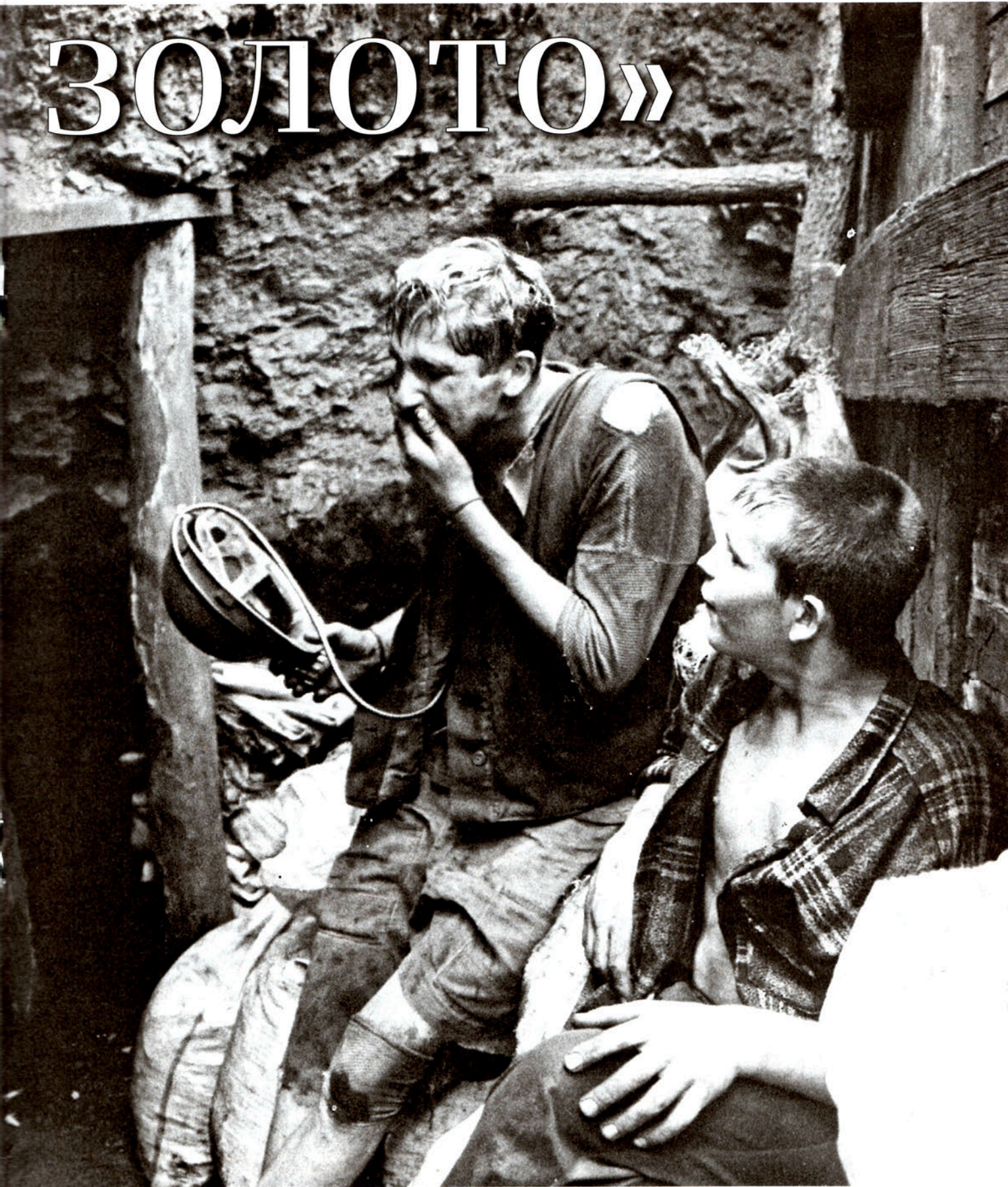
СТОР. 48–49 ■

«ЧОРНЕ ПІДПІЛЛЯ

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ

ЗОЛОТО»

ЧУЖІ ТУТ НЕ КРАДУТЬ

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ «КОПАНКИ»

АВТОР: СЕРГІЙ КОРОБЧУК (ДОНЕЦЬК)

Від мого рідного дому до найближчої протизаконної шахти-«копанки» можна дістатися у кімнатних капцях. Колись у лісочку, що починається одразу за селищними городами з вічно кволою картоплею, безушино шумів шахтний вентилятор. Ті з жителів, хто не вирушали регулярно на робочі зміни, звикли прислухатися до потужної машини: чи справно витягає з підземелля вогке, просякнуте металевим смородом повітря. Та чи не запашить, бува, від заіржавілих багатометрових конфузорів вентилятора зрадницьким димком, що вішувало найбільшу із можливих шахтних бід, після якої столярний цех ледь встигав стругати безкоштовні профспілкові труни.

Кілька років тому копальню закрили як безперспективну, станцію провітрювання порізали на брукт, вентиляційний стовбур злегка, для «годиться», висадили амоналовими шашками в повітря, а потому пригорнули сміттям. У невеличкому лісі стало тихо, та не надовго. Місцеві шахтарі, які майже 100-відсотково потрапили під скорочення під час так званої реструктуризації українського вуглепрому, швидко зметували, що буквально під їхніми ногами залишається чимало вугіллячка. Піднімати його на-гора, не рахуючись із ціною, — був єдиний спосіб заробити, якого їх навчила свого часу держава. І в нашому лісі знову загуло.

Про те, що мій сусіда та однокласник розкопав старий вентиляційний стовбур, влаштувавши там

«копанку», я, звісна річ, був у курсі майже від початку. Приїжджаючи з міста в гості до рідні у поступово зникаюче шахтне селище, вислуховував докладні місцеві новини, в центрі яких обов'язково був Петро з його копальнею: то в нього з'явилася чудернацька ідея, яким чином використати старий мотоцикл як компресор для живлення відбійних молотків, то недосвідченого бізнесмена «кинули» на гроші шахраї, які видавали себе за інвесторів, то коли «копанка» була практично готова, у ліс (дарма, що ґрунтові дороги встигли позаростати чагарниками) навідалися озброєні «товстолобики», аби завести недвозначну розмову про «співпрацю» та їхній гарантований процент від майбутніх зисків...

Як наслідок останнього епізоду, домовлятися про оглядини Петрової

«копанки», куди, як вже було сказано, неважко дістатися без провідників та у капцях, довелося-таки довгенько. Десять разів вибачившись, мій шкільний другзяка пояснив, що тепер має запитувати про такі речі у «шефа», без якого він лантух вугілля, власноруч нарубаного, не має права продати.

Нарешті допросився Петро того «шефа», а може, й послав дуже далеко. Так чи інакше, ось ми на старій галявині, яку місцеві, з цілком зрозумілих причин, досі називають «Вентилятор». В очі впадає роздубана автомобільна коля, що, блукаючи поміж дерев, райдужно виблискує на сонці, бо рясно посипана першосортним антрацитовим дріб'язком. Купа вугілля, десь тонн на 7–10, височіє поруч. І без охорони.

— Не вкрадуть? — наївно запитую, прикинувши, що цеберко вугілля за місцевими цінами тягне вроздріб на 2,5 грн.

— Тут не крадуть, — цілком серйозно говорить старий друг. — Пробував якимсь один. Досі шукають. Ти спускається не роздумав?

Шурф, що веде до «копанки», старанно закріплено товстими колодами. Звідки деревина — зро-

зуміло, адже навкруги державний, тобто «нічийний» ліс. Металева корба зі сталевим канатом та баддею на кінці особливих надій побачити знову білий світ не дарує. Проте я сідаю, чіпляюся намертво, намагаюся пожартувати перед «стартом» гагарінським «поехали!» «Ти пальці з краю бадді прибери! — на-

метану. Десь угорі маячить клаптик справжнього світу. А тут — убік від старого вентиляційного стовбура відходить низенька, високою з вугільний пласт, видобувна лава. Якщо посвітити шахтарською «коногонкою», яку передбачливо влучив мені на поверхні Петро, то поміж стояками кріплення можна по-

ТАМ, УНИЗУ, ТИХО І СПОКІЙНО, НАЧЕ ЙШОВ КЛАДОВИЩЕМ ТА ЗНЕНАЦЬКА ЗВАЛИВСЯ В ЧУЖУ, НЕ ТОБІ ПРИГОТОВАНУ МОГИЛУ

томість радить мені хтось із Петрових підлеглих. — Вдарить, бува, об стінку — не залишиться чим ложку до кінця життя тримати. Ну, бувай!» Допотопний ліфт стрімко йде у невідомість.

Там, унизу, тихо і спокійно, наче йшов кладовищем та зненацька звалився в чужу, не тобі приготовану могилу. Повітря вогке, проте вода за комір зі стелі, попри попередні побоювання, не тече. Лише на кінчику язика стає трохи солодко, що, за прикметами досвідчених гірників, свідчить про наявність шахтного

мітиту, як заманливо блищить смуга вугілля, заради якого й лізуть сюди товариш дитинства та його найманці. Зараз там, у шпарині заввишки з кухонний стільчик, ніхто не працює, отже, й нема чого дивитись. А коли запрацює відбійний молоток, тут, їй-богу, буде не до «туристів». Тонну за тонною стара баддя підніматиме на поверхню нелегальне вугілля, яке, подолавши заплутаний ланцюжок посередників, принесе справжнім власникам «копанки», і не тільки цієї, багатомільйонні прибутки. ■

Шахтарі-підпільники після четвертого «рейду» у підземелля

Економіка ПІДПІЛЛЯ

НЕЛЕГАЛЬНИЙ ВИДОБУТОК ВУГІЛЛЯ СТАЄ ВИГІДНІШИМ ЗА ТОРГІВЛЮ НАРКОТИКАМИ

Автори: СЕРГІЙ КОРОБЧУК (ДОНЕЦЬК), ОЛЕГ ПРИТИКІН (ЛУГАНСЬК)

Понад 6000 нелегальних шахт нарахувала на Донбасі незалежна профспілка гірників України. У Шахтарську, Торезі, Сніжному, Перевальську, Краснодоні, де залишки вугільних пластів виходять на поверхню, «копанки» інколи влаштовують на власному городі. В «особливо тяжких» випадках проти-законні підкопи роблять під житлові будинки чи залізничні колії.

ЖЕРТВИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

Підпільні «копанки» стали певною заміною державних шахт, коли почали реструктуризовувати вугільну галузь. У другій половині 1990-х тільки у Луганській області ліквідували близько 50 великих шахт — без роботи залишилися щонайменше 30 000 гірників. Планувалося, що усім колишнім шахтарям створять нові робочі місця. Зокрема, перекваліфікують у шевців та закрийників. Уряд

або їхати на заробітки за кордон, або лізти у «копанки».

Спочатку гірники-нелегали працювали поодинокі, іноді родинами, вугілля в основному видобували для себе і трішки на продаж. Однак великий вугільний бізнес швидко оцінив переваги «тіньового» палива з «копанок». Як правило, це енергетичне вугілля, можливо, не надто високої якості за вмістом золи, проте його собівартість у кілька разів нижча, ніж вугілля, видобутого в легальній шахті. Перші тонни «підпільного» палива продавали переважно побутовим споживачам, однак виявилось, що значно прибутковіше працювати з електростанціями.

Нелегальні гірники розробляють запаси закритих шахт, майже в кожній з яких лишилося вельми багато вугілля, а також пласти, що залягають порівняно неглибоко, в кількох метрах від поверхні. Найдешевшим, тобто найперспективнішим, є видо-

**МІСЦЕВІ «КРУТІ ПАЦАНИ»
ТЕРМІНОВО ВИВОДЯТЬ ГРОШІ
З НАДПРИБУТКОВОГО ПРОДАЖУ
МАКОВОЇ «ШИРКИ», АБИ ВКЛАСТИ
ЇХ У ВУГІЛЬНІ «КОПАНКИ»**

навіть виділив на це кошти, але їх, звісно, не вистачило. Кілька швейних фабрик, які такі відкрили у регіоні, дали роботу лише кільком сотням шахтарів. Решті ж довелося

бування у відкритий, кар'єрний спосіб, там, де вугільні пласти фактично виходять на поверхню. Сьогодні підпільне видобування вже є розвинутою системою збуту вугілля і забез-

Копають могилу: «копанки» загрожують регіону екологічною катастрофою

печення копанкарів необхідними інструментами. Тільки в Луганській області у «тіні», за різними оцінками, працюють від 5000 до 10 000 шахтарів, усього ж тут діє щонайменше 500 великих і малих «копанок». Більшість із них зосереджено в чотирьох вугільних районах області: Антрацитівському, Лутугінському, Свердловському і Перевальському. Щодночі з залізничної станції маленького містечка Перевальськ відправляється потяг, завантажений нелегальним вугіллям. Куди він прямує? Спробуємо дізнатися і ми.

ІЗ НАРКОТИКІВ У ВУГІЛЛЯ

Рядові вуглеруби отримують на «копанках» лише по 50–75 грн за тону видобутого палива. Дуже часто це — вугілля першого сорту, справжній антрацит із зольністю 3%, тобто такий, що згорає практично «на нема». Легальні копальні, що отримують дотації від держави, за загальний обсяг піднятої на-гора так званої гірничої маси, часто «женять» паливо з пус-

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧИМЕНКО

тою породою, аби більше вийшло. На такому от «коктейлі», який на теплових електростанціях змушені «підсвічувати» мазутом, аби хоч якось горіло, держкопальні звикли заробляти в середньому аж 290 грн за тону. Але ТЕС та коксохімічні комбінати закуповують паливо за допомогою низки посередників за ціною до 500 грн за тону. Отже, «підйом» у 10 разів.

Якось спантелечені мільйонери із міського відділу боротьби з незаконним обігом наркотиків Харцизька розповідали мені, що, за їхніми спостереженнями, місцеві «круті пацани» терміново виводять гроші з надприбуткового незаконного продажу макової «ширки», аби вкласти їх у вугільні «копанки». Хоча, якщо розібратися, тут просто спрацьовує елементарна економічна формула про норму прибутку на капітал, проголошена ще Марксом.

В ОЧІКУВАННІ КАТАСТРОФИ

Неважко також зрозуміти, чому «копанковий» бізнес дає шалені прибутки у той час, як потужні державні копальні ледь жевріють на бюджетні дотації. На «копанках» системи забезпечення безпеки людей немає як явища — усіх цих схем «свіжої струї», аварійних виходів на поверхню, автоматичного контролю за метаном. Здебільшого робітники не мають навіть елементарних «саморятівників». Що й підтверджує статис-

тика гірничнорятувальної служби регіону, бійці якої регулярно змушені піднімати з підпільних шахт мертвих «копанкарів».

Дорогоцінний ліс для кріплення підземних виробок нелегальних копалень гірники по-браконьєрськи рубають десь по сусідству, електричні кабелі тягнуть від трансформаторів, що живлять їхні ж селища. Про шкоду, яку «копанки» завдають майбутньому індустріального регіону, ніхто взагалі не думає. Як стверджує авторитет вітчизняної вугільної науки, професор Донецької політехніки Борис Панов, наші предки були не дурними, коли залишали незайманими «хвости» вугільних пластів, що виходять назовні. По-перше, це давало змогу уникнути такого неприємного явища, як просідання ґрунту і, як наслідок, руйнування будівель. По-друге, нинішні «копанки» працюють як велетенська дренажна система, збираючи з поверхні природні води та перепомпуючи їх у лабіринт старих шахтних виробок, що простягнувся на сотні кілометрів під усім Донбасом. Колись — і на думку Панова дуже скоро — ця надто мінералізована, отрусна промисловими відходами вода повернеться на світ Божий, перетворивши край на суцільну мертву пустелю. Проте за нинішніми шаленими зисками фатальну перспективу вбачають на Донбасі не всі. ■

НАКОПАВ, ПРОПИВ – І В «КОПАНКУ»

ШАХТАРІ НЕ ХОЧУТЬ ЗАХИЩАТИ СВОЇ ПРАВА

РОЗМОВЛЯВ **Василь Васютин**

Голова Незалежної профспілки гірників Донбасу Микола Волинко вважає, що у вирішенні проблеми «копанок» не зацікавлена ані місцева влада, ані центральна. «Ніхто вам не скаже, скільки насправді їх існує на Донбасі, — переконаний він. — Це — хороші «ліві» гроші, з яких годується багато хто і у держустановах, і у кабінетах силових структур».

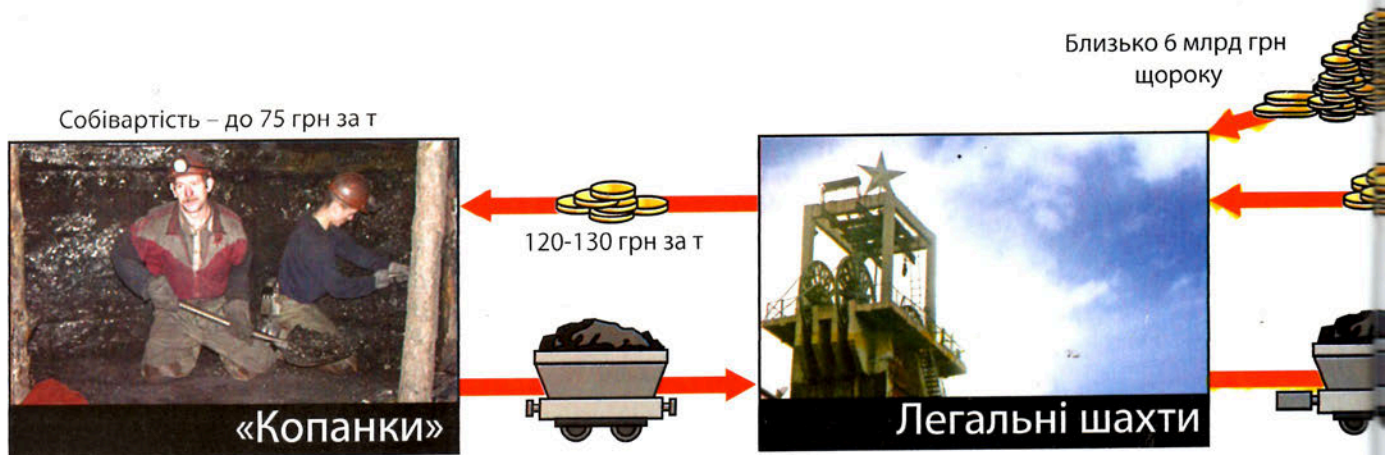
У. Т.: І прокуратура, і чиновники періодично звітують про проведення розслідувань та свої успіхи у боротьбі з нелегальними шахтами, оперують якимись цифрами...

— Ну то й що? Це так, показуха. Усе по-старому, і так залишатиметься. Якби держава була зацікавлена у тому, щоб перевести такий видобуток вугілля на легальний потік, це вже б давно було зробле- ▶

ВЕЛИКИЙ ВУГІЛЬНИЙ ШЛЯХ

ЯК ПІДПІЛЬНЕ «ЧОРНЕ ЗОЛОТО»
ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА ЛЕГАЛЬНІ ГРОШІ

Вугільні «королі»
Хто контролює шахти Донбасу

Рінат Ахметов
«Павлоградвугілля»
«Краснодонвугілля»
«Добропільвугілля»
«Макіїввугілля»
Шахта «Комсомолець Донбасу»
Шахта «Південнодонбаська №1»

Віталій Гайдук **Сергій Тарута**
Вугільна компанія «Краснолиманська»
Шахта ім. Бажана
Шахта «Родінська»
Шахта «Холодна балка»
Шахта «Північна»
Шахта «Комуніст»

Юхим Звягільський
Шахта ім. Засядька
(у сфері впливу
Ріната Ахметова)

но. А гучні заяви, мовляв, ось зараз приїдемо, усіх «порвемо», — порожня балаканина. Тут не цифрами потрібно оперувати, а шукати, кому вигідна така ситуація, і придумати нормальну схему виходу з неї.

У. Т.: У 20–30-х роках минулого століття у радянському вуглепромі такі-от дрібні шахти масово використовували, вони навіть отримали назву «комсомольські розробки». Ви вважаєте, що повер-

нення до старого досвіду є реальним?

— А чому б і ні? Просто згодом з'явилася мода на гігантизм, і про дрібні шахти просто забули. Хоча рентабельність видобутку вугілля на них є високою. Наскільки мені відомо, на Луганщині вже сформовано Асоціацію приватних малих шахтних підприємств. Щось подібне намагалися створити і на Донеччині, але без особливих успіхів. Коли ініціатива йде згори,

одразу всі починають розбігатися. Адже задля цього потрібно усе перевести на законні рейки, платити податки, створити той же профком на підприємстві та виконувати соціальні зобов'язання перед робітниками. Скажіть мені — хто у цьому сьогодні зацікавлений?

У. Т.: А наскільки перспективними є такі розробки?

— Особисто мені важко точно відповісти. Я не маркшейдер. Це у

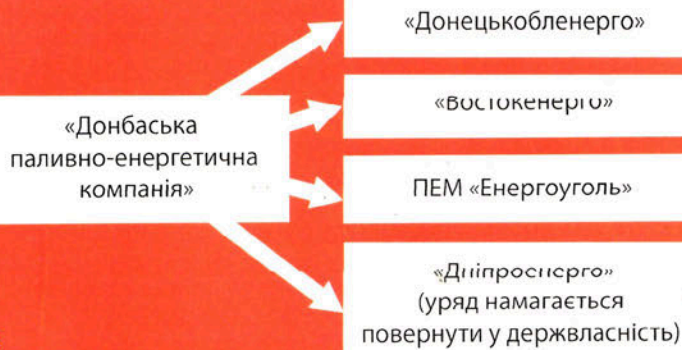

Володарі струму

Хто контролює шахтарську енергетику

Рінат Ахметов & Андрій Ключев

ГЛАВА АНДРИЙКЕВІЧКО

нас Микола Азаров — головний маркшейдер країни, можливо, він знає більше. Потрібно дивитися, оцінювати, але знову ж таки — держава має з розумом до цього підійти. А розганяти, засипати, бетонувати немає сенсу. Справжні власники «копанок» відступлять на 20 метрів і знову почнуть рити. От кажуть: вугільна промисловість — це такий тягар для держави. А подивіться, хто довкола вугілля крутиться, — усі непогано живуть. Окрім шахтарів.

Прибутки отримують меткомбінати, коксохімі, збагачувальні фабрики, навіть залізничники. Хтось має, а когось — «мають».

У. Т.: Чи профспілки, зокрема ваша, намагається якимось чином допомогти шахтарям, які гарують на «копанках» для «доброго дяді»?

— А як я їм допоможу, якщо вони не об'єднуються і у профспілку не вступають? Є закон, згідно з яким має бути і колективний договір, і

осередок профспілки. Але навіть на легальних шахтах на нього не завжди зважають. Нещодавно спілкувався з директором однієї приватної шахти з депресивного району. Бідкається, що «текучка» кадрів у нього велика. Гірники вугілля добули, гроші отримали й одразу пропили. Після кожної спроби налагодити дисципліну вони — за торби і на «копанки». Якусь копійчину там зароблять. А чи легально, чи ні — їх уже не бентежить. ■

Міщний

«КОПАНКОВЕ ЛОБІ» СИЛЬНІШЕ
ЗА МВС ТА ГЕНПРОКУРАТУРУ

АВТОРИ: СЕРГІЙ КОРОБЧУК (ДОНЕЦЬК), ОЛЕГ ПРИТИКІН (ЛУГАНСЬК)

Хто стоїть за нелегальними шахтами-«копанками»? Це питання залишається відкритим. Навіть якщо і порушують кримінальні справи щодо підпільного вуглевидобування, то їхніми фігурантами стають зазвичай прості шахтарі. Більше того, матеріали таких справ частіше за все не отримують руху.

«Вони [«копанки» — прим. ред.] можуть бути підпорядковані місцевому мерові, кримінальному «авторитетові» чи директорові сусідньої державної шахти, — стверджує відомий активіст профспілкового шахтарського руху Михайло Волинець. — Як правило, їх «дахують» працівники прокуратури чи міліції».

«Я не маю підстав стверджувати, що «дахування» має місце, — стриманіше говорить начальник Державної екологічної інспекції Луганської області Анастолій Гацко. — Але до кого б із правоохоронних органів я не звертався, всі йдуть назустріч, та це тільки на першому етапі — до логічного завершення, тобто порушення кримінальної справи, довести процес вдається не завжди».

Перевірки проводять усі без винятку правоохоронні відомства — із періодичністю раз на півтора-два роки «копанкам» оголошують війну. На час «бойових дій» нелегальні шахти зупиняють роботу, коли ж перевіряльники повертаються у свої офіси, підпільний конвеєр вмикається знову.

У 2005 році, в епоху першого приходу «помаранчевих» до влади, у «копанкових» містечках Донбасу регулярно влаштовували глобальні, і, головне, несподівані облави — то Генпрокуратура, то особисто новий-старий міністр внутрішніх справ Луценко. Місцевий «служивий» люд, у погонах чи у цивільному, під наглядом перевіряльників з Києва заносив до протоколів стандартні відповіді спійманих на гарячому простих найманих вуглерубів, чорних від підземного пилу: «Хто хазяїн? Не знаю. Працюю тут перший день». І наступного ранку, після від'їзду столичної облави, все поверталось на свої місця.

Центр вимагав від провінції конкретних дій — які ж фантастичні плани лягали на папір у відповідь! Пропонувалося, наприклад, мінувати старі ходи до вугільних неліквідів або навіть заливати кримінальні «дірки» нечистотами. Але де-факто жодну із «копанок» Донбасу не було зразково-показово знищено.

Тогочасний очільник Донецької обласної прокуратури Олексій Баганець розповідав тоді на пресконференції, що до нього на прийом пробилася делегація «копанковласників», які щиро жалкували, що раніше, мовляв, мали справу з місцевою дрібнотою, ігноруючи «справжнього начальника». Щось там пропонували, не відходячи від каси. Прокурор відмовився і навіть не порахував для інтересу. То була чи не остання «пресуха» Баганця на Донбасі.

Інший бік вугільного бізнесу: у «копанку» замість школи

«ДАХ»

Коли 2006 року до влади повернулася «донецька» команда Януковича-Ахметова, тодішній міністр вуглепрому Сергій Тулуб зробив сенсаційну заяву: «копанки» потрібно легалізувати. Мовляв, гоніння на кримінальний вуглевидобуток все одно ні до чого не призводять. Незалежні вітчизняні експерти стверджують, що за тим несподіваним виражем приховані цілком зрозумілі бізнесові інтереси. Річ у тім, що український вуглепром давно перетворився зі звичайної галузі економіки на масштабний механізм «приватизації» державних коштів. Щороку з бюджету на реанімацію вугільного Донбасу виділяється, за різними підрахунками, від 5 до 7,5 млрд грн.

2008 року «біло-блакитний» Кабмін планував здійснити нові, вражаючі перерахування на вугільну галузь. Аби якось виправдати струмок казенних мільярдів, спрямованих на малу Батьківщину, Тулуб урочисто зобов'язався невдовзі повернути вуглевидобування до «радянського» показника — 100 млн тонн щороку. Та де ж узятися тим ешелонам «чорного золота»? Швидше за все, із «копанок», де шахтарі працюють в середньовісних умовах.

Свою вигоду відчули також регіональні фінансово-промислові групи, що давно вибудували ланцюжки: «вугілля — кокс — метал — прокат — долари». Недарма низові «копанкарі» стверджують, що

ПРОПОНУВАЛОСЯ МІНУВАТИ СТАРІ ХОДИ ДО ВУГІЛЬНИХ НЕЛІКВІДІВ АБО НАВІТЬ ЗАЛИВАТИ КРИМІНАЛЬНІ «ДІРКИ» НЕЧИСТОТАМИ. АЛЕ ДЕ-ФАКТО ЖОДНУ ІЗ «КОПАНОК» ДОНБАСУ НЕ БУЛО ЗРАЗКОВО-ПОКАЗОВО ЗНИЩЕНО

Гроші хутко зникають у невідомому напрямку, а загальний рівень видобутку палива неухильно зменшується, підземна техніка старішає, шахти продовжують закривати.

останнім часом кількість «шефів» із високих кабінетів стрімко зменшується, а сама система нелегальних копанень концентрується під однією, вочевидь, сильною та рішучою рукою. ■

УКРАЇНСЬКИЙ ХРЕСТ МАЙСТРА УШУ

МУ ЮЙЧУНЬ ТЕРПЛЯЧЕ НАВЧАЄ УКРАЇНЦІВ СТАРОДАВНЬОГО БОЙОВОГО МИСТЕЦТВА КИТАЮ

АВТОР: Антон Зікора

В Україні, що пережила штурми Білого Братства та набіги духовних вчителів із Африки, такі картини не виглядають дуже дивно. Кілька десятків людей стоять у шерензі протягом години, витягнувши і трохи зігнувши перед собою руки та дивлячись кудись у нескінченність. Протриматися так без підготовки важко й хвилину, а ці стоять і навіть усміхаються. Не силувано, як це роблять парафіяни неопротестантських церков, а ніби ненароком. Усе це називається «стовп» чи «дерево» — така базова вправа внутрішніх стилів ушу — китайського бойового мистецтва.

Учнів поправляє маленька людина, яка поєднала у своїй зовнішності риси Джекі Чана і Брюса Лі. Майстер Му Юйчунь, щоправда, трохи старший за своїх розпіарених кіноколег, але й він свого часу знімався у бойовиках, а також проявив себе як режисер-постановник батальних сцен. Що ж до володіння ним ушу, то, може, він і не поступився б своїм легендарним землякам. 1982 року Му Юйчунь став чемпіоном Піднебесної із саньдао — єдиноборства, що поєднує бій руками й ногами та прийоми вільної боротьби, єдине правило якого: бийся, як хочеш і можеш, аби перемогти.

Сьогодні Майстрові 60. Це означає, що «в темі» він вже 54 роки: ►

| Рухи в ушу складні, але головне – відчуття

Му Юйчунь почав навчатися ушу з 6-річного віку. Спочатку оволодів шаолінем – так званим зовнішнім стилем, потім – і внутрішніми: тайцзі, багуа, син'ї. Усі ці напрями – основа традиційного ушу.

«ДЕРЕВОМ СТОЯТИ – ДОЛЯ МІНЯТИ»

Відстоявши «деревом» – «стовпом» (китайською – «саньтіши»), люди переходять до динамічніших вправ. Учні рухають поперед себе уявні кулі, великі й маленькі: штовхають

їх, піднімають і відпускають у все-світ. Це нагадує якийсь сонний танець у воді. Але для тих, хто займається ушу, ці предмети більше ніж відчутні: після виконання «деревом» у людей з'являється відчуття щільності та драглистості простору. Якщо з вами також відбуватиметься щось подібне, отже, ви змогли відчутти рух енергії «ці». До речі, сам Юйчунь рідко говорить «ці», частіше називає дивні відчуття, які мають «знайти» його учні, магнітним полем.

Китаєць розмовляє ламаною російсько-українською, але зрозуміти його нескладно.

«Зовнішні дії: хто куди поставив ногу чи як рухає рукою – це не головне, – каже Майстер Му, – головне – відчуття. Якщо буде відчуття щільності навколишнього простору, буде відчуття куль у руках, точність рухів прийде сама. А «драглистість» і «кульки» напрацьовуються багатогодинним стоянням «у стовпі». У внутрішніх стилях ушу немає прямих рухів, тут усе подібне колу,

дають через одну точку. Му говорить, що потрібно бути гнучким і м'яким — це не дає змоги зламатися. Ламаються жорсткі.

«Йде пляжем молодий, сильний, груди колесом. Усередині — інвалід», — колишній кіноактор Му з таким артистизмом показує молодого сильного інваліда, що весь зал вибухає реготом.

«Деревом стояти — доля міняти», — приказує Майстер. Для новачків пояснює: «Якщо ви не стоїте «в дереві», то вам щастить наполовину: 50% щастить, 50% не щастить. «У стовпі» стоїш: о! 55% щастить, 45 — ні. Потім 60% щастить, 40 — ні... Це стосується насамперед роботи, любові, взаємовідносин з оточенням. Але хтось нас такими створив, що 100-відсоткового везіння бути не може».

БОСОНІЖ ЗА ЛАО ЦЗИ

До України Му потрапив наприкінці 1980-х років «через Радянський Союз». Спочатку був фестиваль ушу в Москві, куди його запросили як зрілого Майстра. Потім він почав викладати у Криму, згодом — у Києві. Тут Майстер одружився з українкою Оксаною. А сьогодні викладає китайське єдиноборство в одному зі спортивних залів на Позняках. В Україн-

фахівець із традиційної медицини. Він лікує голками, масажем тощо. Проте лікує не всіх — обирає пацієнтів за якимось особливим принципом, причому гроші тут жодної ролі не відіграють. Серед учнів китайця є ті, кого він свого часу буквально витягав власноруч зі стану інвалідності. І ці учні зазвичай легше, ніж інші, опановують ушу, а воно ж — дуже непросте мистецтво. Кожен рух тут відбувається всім тілом, одночасно працюють руки, ноги, спина, шия, причому основне навантаження лягає не на м'язи, а на сухожилля. Вправи потрібно виконувати повністю розслабившись. Але наших людей, пригнічених міським ритмом, важко повернути до природного стану.

«МОЄ ЗАВДАННЯ — ЖИТИ В УКРАЇНІ»

Один із учнів Майстра не зміг довго стояти «деревом» — сів на лаву. Проте і надалі, як вимагає вправа, тримав витягнуті поперед себе руки.

— Втомилися? — запитав Му.

— Ні. Просто випив трохи. Не можна?

— Можна.

Сам Му палить («Майстер також людина!»), однак взагалі не вживає алкоголю. Серед учнів Майстра є ті, хто

1982 РОКУ МУ ЮЙЧУНЬ СТАВ ЧЕМпіОНОМ ПІДНЕБЕСНОЇ ІЗ САНЬДАО — ЄДИНОБОРСТВА, ЩО ПОЄДНУЄ БІЙ РУКАМИ Й НОГАМИ ТА ПРИЙОМИ ВІЛЬНОЇ БОРОТЬБИ, ЄДИНЕ ПРАВИЛО ЯКОГО: БИЙСЯ, ЯК ХОЧЕШ І МОЖЕШ, АБИ ПЕРЕМОГИ

ській асоціації традиції і культури Китаю «Чжень Гун Фу» дорослі вивчають внутрішні стилі, для дітей — шаолін, який вимагає більшого фізичного навантаження. У неділю — цигун (метод управління рухом ці в організмі). Є безліч видів цигуну, але Майстер каже, що викладає ту техніку, родоначальником якої був ще легендарний Лао Цзи, засновник даосизму. І розповідає, що є три головні напрями цигуну з тисячами розгалужень: даоський, конфуціанський, буддистський.

У залі також викладають мистецтво каліграфії, китайську мову, медицину. За освітою Майстер — лікар,

«сиділи» свого часу на героїні, а тепер благополучно живуть без наркотиків.

«Я знаю багато способів звільнення від наркотичної залежності, це не таємниця, — продовжує наставник. — Але головне — бажання самої людини. Проти волі хворого нічого не зробиш. Прийшов якось до мене один хлопець із величезними чорними колами під очима. Ходив 3 місяці на тренування, почав досягати дуже гарних результатів, одужав. Але раптом зник і більше не приходив... Наркомана потрібно ізолювати від середовища, де вживають наркотики, людина має повністю змінити свої звички. Інакше усі зусилля ►

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

зокрема тому, що постійно рухається. І якщо ви стоїте в «стовпі», то необхідно постійно відчувати, як енергія «працює» всередині вас і навколо. Втім, якщо ви все правильно робите, то все станеться само собою».

Майстер стверджує, що природа влаштована за принципом кола, адже всі елементи світобудови, від Землі до молекули, мають форму кулі. А основа кулі — хрест: дві прями, що перетнулися. Сонце, згідно з теорією даосів*, є нічим іншим, як безліччю перехрещених променів, що прохо-

* Даоси — апологети даосизму, вчення про природні закони життя

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

«Будьте щасливі, і на вас ніхто не нападе»

МАЙСТЕР ПРИВСЕЛЮДНО НАЗИВАЄ СЕБЕ ЛЕДАЧИМ: «Я ЖИРНА СВИНЯ», РОБИТЬ ЛЕГКИЙ ПОШТОВХ – І 15 УЧНІВ РОЗЛІТАЮТЬСЯ В РІЗНІ БОКИ

марні. Сьогодні в Україні – це велика проблема, в Китаї – трохи менша».

Му, який прожив 2 роки у монастирі Шаолінь, з жalem зазначає, що нині дуже важко знайти майстрів – носіїв давніх традицій: у Китаї, як і скрізь у світі, панує доба комерції і безліч псевдомайстрів, яких цікавлять лише гроші, не мають навіть уявлення про справжню традицію. Та й сам Шаолінь перетворився на комерційний центр. Справжні монахи живуть в іншому місці – подалі від суєти і туристів.

В Китаї у Майстра залишилися чотири сестри і брат.

«За Батьківщиною не тужите?» – запитую.

«Чоловік давно тут, – розповідає дружина Оксана. – Раніше сумував, навіть плакав. А нещодавно був на Батьківщині, ходив знайомими з дитинства місцями і навіть не впізнавав їх. У парку, де він колись займався ушу, тепер скляні новобудови і офісні центри. Приїхав в Україну, каже: «Мого Китаю більше немає».

«На кожную людину Бог покладає свій тягар. Я тепер зрозумів, що моє

завдання – жити в Україні, щоб допомагати тим, хто живе тут», – стверджує Му.

Майстер постійно оперує якимись образами, але важко зрозуміти, чи вигадує він їх у процесі викладання, чи так його навчали з дитинства.

«Розслабтеся, мої дорогі, я сказав: розслабтеся. У нас тут не в'язниця, – говорить наставник своїм учням і азартно пояснює, як це потрібно робити. – Взяти дві кулі, тепер з'єднали їх – вийшла сарделька... У вас на шкірі рук є насос, відчуйте, як ви накачете себе, роздуваєтесь зсередини, як жаба... Тепер берімо зірку, переставляємо цю сюди, а ту – сюди. Ось. Тепер робимо, як робить черв'як...»

Учні зі стажем повністю вірять своєму Майстрові, і це попри те, що його поведінку можна іноді охарактеризувати як антирекламну. Наприклад, щоб показати, які м'язи і сухожилля мають працювати у тому чи іншому випадку, він інколи знімає із себе майку. Тоді здивовано дивиться на свій живіт, а потім з усією безпосередністю видає: «Правда, великий?»

КРАЇНА У

Серед нас живуть
10 000 ушуїстів

Олег Чуканов, президент Української федерації ушу, голова Федерації ушу Київської області: «Загалом в Україні нараховується близько 10 000 ушуїстів. Особливо ушу розвинуте в центральній та північній частинах країни. Зараз активно розвивається в західних областях. В Україні живуть кілька майстрів із Китаю, але всі вони – не такого високого рівня, як Му Юйчунь».

Окрім Української федерації ушу, в країні також діє Федерація ушу/гуньфу і цигун України під керівництвом Миколи Матусівського.

ГРОШІ І ТЕАТР

Якось Майстра запросили викладати в одному з наймодніших оздоровчих центрів столиці. Му Юйчунь одразу поставив дружин «нових українців» в позу «дерева» та змусив так стояти годинами... Центр швидко попрощався з Майстром. І що йому заважало додати до своїх дій таємничості? Китайська музика, ароматні палички, відповідний одяг та астральні дзвіночки могли б зробити непогану касу. Але якби всі майстри були такими «касовими», що б ми сьогодні знали про ушу? Му залишився вірним собі, своїм традиціям, «своєму Китаю».

На заняттях Майстер більше уваги приділяє філософії ушу, гармонії людини із собою і менше – бойовим аспектам. Проте про його бойові здібності ходять легенди. Після довгих прохань показати «щось таке» Майстер вибудовує ланцюжок із 15 учнів. Легкий поштовх – і всі розлетілися в різні боки. Після цієї демонстрації Му трохи бентежить і підсумовує: «Театр усе це».

«Увага! Я можу продавати вам бійку, – говорить він учням, – тим паче, будь-який рух, який ми тут вивчаємо, може бути застосованим у бою. Це не казка: людину можна вбити одним пальцем. Але це вам не потрібно. Зміцнюйте своє здоров'я, будьте щасливі, і на вас ніхто не нападе». ■

ОЛЬГА МИХАЙЛОВА

Китайська грамота китайської логіки

Цікавість до Сходу природна, принаймні, для жителя Заходу, бо це цікавість до того, чим ти не є. Ця цікавість подеколи розповсюджується і на Україну. Коли не йдеться про архітектуру Львова, знаходяться аргументи на користь того, щоб вважати Україну часткою орієнтального світу. Наприклад, любов до гарбузового насіння, що так ріднить нас із Китаєм. Або традиція святкувати китайський Новий рік, що швидко і глибоко проникла у наші новорічні традиції і закріпилася глибше, ніж звичка до купання в ополонках на Водохреще.

Запозичувати чужий досвід складніше, ніж чужі традиції. Скопіювати екзотичну стилістику легше, ніж відтворити інакшу логіку. Тому-то, за законом збереження енергії, запозичення формального трапляються частіше, аніж запозичення суттєвого. Китайські павільйони прикрашали парки періоду рококо, так само як атрибути фен-шуй прикрашають сучасні інтер'єри. Проте це не означає, що ми запозичуємо суттєве. Але ж і Китай вибірково користується з цивілізаційних ідей – ладен будується з хмарочоси, але не дає «добро» на детальне вивчення своєї Культурної революції. Та і в самих комуністичних перетвореннях 40–30-річної давнини Китай не копіював чужий лєнінсько-сталінський досвід, бо існувала впевненість у тому, що він не спрацює в китайських умовах.

Афоризми Мао на кшталт «чим гірше, тим краще» спиралися не так на гегелівсько-марксистську діалектику, як на принципи «Дао-де-цзін» з його поєднанням протилежностей. Авторитарність режиму Мао знаходила відповідники не так у сталінізмі, як у конфуціанській моделі структурованого суспільства з беззастережним авторитетом імператора. А ідея розчинення людини в родині набула своєї рідної інтерпретації розчинення у соціумі: «Вб'ємо наше я!» – скандували на вулицях хунвейбіни. Гасла, подібні до релігійних, проголошені як політичні. Китай завжди був сильний своїми традиціями.

І жодна з країн не могла бути прикладом для Китаю, проте ця віра супроводжувалася переконанням в універсальній ролі китайського досвіду, в тому, що він може стати прикладом для усіх. І не лише може, а має на те усі права і підґрунтя. Чому б не запропонувати ще не позбавленим власної ідентичності уйгурам найкращу у світі китайську ідентичність? Чому б не наполюгати на тому, аби й тибетці виконували вправи традиційної китайської гімнастики, якщо вони визнані корисними для здоров'я? Така логіка у свій час надзвичайно здивувала Дікі Церінг, матір Далай-лами, якого залучали до тих вправ на загальних підставах.

Групи пенсіонерів, які тренуються в парках на очах у перехожих, вже стали такою ж візитною карткою Китаю, як новітні хай-вей, вічна Хуанхе і площа Тяньаньмень.

Втім, визнання цієї гімнастики (дехто називає її «цигун», дехто – «тай-цзі-цюань») проходило складно. У 1960-х роках позакривалися установи, які почали вивчати феномен впливу цигун на здоров'я людини. Окремі майстри – носії фамільних традицій – зазнали репресій, були вислані за межі міст. З огляду на пріоритети Культурної революції, щоб не стати фігурантом доносу, займалися традиційними оздоровчими практиками подеколи на цвинтарі. Так згадують авторитетні майстри, які вижили в ті революційні часи. Їхній досвід, ці старі фамільні традиції притягують тих, кого Герман Гессе назвав «паломниками у країну Сходу». Втім, людям, які їдуть до Китаю, досвідчені мандрівники чомусь радять – не заявляйте вголос, а тим більше у присутності чиновників, що ви їдете спілкуватися з учителями тай-цзи, вчитись у них.

У Китаї точно відомо: що варте уваги, і що не варте; що з власного досвіду пропонувати світові, а що ігнорувати. Логіка цієї вибіркової збагнути важко – її похалцем, як атрибутику фен-шуй чи китайський Новий рік, не запозичиш.

ПІДЛЯСЬКА ТРІЙЦЯ

У XIX СТОЛІТТІ ВІЛЬНЮС МІГ СТАТИ ЦЕНТРОМ
НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ

АВТОР: Юрій Гаврилюк, РЕДАКТОР ЖУРНАЛУ «НАД БУГОМ І НАРВОЮ»,
М. БІЛЬСЬК ПІДЛЯСЬКИЙ (ПОЛЬЩА)

У 1832 році Росія закрила Віленський (Вільнюський) університет як розплідник польського бунтарства проти російської окупації. Та в цьому науковому центрі виник також осередок українства, сформований вихідцями з Підляшшя — регіону, що тривалий час залишався за національним обрієм.

ЛЮБИТЕЛІ СТАРОВИНИ

З'явилися вони у Вільні не одразу, адже Підляшшя після розподілу Речі Посполитої у 1795 році опинилося під владою Австрії та Пруссії, остання захопила північну частину Підляського воєводства з його заснованими ще у княжу добу історичними центрами — Дорогичином, Більськом та Мельником. Було створено нову адміністративну одиницю з центром у Білостоці. Лишень 1807

очолили окремі кафедри факультету моральних і політичних наук та присвятилися вивченню як «крайової старовини», так і давньої письменності слов'янських народів.

«Після наполеонівських воєн, — писав 100 років тому один із істориків Віленського університету Юзеф Белінський, — коли в різних країнах почала пробуджуватися ідея національності, у Вільні гроно молоді, переважно сини уніатських священників, у пошуках даних про свою національність та релігію почали збирати та перечитувати старі пергаменти. Виробилася у них навіть пристрась до палеографії...» Автор цих слів писав, зокрема, про синів сільських парохів із Більського повіту: Михайла Бобровського (1784 — 1848), відомого передусім відкриттям так званого Супраського кодексу — староболгарського рукопису XI ст., та Ігнатія

**БЕЗ ЗАСНУВАННЯ ВІЛЕНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ
З ПІДЛЯШШЯ ЗАЛИШИЛИСЯ Б
У СІРІЙ МАСІ МІЩАН
ТА СІЛЬСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ**

року, після перемоги Наполеона над Пруссією та укладення ним союзу з Олександром I, Білостоцьку область було приєднано до Російської імперії. Зміна кордонів відкрила дорогу до навчання у Віленському університеті кільком дуже здібним підляшшанам, які згодом, вже після розгромлення наполеонівської Франції,

Даниловича (1787 — 1843). Бобровський, який паралельно навчався у Головній духовній семінарії, відкритій при університеті, обрав духовний сан та з 1814 року викладав богослов'я, тоді як Данилович — лекції із цивільного права.

Михайло Бобровський швидко став відомим дослідником церковних

Університет у Вільні курував освіту на Правобережжі України

рукописів і стародруків. Свої пошуки почав ще під час навчання у білостоцькій гімназії, коли був хранителем книгосховища монастиря у Супраслі, неподалік Білостока. Натомість Данилович цікавився насамперед історією права Великого князівства Литовського. Сучасників, за твердженнями Людвіга Яновського, захоплювала його архаїчність ділової руської мови колишніх документів, до читання яких пасувала багата такими ж архаїзмами українська говірка його рідного села: «Особливо захоплювався він читанням та поясненням старих пам'яток права і литовсько-руських хронік, яких давня мова приймала в його устах звуки народної говірки, сухий спосіб писання ставав повним яскравих та живих барв, і колишнє минуле відживало у всій своїй старожитній красі».

Здавалося б, що захоплення минулим, яке проявляли не лише згадані підляшани, але й чимало інших «поповичів», які навчалися в університеті та семінарії, мали зробити з віленської альма-матер осередок українського та білоруського національного руху. Однак перша третина XIX ст. не була сприятлива для національного відродження на території Північно-Західного краю, до якого, окрім етнографічної Литви і Білорусі, належало також заселене чвертьмільйонною українською громадою Північне Підляшшя і Берестейсько-Пінське Полісся. З одного боку, надалі сильним залишався вплив польської культури, також і серед уніатського духовенства — єдиної більш-менш освіченої суспільної групи. З іншого — альтернативою для осіб, які не сприймали колонізацію побуту і латинізацію церковних обрядів було, після ліквідації у 1839 році церковної унії, москвофільство, відоме тут згодом під назвою «западорусизм». Але і Бобровський, і Данилович отримали можливість контактувати із видатними особистостями українського відродження у Відні та Харкові.

У КОЛІ БУДИТЕЛІВ

1817 року отця Михайла Бобровського відправлено у наукову мандрівку країнами Європи з метою вивчення стародавніх і слов'янських мов та ознайомлення зі станом богословських наук. Вчений відвідав Відень і Прагу, де познайомився з «батьком славістики» Йозефом Добровським та «будителями» слов'ян

ДОВІДКА

Світло освіти зі столиці Литви

У першій половині XIX ст. основним центром освіти з-поміж захоплених Росією земель Речі Посполитої стало Вільно (Вільнюс) внаслідок реформ, здійснених Олександром I. У 1802 році було створене Міністерство народної освіти. Роком пізніше у межах Російської імперії виокремлено 6 навчальних округів, зокрема Віленський, що охопив «землі, повернуті від Польщі» – Правобережну Україну (Київську, Волинську і Подільську губернії, які тоді називали «Русь») і так звану Литву (територію колишнього Великого князівства Литовського – Віленську, Вітебську, Гродненську, Мінську і Могилівську губернії). Для публікації шкільної мережа на цій території підпорядковувалася Віленському імператорському університетові.

Австрійської імперії – Варфоломієм Копітаром, Вацлавом Ганкою та Йозефом Юнгманом. У Відні Бобровський потоваришував із парохом греко-католицької церкви Святої Варвари та деканом богословського факультету Віленського університету отцем Іваном Снігурським – згодом єпископом перемильським, завдяки якому місто над Сяном стало першим осередком національного відродження українців Галичини. Поза сумнівом, це вплинуло на позицію Бобровського, який у листах цього часу дописував при своєму прізвищі Ruthenus (русин). Питання вивчення його національних поглядів чекає на прискіпливого дослідника. Варто, однак, зазначити, що після лік-

відації Віленського університету, коли вчений отримав пост пароха у містечку на північ від Берестя Шерешові – на українсько-білоруській мовній межі – проповідував завжди українською.

«ПОКОЗАЧЕНИЙ» ПІДЛЯШАНИН

Ігнатій Данилович, про якого Бобровський жартівливо писав у листі до польського історика Йоахіма Лелевеля, який «походить із халоської національності», 1825 року потрапив у Харківський університет, де викладав на кафедрі російського і провінційного права та був обраний деканом факультету етики і політики. Згодом, у 1835–1839 роках працював у відкритому тоді Університеті Святого

Гулаком-Артемівським, оригінальні твори і переклади якого започаткували харківський романтизм. Першим її здобутком стало знайомство українського поета з Адамом Міцкевичем, який у грудні 1825 року проїздив через Харків. Зустріч романтиків відбулася у помешканні Даниловича, який з польським «віщунном» познайомився ще у Вільні. Між поетами зав'язалася симпатія та порозуміння, результатом яких став переклад балади Pani Twardowska українською мовою («Твардовський»). Як стверджував Данилович, «балада «Твардовська» у козацькому костюмі подобалася усім надзвичайно». Популярність переспіву засвідчує той факт, що 1827 року він був 4 рази

ПЕРЕСЕЛЕННЯ НА СЛОБОЖАНЩИНУ ВПЛИНУЛО НА ДАНИЛОВИЧА, ЯКИЙ ЗАБАЖАВ НАПИСАТИ НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Володимира у Києві, де очолив кафедру кримінального права і став першим деканом юридичного факультету. Переселення на Слобожанщину неабияк вплинуло на наукові зацікавлення підляського вченого, який зажавав написати нарис історії України. На жаль, хоч Бобровський після зустрічі з Даниловичем улітку 1827 року писав Лелевелеві, що той «поміж козаками зовсім покозачився, чи то схопив», історія України так і не побачила світ. У списку його праць лише розвідка «Про магдебурзьке право і організацію Києва».

Пліднішою виявилася дружба Даниловича з викладачем Харківського університету і поетом Петром

надрукований у польському журналі Dziennik Warszawski.

Данилович намагався заохотити приятеля до праці над перекладом інших творів Міцкевича, зокрема драми Dziady. Гулак-Артемівський, однак, не взявся за це, адже задумав створити український словник для, як писав Данилович Лелевелеві, «врятування мови від загибелі. Переконую, щоб його радше писаннями підтримував, і вже переклав «Рибалку» Гете на малоросійську мову».

Серед харківських учнів Даниловича був видатний славіст й етнограф Ізмаїл Срезневський, який згодом зізнавався, що завдячує своєму професорові прищепленням «наукового

о. Михайло Бобровський

Ігнатій Данилович

о. Антоній Сосновський

скептицизму і звички до точного аналізу». У 1842 році Срезневський, під час наукової подорожі за кордон, відвідав Львів та Відень, де познайомився з діячами неформального національно-культурного об'єднання «Руська трійця». Мабуть, саме він став ініціатором публікації у першому томі альманаху «Вінець русинам на обжинки» (Відень, 1846) розвідки Даниловича «Старина литовсько-руського законодавства».

ПРИЗАБУТЕ ПОКОЛІННЯ

Наукові праці Бобровського і Даниловича, хоч і були першим внеском у розвиток славістики та історії Великого князівства Литовського, ближчого зв'язку з минулим та культурою рідного їм Підляшшя не мали. На цій ниві прославився натомість Йосип Ярошевич, син міського писаря у Більську та єдиний у цьому гроні римо-католик. Відомий передусім як автор 3-томної історичної монографії «Образ Литви», в якій проаналізував політичну історію та суспільно-культурне життя князівства. Після ліквідації університету вчений повернувся на Батьківщину, де продовжував цікавитися минулим: написав перші історичні розвідки про Більськ та Дорогичин – коронаційне місто Данила Романовича. А також етнографією: опублікував кілька статей з українського фольклору Підляшшя та статистич-

земляків – деякі фольклорні записи використав Ярошевич, інші потрапили до Імператорського географічного товариства. Історію церкви в Україні і Білорусі активно вивчав також його син Платон, який з 1823 року викладав моральну та душпас тирську теологію.

Та загал підляських русинів надалі залишався інертною масою, яка тільки мовою і народною культурою

ХРОНОЛОГІЯ

Віленський університет

1579 – засновано Віленську єзуїтську академію (факультети: богословський, філософський і релігійний) Перший ректор – Петро Скарга.

1773 – на базі академії утворено Головну школу Великого князівства Литовського (додано точні та природничі науки).

1803 – школу перетворено на Віленський імператорський університет (факультети: фізичних та математичних наук, лікарських знань, моральних і політичних наук та словесних наук і красних мистецтв).

1803–1823 – куратором університету був Адам Єжи Чарторийський, польський політик проросійської орієнтації – «золоті часи» закладу.

1805 – під егідою Віленського університету відкрито Кременецький ліцей.

1831 – закрито Кременецький ліцей.

1832 – закрито Віленський університет у зв'язку із придушенням польського повстання. Частина бібліотеки передано до Києва і Харкова. Цього ж року засновано на базі університету Медико-хірургічну і Духовну академії.

1834 – базу Кременця переведено до Київського університету Святого Володимира

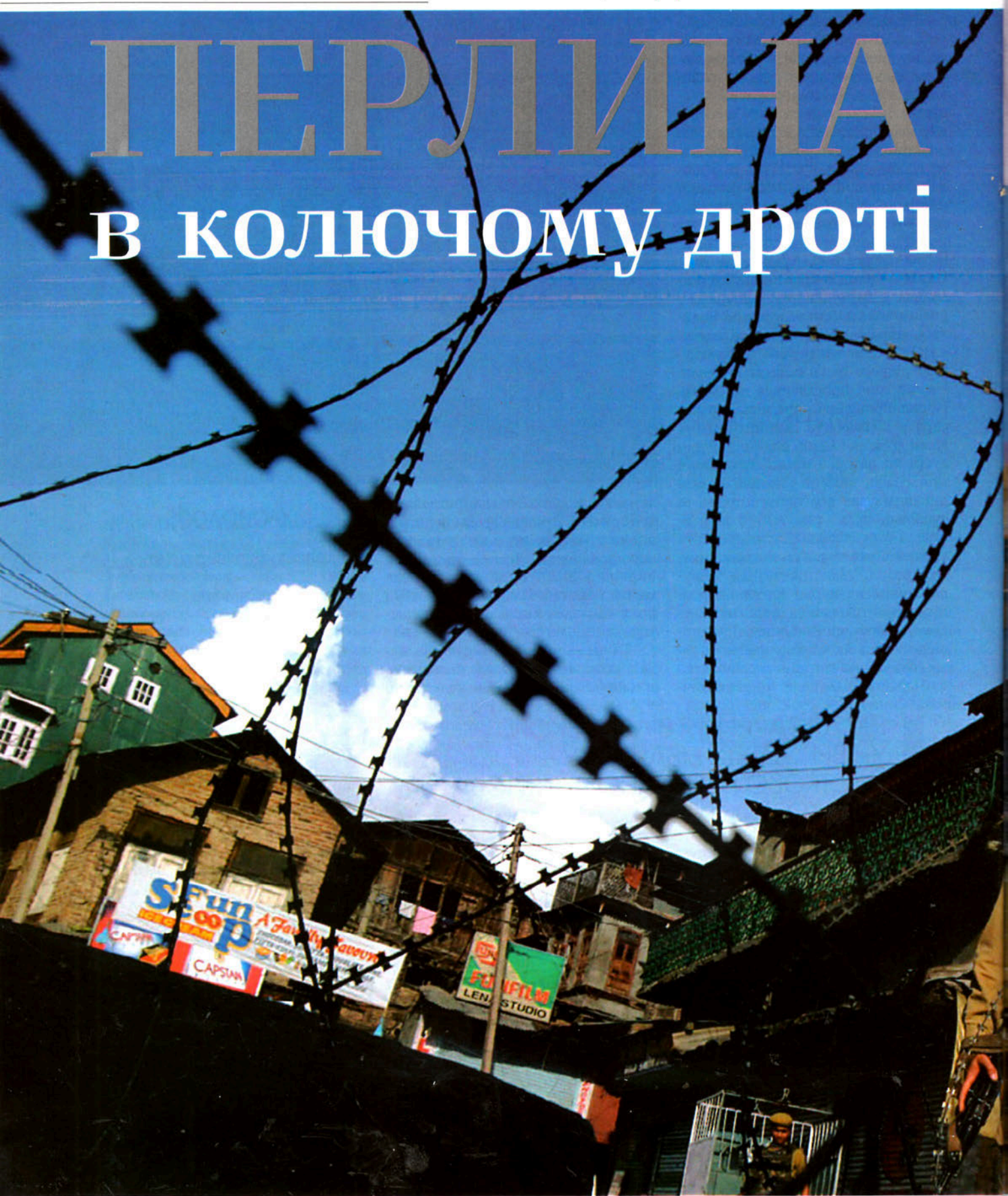
ПІСЛЯ ЗАКРИТТЯ ВІЛЕНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІБЛІОТЕКУ ЧАСТКОВО ПЕРЕДАНО ДО КИЄВА І ХАРКОВА

но-етнографічний огляд Більського повіту. Характеризуючи «племінний» склад населення, вчений стверджував, що майже всі тутешні русини грецького віросповідання, а їхня мова найбільше споріднена з мовою, якою спілкуються жителі Волині.

До вчених-підляшан також можна було б зарахувати отця Антонія Сосновського, який у 1820-х був парохом церкви Святого Миколи у Вільні, яку на початку XVI ст. фундавав князь Костянтин Острозький. Саме з його іменем пов'язане відкриття у церковному книгосховищі знаменитого багатоілюстрованого Київського псалтиря, написаного в 1397 році. Отець Антоній цікавився також народною культурою своїх

визначала свою окремішність. Не змінилося це й пізніше, тому Підляшшя, зокрема його північна частина, приєднана до Біловезької пущі, залишалася на маргінесі українського національного життя. Завдяки цьому регіон обминуло як насильне виселення до СРСР у 1944–1946 роках, так і депортування на понімечені землі під час акції «Вісла». Тільки в останній чверті XX ст. тут проросли паростки національного відродження. Одним із його наслідків стала згадка про надбання призабутого покоління перших вчених-підляшан – любителів старовинного письменства та перших дослідників народної культури. ■

ПЕРЛИНА В КОЛЮЧОМУ ДРОТІ

ПОЇЗДКА ДО КАШМІРУ РОЗДІЛИТЬ ВАШЕ ЖИТТЯ НАВПІЛ – ДО І ПІСЛЯ ПОДОРОЖІ

АВТОР: МАРІЧКА МАСЛЕЙ

Окремі райони індійського штату Джамму і Кашмір у найпопулярнішому туристичному путівнику Lonely Planet визначені як не рекомендовані для туристів. Але в цьому є свої переваги.

Впродовж минулого століття іноземні туристи тисячами відвідували перлину корони Індії – Кашмір, звідси у супроводі місцевих провідників вирушали у піші мандрівки Гімалаями, приносячи до казни штату значні прибутки. Останні 17 років Кашмір не бачив іноземних туристів. 30-річні кашмірці вважають себе втраченим поколінням: виходячи з дому, вони не знали, чи повернуться живими. Хтось, захопившись ідеєю незалежності, втратив не лише долю. Сьогоднішній Кашмір прагне миру, прагне відновити славу гостинного краю, у якому шедло приймають усіх, незалежно від релігії та походження, прагне повернути туристів. І вони повертаються...

«ДЖАЙ МАТА ДІ!»

Наша подорож починається з храму Вайшнодеві – згадки про нього містяться ще в давніх Ведах. Хтось відвідує його кожного року, інші неодмінно освячують тут знаменні події життя: сюди привозять немовлят, приїзять молоді подружжя, цей храм відвідують напередодні подорожей за океан...

Зупиняємося у будиночку для гостей, яким опікується комітет святині Шрі Мата Вайшно Деві. Місця тут можна забронювати заздалегідь за допомогою електронної сторінки храму: <http://maavaishnodevi.org/>. Але будьте готові до виключно вегетаріанської їжі й заборони на азартні ігри. Гостюві допоміжання призначені для того, аби здійснити омовіння перед дорогою до храму.

Храм Вайшнодеві розташований на висоті більше 1600 м над рівнем

До будинків-корабликів можна дістатися на такому от таксі-човні

ФОТО: ЕРА

моря. Тут завжди людно: за будь-якої пори року, вдень і вночі набожні бабусі та дідусі, подружжя з немовлятами на руках, малеча часто босоніж долають 13 км серпантинної дороги вгору до храму та назад; немічних і тих, хто не може подолати цей шлях самотужки, несуть на спе-

циальних кріслах-ношах. Хоча можна обрати й інший спосіб пересування — віслучків, гірських чи звичайних коників або навіть... вертоліт (!). А чом би й ні? Святині мають бути доступні для всіх, навіть для дуже-дуже заклопотаних людей!

«ВХОДИТИ ДО САДУ ЗІ ЗБРОЄЮ ТА БЕЗ КВИТКІВ ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ВСІМ, ЗОКРЕМА ВІЙСЬКОВИМ ТА БОЙОВИКАМ»

циальних кріслах-ношах. Хоча можна обрати й інший спосіб пересування — віслучків, гірських чи звичайних коників або навіть... вертоліт (!). А чом би й ні? Святині мають бути доступні для всіх, навіть для дуже-дуже заклопотаних людей!

Йдемо на внутрішній компроміс: вгору мандруємо маленькими гірськими кониками (каччарами), а повертаємося пішки. Вогні міста залишаються далеко внизу, а ми зливаємося з розмаїтим потоком палом-

ників і розчиняємося у священній тиші, яку час від часу розтинають вигуки «Джай Мата Ді!» (Хай живе мати!). Нарешті, вистоявши довжелезні черги та пройшовши численні контрольні пости, ми потрапляємо до вузької печери, у якій одночасно може поміститися лише кілька

(священним частуванням), ашірвадом (благословенням) і вірою в те, що ця мандрівка не випадкова у нашому житті, можливо, покликана змінити нашу карму на краще... Повертаємося на світанку, втомлені та щасливі, і ще довго не можемо спустатися сходами від втоми в ногах.

НЕВТАЄМНИЧЕНОМУ ПАЛОМНИКУ

Перш ніж вирушити до храму, не забудьте потурбуватися про вхідні перепустки — ятра парчі. Їх можна отримати в касі неподалік автобусної станції. Вони безкоштовні, але без них вас не пропустять. На них зазначено час, протягом якого ви маєте пройти перший контрольний пункт на шляху до храму. Налаштуйтеся, що таких контрольних пунктів і черг на шляху до храму буде багато: це і вимога безпеки паломників, і охорона святині від зазіхань та осквернень, і, можливо, частина випробувань. Зверніть увагу на попередження: здійснювати паломництво у шкіряному взутті забороняється! Насильство над життям навіть у

НАВИГАТОР

такій формі неприпустиме. Зрештою, останній відрізок шляху до самого храму ви все одно пройдете босоніж.

ЖИТТЯ НА ВОДІ

Візитівка Шрінагара, літньої столиці Кашміру, — будинки-кораблики (шікари), що розташовуються у три ряди на чарівному озері Даль у центрі міста. Тут — найромантичніші готелі, до яких можна дістатися лише на шікарах-таксі. Кажуть, у часи британського правління місцеві закони Кашміру не дозволяли чужоземцям селитися на його землі. Винахідливі європейці стали жити на воді. З того часу будинки-кораблики перетворилися на шикарні готелі з усіма зручностями.

Ми приїжджаємо до Шрінагара надвечір, трохи насторожені, не знаючи, чого власне чекати від міста, яке й досі відоме у світі лише місцевими терористами. Воно зустрічає нас щільним коридором військових і перекритою дорогою до набережної, з якої маємо доїхати до своєї шікари. Заходи безпеки у столиці штату посилені у зв'язку зі з'їздом лідерів кількох політичних сил. Протягом наступних днів у Кашмірі ми майже звикнемо до постійних контрольно-пропускних пунктів, перевірки документів, частої заборони фотографувати, присутності озброєних військових і навіть з розумінням поставимося до застороги на вході до Шалімарського саду: «Входити до саду зі зброєю та без квіток»

ДИВИСЬ!

Варто відвідати

Пахальгам — мальовнича гірська долина, відома кінними екскурсіями та рибалкою.

Сонамарг — «золота долина» на березі ріки Сіндг, оточена вершинами, які навіть влітку вкриті снігом, уславлена мальовничими краєвидами.

Гульмарг — долина, природна краса якої робить її привабливою як для піших походів улітку, так і взимку для катання на лижах.

Мамуль — храм бога Шиви, що датується V ст. н. е. і вважається найдавнішим збереженим без значних ушкоджень храмом Кашміру.

Шаріка Деві — священний храм богині Дурги (Шакті).

Шлях до Кашміру

Віза: \$40 (до 3-х місяців)

Авіарейс Київ — Делі: близько \$650.

— З Делі до Дхамму Таві зручно діставатися нічним поїздом. За рівнем обслуговування найкращі «Шатабді» та «Радждгані» — вартість спального місця у кондиційованому вагоні 2-го класу цих поїздів — близько \$15; 1-й клас від 2-го відрізняється хіба що товщиною шторок, які відділяють вас від інших пасажирів та кількістю журналів на вашому столику.

— З Дхамму Таві до Катри потрібно їхати автобусом (автобусна станція — поруч із залізничним вокзалом); автобуси відходять кожні 10–15 хв. Їхати близько 3-х годин.

— У Катрі необхідно придбати тур до Кашміру. Поруч із автостанцією є кілька туристичних компаній. Після невеликого торгу, особисто ми зупинилися на варіанті: шікара (готель) на 7 днів без харчування плюс таксі, що доставляє нас із Катри до Шрінагара і всі 7 днів возить нас Кашміром. Це задоволення на двох коштувало нам близько \$300.

Озеро Даль живе окремим життям. Тут навіть є плавучий овочевий базар

Традиційні індійські цілителі – рідкість для мусульманського Кашміру

ФОТО: ЕРА

забороняється всім, зокрема військовим та бойовикам»... Це буде згодом, а сьогодні нам трохи лячно. Дивно бути мирним туристом в озброєному місті Шрінагар...

Всі наші сумніви розвіюються, коли на світанку ми виходимо на веранду нашої шікари і насолоджуємося чаєм по-кашмірському (він з кардамоном, гвоздикою, мигдалевим горіхом та шафраном). Тиша, спокій і надзвичайний краєвид...

Проте дуже скоро ми стаємо «жертвами» продавця місцевого краму. Тут, на озері Даль, вам не потрібно ходити до магазину — магазин сам припливе до вас. Товари першої необхідності, продукти, овочі, фрукти, прикраси, знамениті кашмірські шалі, вироби з пап'є-

маше — все можна придбати, не виходячи з готелю на воді. Люб'язний продавець демонструє нам оздоблені яскравим ручним розписом іграшки, підсвічники, підставки для книг, розповідає про їхню якість... Від них неможливо відірвати погляд

ними фасадами приховані справжні салони різьблених меблевих виробів з горіха, знаменитих кашмірських килимів; відвідуємо славетний сабзі манді (овочевий ринок) тут-таки на озері Даль (з 5-ї до 7-ї години ранку на сабзі манді продають

РОЗДІЛЕНЕ НА РАЙОНИ, ЯК ЗВИЧАЙНЕ МІСТО, ОЗЕРО ЖИВЕ СВОЇМ, МАЙЖЕ САМОДОСТАТНІМ, ЖИТТЯМ

і врешті-решт не купити, не зважаючи на явно завищені ціни... Надалі будемо обережнішими.

Дослухаючись до порад господаря нашої шікари Білала, ми здійснюємо екскурсію самим озером і знайомимося з його визначними місцями: парком «Чар чинар» (острівцем з деревами чинари, місцевою гордістю); плавучим рестораном, уславленим тим, що тут знімалися сцени багатьох боллівудських фільмів [див. словничок]; відвідуємо місцевий маркет, у якому за непримі-

овочі, вирощені на самому озері). Розділене на райони, як звичайне місто, озеро живе своїм, майже самодостатнім, життям.

А ще Шрінагар — це відомі сади епохи Великих Моголів. «Шалімар», «Нішат» та «Чашма Шахі» — сади, споруджені у XVII ст., і сьогодні тішать око відвідувачів доглянутими квітниками та складною системою фонтанів. Чесно кажучи, проживши в Індії не один рік і чимало помандрувавши країною, я ніде не бачила таких красивих садів, як тут.

СЛОВНИЧОК

Болівуд — індійський аналог Голівуду.
Пандити — каста служителів храмів, які з покоління в покоління передавали сакральні знання індуїзму.

ГАРЯЧА ТОЧКА

Боротьба за Кашмір

Штат Джамму і Кашмір має дві столиці: літню (травень–жовтень) – Шрінагар та зимову (листопад–квітень) – Джамму. Населяють Кашмір в основному мусульмани-суніти. Наприкінці британського правління ця територія належала індуському правителю. Після проголошення Індією незалежності на штат претендували Індія та Пакистан. У 1947 році третина території була захоплена Пакистаном і донині залишається в його складі (так званий Вільний Кашмір). Конфлікт розгорівся з новою силою в 1971 році. На території штату діяли кашмірські бойовики-сепаратисти, які відстоювали ідею вільного Кашміру. У 1990 році цю територію майже повністю покинули кашмірські пандити, які стали мішенню місцевих та пакистанських бойовиків, котрі оголосили їм джихад.

Хоча сучасні кашмірці – в основному мусульмани, індуське минуле штату часто впадає у вічі. На вершині пагорба над озером Даль видніється храм Шанкрачар'ї. Історики кажуть, він був споруджений за 200 років до н. е. Тут провів кілька днів у медитації відомий філософ-моніст, інтерпретатор ведичного вчення XVIII ст. н. е. Шанкрачар'я. Сьогодні військовий кухар варить тут кхір (солонку рисову кашу, яку роздають як прасада). Пандитів-служителів (див. **словничок**) не залишилося, а храм швидко нагадує фортифікаційну споруду: було вже багато спроб осквернити або навіть зруйнувати цю індуську святиню.

Нас зненацька захоплює враження від руїн сонячного храму Мартанда періоду розквіту кашмірської храмової архітектури XVIII ст. н. е. Повертаючись з гірського курорту Пахальгам, ми переконаємо нашого водія звернути 11 км зі звичного шляху, і хоча він запевняє, що це небезпечно, і що протягом 3-х років роботи в Кашмірі ніхто з туристів не просив його сюди заїхати, нам все ж вдається наполягти на своєму. Зайшовши до храмового комплексу з якогось не зовсім центрального входу, ми майже лякаємо військових, видно, туристи тут дійсно нечасті гості. Але те, що відкривається перед нашими очима, схоже на казку: величні руїни храму, повне безлюддя, тільки озброєні військові на чатах і бездоганно доглянута квітуча територія. ■

Просто на вулицях тчуть знамениті кашмірські килими

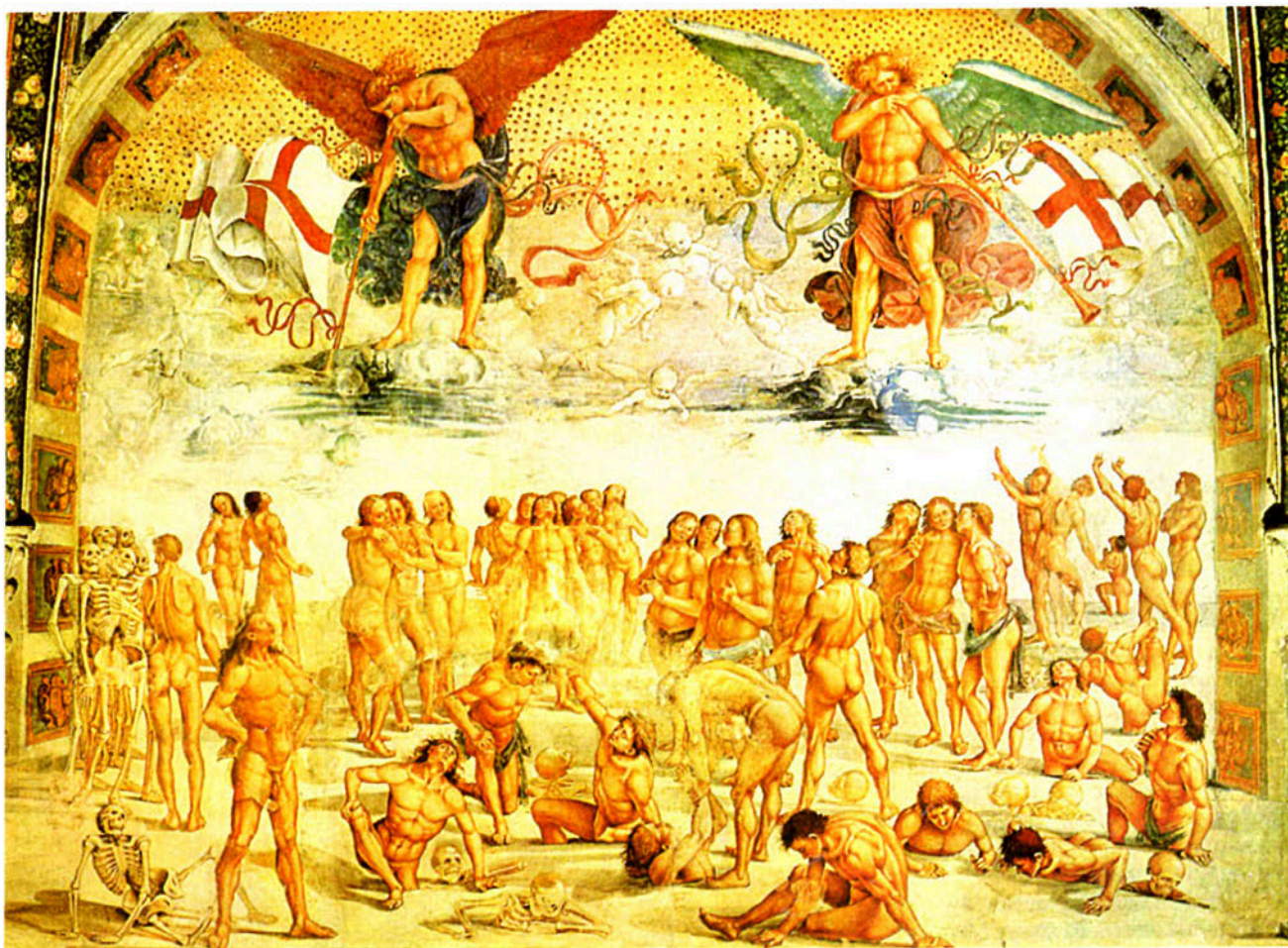
ФОТО: ЕРА

Сьогодні вода у храмі Кхір Бхавані біла – це добрий знак

ФОТО: МАРИЧКА МАСЛЕЙ

НАДІЯ на безсмертя

МЕДИКИ ОЖИВИЛИ СЕРЦЕ

АВТОР: ОЛЕНА ЧЕКАН

Усічні світ облетіла новина: створено перше штучне біологічне серце. Біологам Міннесотського університету завдяки стовбуровим клітинам вдалося оживити мертве серце миші. Проводячи численні дослідження, вчені з'ясували, що серце має свої власні стовбурові клітини, більшість з яких містяться у передсерді. Також вони помітили, що ці клітини разом зі

стовбуровими клітинами кісткового мозку, що мігрують у крові, беруть участь у регенерації хворого серця, диференціюючись у клітини серцевих м'язів. Це наштовхнуло їх на думку перевірити можливість вирощування різних органів ссавців зі стовбурових клітин.

ОЖИВИТИ МЕРТВЕ

Для досліджень науковці використали серце миші. Спочатку вчені

видалили всю м'язову тканину (міокард), залишивши тільки клапани і так званий фіброзний каркас. Потім «засіяли» поверхню органа стовбуровими клітинами, які отримали із серця новонародженого мишеняти, і помістили у спеціальне сприятливе середовище. Мертвий «кістяк» заповнився м'язовими клітинами, які почали функціонувати під впливом електричних імпульсів. Вже за 4 дні тканина, що утворилася із клітин,

якы розмножилася, змогла забезпечити безперервне скорочення серцевого м'яза, а за 8 — серце вже качало кров. Тобто з мертвого «кістяка» було створено повноцінний

багато перепон, як наукових, так і суспільно-політичних.

У багатьох країнах дослідження вченими ембріональних стовбурових клітин людини заблоковані не-

СЬОГОДНІ НА ТИТУЛ ЕЛІКСИРУ БЕЗСМЕРТЯ ПОЧАЛИ ПРЕТЕНДУВАТИ СТОВБУРОВІ КЛІТИНИ

орган, здатний перекачувати кров, реагувати на електричні подразнення і виконувати всі функції серця. Дослідженням стовбурових клітин займаються тисячі вчених по всьому світі, але таких багатообіцяючих результатів ніхто ще не отримав. Досягнення американських біологів уможливує в майбутньому вирощування зі стовбурових клітин життєздатних людських сердець.

НА ЧЕРЗІ СВИНІ

Зараз у світі щороку вмирають 50 000 людей, не дочекавшись донорського серця, тому що врятувати їх може тільки пересадка. Досліди вчених з Міннесоти дають надію хворим. З часом невиліковно хворе людське серце також можна буде видалити з тіла, і поки життя людини підтримуватиметься штучно, пошкоджений орган звільнять від усіх клітинних елементів, залишивши тільки поверхневі структурні утворення, і заповнять стовбуровими клітинами з кісткового мозку цієї людини. Потім це відреставроване, вірніше відроджене, серце повернеться на своє місце, і людина вилікується.

Але сенсаційний успіх із серцем гризуна — це лише перший крок на цьому шляху. Наступний етап — зробити те саме із серцем свині — тварини більшої і, до речі, дуже широко представлені в кардіологічній трансплантології, бо саме серцеві клапани свині найбільше підходять для пересадки людині. Біологи з Міннесоти також вважають, що розроблений ними метод можна буде застосовувати і для отримання цілком життєздатних легень, печінки, нирок та інших органів.

Від створення штучних органів людини нас віддаляє не одне десятиріччя. Перед тим, як методи терапії, започатковані на застосуванні стовбурових клітин, увійдуть у медичну практику, потрібно буде подолати

прийняттям суспільством використання зародкового, а по суті абортівного, матеріалу. В Італії, Іспанії, Польщі це сталася з подачі католицької церкви, у США заборону ввів сам президент Буш, тому проводити лабораторні досліди у цій країні можна лише на ембріональних стовбурових клітинах людини, виділених до 9 серпня 2001 року. Сприятливіші умови — у клітинних біологів Великої Британії та Швейцарії.

Та й саме використання стовбурових клітин доволі ризиковане — насамперед це канцерогенність. Є теорія, згідно з якою виникнення всіх форм раку спричиняється стовбуровими клітинами, що «спочивають» і знаходяться в організмі з перших днів його існування. Пересадка стовбурових клітин може зумовити тяжкі наслідки, пов'язані з алергенністю та токсичністю, навіть до генетичних порушень. Фундаментальних знань у цій царині поки що немає.

ДУМКА ЕКСПЕРТА

ОЛЕКСАНДР КУХАРЧУК
директор Координаційного центру трансплантації органів, тканин і клітин МОЗ України, головний трансплантолог МОЗ України, професор, доктор медичних наук

ДОВІДКА

Стовбурові клітини в дії

Головна властивість стовбурової клітини полягає в тому, що геном інформації, яка міститься у ядрі клітини і перебуває в стані чекання, ще не запустив жодної програми і не почав виконувати програму розмноження. Тобто ці клітини — певні «напів-фабрикати», що за спеціальних умов можуть стати тією чи іншою тканиною — шкірою, м'язами, кістками чи навіть органом. У ембріона всі клітини — стовбурові, але в процесі розвитку ступінь їхньої, образно кажучи, стовбуровості зменшується. Якщо людина живе 70 років і важить 70 кг, то протягом життя в її організмі утвориться 14 т нових клітин: по 4 кг кожного тижня. 65% з них — кишковий епітелій, 20% — кровотвірні клітини, а решта — клітини, що поновлюються в інших тканинах із резерву стовбурових.

І якщо громадськість ставиться до можливості заміни чи регенерації хворих органів за допомогою стовбурових клітин із непереборним ентузіазмом, то наукова спільнота — вельми неоднозначно: одні пов'язують з новим напрямом великі надії, інші не можуть подолати скепсис. Тим часом Нобелівську премію за 2007 рік у галузі медицини та фізіології присуджено вченим, які працюють саме зі стовбуровими клітинами. ■

Біологічне страхування

Використання стовбурових клітин має один цікавий аспект. Йдеться про пуповинну кров, яку одразу після народження дитини можна зібрати і необмежений час зберігати у кріобанку. Завдяки цьому дитина отримує, так би мовити, біологічне страхування на все життя. У пуповинній крові дуже багато стовбурових клітин, крім того, це рідні клітини, повністю сумісні з організмом. І якщо виникне потреба в застосуванні стовбурових клітин для лікування, не треба буде витрачати час на пошуки донора. Та й використання власної пуповинної крові знімає всі етичні проблеми. В Україні кріобанки пуповинної крові вже працюють у Донецьку, Харкові та Києві.

Маленькі сюрпризи «ВЕЛИКОГО ШОЛОМУ»

ЦЬОГОРІЧНИЙ ВІДКРИТИЙ ЧЕМПІОНАТ АВСТРАЛІЇ ПРОЙШОВ ПІД ЗНАКОМ НОВАЦІЙ ТА НЕСПОДІВАНОК

АВТОР: РУСЛАН РОДЗІН

Не всі нововведення сподобалися учасникам Australian Open. Якщо зміну кольору кортів із зеленого на синіх принципово не назвати, то щодо іншого, «повільнішого», покриття тенісистам довелося звикати безпосередньо під час змагань. Зокрема, Даніела Хантукова звинуватила Ану Іванович у навмисному рипінні кросівками у півфіналі. Мовляв, відволікала увесь відповідальний матч, негідниця. На що сербка гостро відіграла: «Який корт, такі й звуки».

Організаторів ці нюанси хвилювали не надто. Вони зосередилися на виконанні літніх погроз на адресу тих, хто наважеться до чесно зароблених гонорарів додати нечисті гроші від домовлених матчів. Лякали класичним терміном — «до 15 років». І без того жорстка щодо порушників правил країна продемонструвала неабияку винахідливість заходів безпеки. Спеціальна служба блокувала доступ до гравців, перш за все, аби відібрати в них «право на листування», тобто запобігти використанню портативної техніки й передачі інформації зацікавленим особам. «Гаряча» телефонна лінія приймала анонімні повідомлення про шахрайство на тоталізаторі. Робота знайшлася навіть колишнім працівникам поліції — їхній патруль пильнував порядок у Мельбурн-парку.

Наглядову гіркоту натомість підсолодили турботою про спортсменів: нарешті в Австралії почали зважати на спеку і дещо відкоригували регламент. З 2008 року тенісистам дозволено, догравши розпочатий сет, відкласти матч, якщо температура екстремально висока. Ще один бо-

нус — додаткова можливість побачити спірну мить гри на відеоекрані: тепер спортсмен може тричі за сет замовляти повтор.

УКРАЇНЬСЬКА СЕНСАЦІЯ

Під час змагань нашу команду лихоманило як ніколи. Олександр Долгополов і Сергій Стаховський не потрапили до основної сітки, як і було прогнозовано. А значне дівоче представництво в «одиначці» тануло буквально на очах. Травма руки завадила пройти далі першого кола Юлії Вакулєнко. На стадії 1/32 фіналу виступ припинила Тетяна Перебийніс. У другому колі Олена Бондаренко поступилася юній Каролін Вознякці, а Марія Коритцева змогла нав'язати боротьбу Сабін Лісічці лише під завіску матчу. Прикро тим більше, що за успішних обставин наступний раунд міг би стати цілком українським.

І в той момент, коли варто було б затигнути стару пісню про труднощі, хвороби, недосвідченість, провальний сценарій обернувся на свою антитезу. Протягом другого турнірного тижня, здолавши кілька несильних пар, дуєт сестер Бондаренко у чвертьфіналі буквально виніс із корту чинних чемпіонів Australian Open — Лізель Хубер (США) і Кару Блек (Зімбабве). Перемога над сильним іспанським тандемом вивела Олену та Катерину в фіналі на білоруску Вікторію Азаренко і найкращу ізраїльську тенісистку Шахар Пеєр. Підсумок виснажливого матчу — вперше Grand Slam вибороли українські тенісистки. Для Бондаренко, які повторили «сестринське» досягнення Венус і Сирени Вільямс, цей титул став дебютним у парній кар'єрі та найвищим дотепер здобутком. Зви-

тяга принесла їм на двох \$400 тис., а міністр у справах сім'ї, молоді та спорту присвоїв звання заслужених спортсменок України.

Нині родички розбираються з іншими кубковими справами. 2–3 лютого в Харкові вони разом з Коритцевою та Перебийніс представлятимуть країну на Кубку Федерації — жіночому аналогові Кубку Девіса. Минулого ро-

ФОТО: REUTERS

ку наша збірна нарешті пробилася із зональної у Світову групу, здолавши іменитих австралійок. Пройти команду Бельгії, в якій немає жодної зіркової спортсменки, та піднятися вище 15-го командного місця нашим цілком до снаги. Особливо зважаючи на те, що остання, часто вирішальна гра, — парна, а №1 світового рейтингу бельгійка Жюстін Енен до нас не завітає.

ГЛИБИНА МОТИВАЦІЇ

Енен після завершення АО-2008 є про що подумати. Поки її лідерству в рейтингу WTA ніхто не загрожує — надто солідний відрив від найближчих переслідуючих. Але зусилля, витрачені на здобуття успіхів попереднього сезону, даються взнаки. Наприкінці 2007 — початку 2008-го тенісистка витримала марафон у 32 виграні поспіль матчі, і фізичні сили колись-таки мали скінчитися. Не допомогло навіть бажання реабілітуватися перед австралійцями, які вже скучили за блискучими виступами Енен. Цього разу дорогу їй перетнула Марія Шарапова. А прихильники бельгійки втішилися оповідями про перші кроки їхньої улюблениці на танцполі. Енен захопилася

гіп-гоп-дансом. Говорить, що виходить жакливо, але принципово інакші рухи дають їй змогу неабияк розслабитися.

А от кому цього сезону відпочивати не доведеться, так це Шараповій. Перемога у фіналі одиночного розряду на Australian Open — не лише ще один «великий» трофей, який уперто не давався російській примі. Якщо Енен традиційно кепсь-

ними вечірками до спортивного добра не доводять. Свій вибір Марія зробила: протягом турніру вона вглядала так потужно, що фахівці пророкують їй «Золотий шолом» 2008-го. До колекції залишилося додати децицію — «Вімблдон» та US Open, які вже скорялися спортсменці, а також проблемну для неї відкриту першість Франції.

ЗВИТЯГА ПРИНЕСЛА СЕСТРАМ БОНДАРЕНКО НА ДВОХ \$400 000, А МІНІСТР У СПРАВАХ СІМ'І, МОЛОДІ ТА СПОРТУ ПРИСВОЇВ ЇМ ЗВАННЯ ЗАСЛУЖЕНИХ СПОРТСМЕНОК УКРАЇНИ

ко почувается в січні, і останнім часом переважно у зв'язку зі складними родинними обставинами, то Шарапова була непереконаливо увесь попередній сезон. Дійшло до порівнянь з Курніковою. А для амбітної тенісистки такі паралелі — ніж у серце і своєрідний «дзвіночок»: зловживання фотосесіями й гламур-

«Дзвіночки» лунають і для Роджера Федерера: відрив за рейтинговими очками від другої ракетки Рафаеля Надаля та третього у списку Новака Джоковича поступово скорочується. І швейцарець дедалі більше скидається на свого кумира Піта Сампраса у період, коли суперники американця відчували «слабину» й почали витісняти вожака з його законного місця. Варто лише згадати 5-сетовий марафон, в який Федерер дозволив сеоє вігнати Янко Типсаревичу, аби не дивуватися відсутності лідера на центральному корті в неділю.

А зустрілися тут молоді й агресивні. 20-річний серб Джокович, який сьогодні демонструє найвищий гатунок тенісу: виважену тактику, ефективну гру, відмінну фізичну підготовку і розмаїття технічного арсеналу. І австралійське відкриття — Жо-Вілфрід Тсонга, якому спеціалісти пророкують неабияке майбутнє. Француз, котрий посідав тоді 38-му рейтингову сходинку, у чвертьфіналі зупинив Міхаїла Южного, в 1/2 — розстроцив Надаля. Сильні удари, точність влучань, впевненість у власних силах — з іспанцем Тсонга розібрався за 2 години. Сміливця пригальмував у фіналі лише Джокович, який і сам перебуває у відмінній формі, та й витривалості йому не позичати. Серб став наймолодшим за останні 20 років тенісистом, який здобув «шолом» зеленого континенту. Досягнення Тсонги також вагоме: за один турнір він злетів на 18-те місце в рейтингові, заробив більше грошей, ніж за всю попередню кар'єру, а головне — примусив пильно придивитися до себе. У світі великого тенісу це дороге коштує. ■

Вперше Grand Slam підкорився українським тенісисткам

ФОТО: АНДРИЙ ЛОМАКІН

Примара ЄВРОПЕЙСЬКОГО міста

УКРАЇНЬСЬКА СТОЛИЦЯ ОПИНИЛАСЯ НА МЕЖІ.
ВТРАЧАЮЧИ СВОЮ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНУ ЗНАЧУЩІСТЬ,
МІСТО НЕ НАБУВАЄ Й СУПЕРСУЧАСНОЇ ЦІННОСТІ

АВТОР: *Вікторія Поліненко*

Поруч із Європейською площею, за адресою: вул. Хрещатик, 5 незабаром має постати 40-поверховий готельно-офісний комплекс висотою близько 160 м. Від площі до Майдану простягнеться підземний паркінг на 2000 місць, який доповнять торговельним комплексом і невеликим театром. Поки що містобудівна рада схвалила лише передпроектні пропозиції. Але підтримка експертного органу для головного архітектора Києва, як «зелене світло», — можна рухатися далі.

Саме ж середмістя, за умови реалізації цієї ідеї, міцно застигне на якорі. Окупований урядовцями та бізнесменами центр і без того нагадує глечик із вузьким горлечком: одне таке рішення — і його надійно закорковано. Гадаю, гості, які навідаються до міста Кия, Щека, Хорива і сестри їхньої Либіді, будуть вражені: на головній вулиці стоїть виставка досягнень світової автоіндустрії, над історичним ансамблем нависає гігантська новобудова, колишню коліску слов'янства перетворено на архітектурний атракціон.

ВІДЕНЬ ЧИ ЛАС-ВЕГАС?

Цей проект — не поодинокий випадок, вже реалізованих аналогів якого в Києві чимало. І їхнє спільне «коріння» заховано далеко глибше, ніж підземелля, де розкошуватимуть автовласники, туристи й шанувальники Мельпомени і Талії. Сягає воно комплексу проблем, коли логіка розвитку міста не обирається принципово, а поза тим столиця росте, наче дитина, батьки якої не купують їй одяг. Дитина однаково виросте, просто ходитиме голяка.

Київ уже завтра не зможе відповісти типові європейської столиці,

оскільки принципи забудови у нас, як у веселому Лас-Вегасі, а претензії — у площині поважного Старого світу, в якому давно реалізується так зване зонування, яке вітчизняні чиновники вперто не бажають помічати. Для кожної території, скажімо у Вільносі або Мюнхені, визначено режим забудови, що обмежує корупційні можливості. Приходьте ви зі своїм проектом до функціонера, який відповідає за міську архітектуру. Той бере план зонування і звіряє, чи відповідає ваш задум висотності та стилістиці ділянки. Якщо ні — до побачення. Тому паризький район Дефанс з його хмарочосами, діловою активністю, готелями й торговельними центрами винесено за поріг «малого міста». Тому і єдину віденську «висотку», яку хотіли спорудити в історичному центрі, в результаті відправили на околицю.

Україна важко позбавляється радянського спадку: ми досі не відмовилися від старого порядку затвердження об'єктів, що склався після війни в умовах необхідності швидкої відбудови зруйнованих міст. І хоча нинішні культурні, соціальні, економічні обставини докорінно інакші, але містобудівна рада все продовжує благословляти проекти. Часто — за правилом виключення: якщо законодавство забороняє, та дуже потрібно, виняток завжди можна обґрунтувати. Та й прийнятний лише для планової економіки з її будійською неквапністю та державним регулюванням Генеральний план розвитку столиці досі живий. Щоправда, сьогодні він перетворюється на інструмент земельних спекуляцій: дуже зручно, коли заздалегідь відомо, що, де й коли мають побудувати. А з ідеєю інвестицій він не сумісний взагалі, бо вкладення коштів вимагає не фіксувальних, а стратегічних документів. Зокрема, інвестиційних програм на забудову окремих територій, які до реалізації пропонувало б місто.

Поки що маємо прямо протилежну ситуацію: інвестор шукає територію, замовляє проект і приносить його на розгляд ради. При цьому на один клаптик землі можуть претендувати діаметрально спрямовані, як за призначенням, так і за естетикою, проекти. І найменше в цьому випадку інвестора цікавить збереження «обличчя європейського міста» в усій його самобутності та неповторності. ▀

Костел Св. Миколая (ліворуч), сучасний псевдомодерн (праворуч)

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

**КИЇВ УЖЕ ЗАВТРА НЕ ЗМОЖЕ
ВІДПОВІДАТИ ТИПОВІ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СТОЛИЦІ,
ОСКІЛЬКИ ПРИНЦИПИ ЗАБУДОВИ
У НАС, ЯК У ВЕСЕЛОМУ ЛАС-ВЕГАСІ,
А ПРЕТЕНЗІЇ — У ПЛОЩИНІ
ПОВАЖНОГО СТАРОГО СВІТУ**

ЗНАКИ ІСТОРІЇ

Як для людини важлива власна маєтність, так місту необхідний символічний капітал — те культурне підґрунтя, з якого воно формуватиме власний образ. А будь-яке спотворення історичної частини його просто знищує. Наприклад, уже відведено земельну ділянку для житлового будинку працівників міністерства іноземних справ — на Пейзажній алеї, на місці прадавнього княжого Дитинця (*Детально про це — у наступному числі Тижня — рег.*). Нікому з європейських колег наших дипломатів і в страшному сні не примайлося б, що МВС Греції заходилося споруджувати собі житло на афінському Акрополі. А для Києва цей казус цілком нормальний.

Інша річ, якщо українська столиця свідомо відмовиться від статусу історичного й набуде сучасного, перетворившись на постмодерністське місто-колаж, мешканці якого пишаються різностильовою еkleктикою й вигадливими архітектурними групами. Тим більше, що тут давно вже прижилися відповідні зразки на кшталт бутафорських Золотих воріт, і ніхто не дивується спробам «відродити» Десятинну церкву, про яку взагалі мало що відомо. Тож говоритимемо про принципово інший урбаністичний тип, який вимагає іншого сприйняття новобудов. А на порядку денному найважливішим постане питання якості сучасного зодчества.

«Теперішні київські архітектори йдуть простим шляхом: декорування у псевдоісторичних формах. І це знецінює справжнє. Коли з будинком у стилі модерн сусідують три підробки, то оригінал стає в один ряд з імітаціями», — розповідає директор Міжнародного центру перспективних досліджень Володимир Нікітін. Союз архітекторів України багато років бореться, щоб йому було дозволено те саме, що і найвпливовіший архітектурній спільці світу — Королівському інституту архітекторів Великої Британії. Там за якість проектів відповідає не примарний «дорадчий» орган, і

| Київ як історико-культурна цілісність більше не існує

не головний архітектор міста (у нас — підпорядкований меру державний службовець, який має виконувати навіть усний наказ керівництва), а самі розробники. Вони представляють проекти у фаховому середовищі, і коли якість їхньої роботи не відповідає високим стандартам, колеги можуть позбавити їх ліцензій. Такий професійний контроль завжди дієвіший, ніж державний. Проект цієї постанови подавався урядові неодноразово. Доки — даремно. ■

**ЯК ДЛЯ ЛЮДИНИ ВАЖЛИВА
ВЛАСНА МАЄТНІСТЬ, ТАК МІСТУ
НЕОБХІДНИЙ СИМВОЛІЧНИЙ
КАПІТАЛ — ТЕ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНЕ
ПІДҐРУНТЯ, З ЯКОГО ВОНО
ФОРМУВАТИМЕ ВЛАСНИЙ ОБРАЗ**

| Тут височитиме 40-поверховий готельно-офісний комплекс

ПЕРСОНАЛЬНЕ

ФОТО: ЄВГЕН КОТЕНКО

ФОТО: АНДРІЙ ЛОЖИВ

ІДА ВОПС
художник, журналіст-концептуаліст

«Хацапетівка-сіті»

Сучасний міський пейзаж важко уявити без хмарочосів. Земля дорожчає, та й смаки змінилися: вигадливість архітектури поступилася мінімалістичному функціоналізму. Але всі небодряпи схожі, а урбаністичну неповторність, принаймні в Європі, створюють саме давні забудови.

Коли я сіла в потяг, що відходить від аеропорту Хітроу, і за його віконцями замерхтіли лондонські вулички, моїм першим відчуттям було розчарування. Де ж циклопічна й сувора велич центру Імперії? Британська столиця виявилася малоповерховою, червоно-сірою й надивовижу затишною. Монструозності геть не було видно. Натомість уже під час дослідження нового топосу з'явилася усвідомлення, що велич цього міста полягає саме в розумному збереженні його історичності. Якби не страшна пожежа 1666 року, то Лондон, що веде свій початок від римського поселення, напевне був би зразком найщільнішого археологічно-архітектурного нашарування Старого світу. Так, тут також є найсучасніші будинки, але сконцентровані вони в Сіті, окремому діловому районі. Нікому й на думку не спаде тулити щось грандіозне в парку навпроти Букінгемського палацу – мовляв, яка територія «гуляє», – чи зносити гіпово-занедбаний веселий Кемден-таун, одну із найколеритніших турис-

тичних місцин. тільки тому, що тамтешні «розвалюхи» – в центрі міста і ця земля «золота».

У Лондона є своє оригінальне обличчя, й нікому не дозволено паплюжити його на власний розсуд. Місто охороняється державою. І тому надзвичайно образливо, коли українська столиця, за віком не набагато молодша за британську, на наших очах зникає як цілісний історико-культурний об'єкт. Його руйнують і перекроюють, керуючись лише логікою миттєвого збагачення, адже земля і у нас, особливо в центрі, «золота». Гадаю, головна причина лежить не стільки в економічній площині, як у повній відсутності внутрішньої культури. І цю лакуну неможливо затулити набором хоч і оксфордсько-гарвардських дипломів. І ще одна причина, я думаю, в тому, що більшість вітчизняних скоробатників-«збудовників» не кияни. Їм не шкода, вони приїхали з провінції підкоряти столицю. І підкорюють, виходячи з власного розуміння про «красу» розбагатілого селяка. Все має бути «побагатому», величезне і, головне, в центрі, біля «лазні й церкви». Ось і ліплять страхітливу «Хацапетівку-Сіті», на яку не маємо ради. Позаяк і в тих установах, які б мали припинити це неподобство, сидять ті ж таки персонажі. Так що, прощай, «Киеве мій»?

Ковчет КАЗОК

НАВІТЬ НАТЮРМОРТИ У БЕРНАТА ФЕЄРИЧНІ.
ДЕ ЩЕ ПОБАЧИШ УСМІХНЕНІ КЕЛИШКИ
АБО СХОЖИЙ НА САЛЮТ ПУЧЕЧОК МОРКВИ?

АВТОР: Мар'яна Прут

ЛЕОНІД БЕРНАТ
Анדרсен українського живопису

«НАТЮРМОРТ З АНАНАСАМИ І ГРУШАМИ», полотно, олія

В Європі Леонід Бернат знаний як серйозний майстер. Та побачивши його, ніколи не вгадасш, скільки років цьому хлопчиськові-

денді з його картатими шаликами, кучерями та усмішкою гнома. А яким ще має бути художник, який перетворює міфічні, метафізичні та інші серйозні теми на байки?

Його картини заселені янголами, інфантами-путті, довгоносими котами з чеширською посмішкою самого Берната, млосними леді та райськими фруктами. Все це живе і рухається у лабіринтах весело заплутаного яскравого всесвіту. Одна нескінченна казка — так митець сприймає світ. Тож і не дивно, що свій творчий шлях він починав з ілюстрацій до віршів Агнії Барто. Що вражає, так це техніка, завдяки якій художник фіксує свої радісні фантазії, — левкас. Звісно, є в нього просто «полотно-олія» та роботи на папері, але іконний левкас дає Бернатівським темам майже канонічне підґрунтя. Ікони він також малює, щоправда, доволі провокативні. Бо і лики святих, наприклад, молодого Миколи Чудотворця, і ручки-ніжки прописано бездоганно, але замість оправи — золотавий вир кольорового тла, у «віконечка» якого заглядають праведні.

Та апогеєм світобачення художника є його останні іграшкові інсталяції. Особливо вдала — «Іван Федорович Ной». Реальний Іван Федорович — ушавлений вуличний різьбяр, який продає на Андріївському узвозі фігурки кумедних звірят. Бернат їх давно колекціонує і komponує з них дивовижні об'єкти, вибудовуючи власний міф, що може врятувати від потопу буденності. ■

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

A large mosaic of TV advertisements. The left side is green and labeled 'КНИЖКОВИЙ' (Bookstore), and the right side is red and labeled 'СУПЕРМАРКЕТ' (Supermarket). The mosaic consists of many small, overlapping ad images. In the center, there is a logo with the letters 'К' and 'С' in red and white. At the bottom, there are two columns of text providing addresses for the left and right sides.

КНИЖКОВИЙ

СУПЕРМАРКЕТ

ЛІВИЙ БЕРЕГ:
ЛЕНІНГРАДСЬКА ПЛ., ВУЛ. БУДІВЕЛЬНИКІВ, 4
М. «ЛІВОБЕРЕЖНА», ВУЛ. ЛУНАЧАРСЬКОГО, 10

ПРАВИЙ БЕРЕГ:
М. «ПЕТРІВКА», ПРОСП. МОСКОВСЬКИЙ, 6
М. «КОНТРАКТОВА ПЛОЩА», ВУЛ. МЕЖИГІРСЬКА, 37

CD

Жива енергія

«У Країні мрій» — перший «живий» альбом «Мандрів», точний емоційний відбиток неповторної атмосфери однієї з найбільших вітчизняних імпрез і наслідок збігу щасливих випадковостей. Отримавши 2005 року запрошення від Олега Скрипки взяти участь в ініційованому ним фестивалі етнічної музики, хлопці до останнього моменту не були впевнені, що зможуть приїхати. Літній графік гастролей був надто щільним. Коли ж усе склалося, ні в публіки, ні в організаторів не залишилося сумнівів, що виступ «Мандрів» був того дня одним із кращих. Водночас музиканти й не здогадувалися, що концерт записують. І лише за півроку стало відомо: їхній запис виявився напрочуд якісним. Послухали. Приємно здивувалися. І подумали: чому б не зробити подарунок фанам, коли звук такий драйвовий і чистий? Так і вчинили.

Ми вже звикли до того, що авторські пісні фронтмена гурту Сергія Фоменка тяжіють до народної поезики і мелосу. Стилiзації Фоми не програють від того, що персубають поруч із фольклорними перлинами на кшталт «Несе Галя воду», «Ой, чий то кiнь стоїть», «Калина». Саме за принципом черговості свого та автентичного колектив і побудував концертний сет, який виявився мало не еталоном. Запальне й нестримне дійство «Мандрів» на Співочому полі, що викликало в аудиторії невідірвану ейфорію, ідеально зафіксоване на диску.

Олександр Євтушенко

Мандри. У Країні мрій. — Лавіна М'юзік, 2007.

ТЕАТР

Реальніше за життя

Соціальна справедливість в Україні таки існує. Принаймні, у столичному театрі ім. Івана Франка. Щойно відгуляли розкішне «Весілля Фігаро» з життя багатих та їхніх наблизених, як сцену заповнила хліборобська «Кайдашева сім'я», де весілля скромніші, але не менш гучні. Хрестоматійну повість Івана Нечуя-Левицько-

го з сільського життя XIX ст. інсценували всім театром, як зазначено у програмці. А поставив Петро Ільченко в кращих традиціях театру корифей: соціальні портрети, трудові пасторалі, народний гумор, пісні, танці, обряди. Жодного естетичного новаторства і сучасних смислових алюзій. Це б заважало спостерігати,

насолоджуватися і жадатися вічним — нашою вдачею. Історія української родини, яка не може поділити між собою землю, грушки, горщики, навіть повітря — заповідник «неляканих» національних типажів:

ВИСТАВКА

Імпресіонізм невмирущий

Виставка Impression forever представляє сучасних вітчизняних імпресіоністів Харківської школи. Попри географічну єдність, зібрати докупи полотна Юрія Вінтаєва, Віктора та Вікторії Чаус, Олексія Дмитрієва, Ірини Калужної виявилось непросто. Мистецтво «миттєвого враження» українці цінують високо. І якщо досі не торгуються за Клода Моне на аукціонах, то творіння своїх живописців викупувають ще «гарячими», з майстерень.

Це у кінці позаминулого століття над картинами художників-диваків сміялися, а кольорові тіні на їхніх полотнах називали «трупними плямами». До того, як дилери та критики пояснили публіці, що імпресіонізм з його чутливою свіжістю й незвичними ракурсами цікавіший за академічний живопис. А його насиченість барвами й емоціями реалістичному зображенню аж ніяк не заважає. Тож поки contemporary art не знайшов варіанта поєднати актуальний експеримент із зрозумілим народом ви-

конанням, на світ з'являтимуться все нові варіації ренуарівських купальниць, панянок із парасольками, які так подобалися Моне, й незліченна кількість намальованих нібито недбалими мазками пейзажів.

До 10 лютого
Галерея «Да Вінчі»
(вул. В. Васильківська, 5)

Анна Шабєко

КІНО

Голівудський агітпроп

«Війна Чарлі Вілсона» — перший фільм, що вийшов на наші широкі екрани зі 100-відсотковим українським перекладом. І справа не в тому, що дистриб'ютори заходилися виконувати рішення Конституційного Суду, згідно з яким всі стрічки мають бути дубльовані, субтитровані або озвучені державною мовою. Все простіше. В Росії картину не пустили у прокат взагалі. Режисер Майкл Ніколс показав війну в Афганістані зовсім по-так, як її зображають у російських або радянських стрічках. Тут непереможні радянські солдати вбивають мирних жителів і підкидають місцевим дітям бомби у вигляді фломастерів та іграшок. Та й по всьому. За тією версією,

впоратися з ними американці спромоглися лише за допомогою нечистого на руку тейхаського сенатора Чарлі Вілсона, палкого любителя жінок та кокаїну. Він, його заможна коханка Джоан (Джулія Робертс) та агент ЦРУ із кепським характером Гаст Авракотос (Філіп Сеймур Гоффман) — трійця, яка врятувала світ від «червоної загрози». Якби не кадри з малоками без рук, було б схоже на дотепну пародію.

Здивував у цій ситуації Том Генкс, який викупив права на екранізацію документального бестселера Джорджа Крайла та зіграв головну роль. Невже на початку ХХІ ст. комусь потрібно пояснювати, що на війні в принципі не буває правих і винуватих, а звірств вистачає з обох боків? І кому на цьому знатися, як не США? Так само малозрозуміла позиція російської сторони, яка не випускає фільм у прокат, створюючи навколо нього нездоровий ажіотаж.

У кінотеатрах України з 24 січня

Олександра Ковезнева

сварлива свекруха, чоловік-п'янничка, моторна невістка, сусідки-кумоньки, ініціативні свати. Франківці в амплуа характерних героїв — органічні і переконливі. Одне слово, вітчизняну комедійну школу не проп'єш. А Наталя Сумська в ролі Кайдашихи «переплюнула» саму себе, створивши неймовірно смішний образ «махрової» рогульки. Те, що в інших театральних системах вважалося б гротескною маскою, на українській сцені — до болю і щему впізнаваний образ із життя. Ми живемо у великій «Кайдашевій сім'ї», де всі окремо — ніби гарні люди, але разом чомусь — моральні потвори. І у виставі є мимовільна підказка. Сценічний простір за вертепною традицією поділено на три поверхи. Проте дія розподіляється так, що світ перевернутий: сплять на небі, а паски святять у пеклі.

Академічний драматичний театр ім. Івана Франка (Київ, пл. І. Франка, 3)

Наталія Шевченко

КНИГА

Книга пісень

День, коли Петрарка вперше побачив Лауру, відомий точно — 6 квітня 1327 року. Закоханий без надії на взаємність поет майже півстоліття звеличуватиме любов донну в сонетах, канціонах, секстинах, баладах і мадригалах. Поступово вони утворюють одну з найвідоміших ліричних збірок, названу за тодішнім звичаєм велемовно — «Фрагменти народною мовою Франческо Петрарки, поета, увінчаного лавровим вінком». Нам вона знайома як «Канцоньєре» або «Книга пісень».

Суперечливість — одна із головних рис доробку великого італійця. Складав піднесені твори латиною, а всесвітньо уславився віршами, написаними вольгаре. Використовував повсякденні слова, але адресував їх обмеженому колу освічених осіб, здатних розпізнати вишуканість форми. Аби рафінувати безпосередність живого мовлення, зводив його до благородного взірця. Будучи од-

ним із перших гуманістів Відродження, за світовідчуттям він досить міцно пов'язаний із пізньою готикою. На відміну від колег, які, відповідно до традиції, одразу після завершення тексту його оприлюднювали, часто вголос і в музичному супроводі, багато років працював над збіркою, що відображала б різні ситуації, фрагменти подій, відчуття поета в усій складності взаємозв'язків. І чи не найбільша розбіжність — між бажанням Петрарки увічнити земну красу та його пошуками божественної гармонії.

Поезію абсолюту, обернену до постійно змінюваного світу й обмеженого смертю людського буття, українським читачам подарував один із найкращих сучасних драгоманів Анатоль Перепада. Він стверджує, що здолати труднощі тлумачення невеликих за обсягом текстів «Канцоньєре» було не легше, ніж перекласти масштабний шедевр Франсуа Рабле «Гаргантюа та Пантагрюель».

Вікторія Поліненко

Франческо Петрарка. Канцоньєре. — Х.: Фоліо, 2007.

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

КІНО

ТЕАТР

ПРОСТІР ЧАСУ

ЖИВОПИС Основна аудиторія української художниці Ірини Вишеславської-Макарової живе у Франції, а сама мисткиня «розривається» між двома країнами. Та ще й багато подорожує Європою. Новим її захопленням стала колоритна Іспанія з її особливим характером. Остання київська виставка художниці проходила два роки тому. Тоді у галереї «Совіарт» було експоновано майже 300 графічних робіт — замальовки, зібрані під назвою «Щоденник 1970-х». Нині є можливість побачити її малярство. Виставка «Мандри у просторі часу» — також своєрідний мальований щоденник, тільки тепер це «записи» не про Україну, а про Європу. На картинах Вишеславської зображено відвідувачів паризьких кав'ярень, лабіринти старовинних вуличок, камерні оркестри й знакові фігури такої уподобаної останнім часом Іспанії — танцівниці фламенко та їхні вуличні репетиції.

До 24 лютого
Національний художній музей України
(Київ, вул. Грушевського, 6)

УВАГУ МИСТЕЦТВУ

Художній проект Оксани Мась «Attention. ART» складається з трьох частин. Нові малярські роботи циклу «Алеф» сусідують з картинами, що давно перебувають у приватних колекціях. 80 полотен, написаних у запатентованій авторській техніці, декоровано в єдиному стилі. Для контрасту — інсталяція із серії «Ілюзія управління свободою»: сідро, пришилене 50-ма тисячами ґвоздиків.

До 15 лютого
Галерея «Сади Перемоги»
(Одеса, Площа 10 квітня)

ЗІРКИ І ВТРАТИ

ГАЛА-КОНЦЕРТ «На Україну повернуся» проведеться втретє і, сподіваємося, не востаннє. Щоразу це не лише майже ідеальне сполучення гарної музики з топ-виконанням, а й довгоочікувана можливість сказати добре слово про головного винуватця і режисера дійства — Анатолія Солов'яненка. Саме йому вдалося відчувати ностальгію киян за плеядою артистів, які залишили Батьківщину в 1990-х. Нині раз на рік він допомагає їм зустрітись в один час і в одному місці. Цього разу слух українських меломанів радуватимуть вокалом. Виступатимуть солістка Віденської опери Вікторія Лук'янець, дебютантка нью-йоркської «Метрополітен Опера» Ольга Микитенко, соліст Варшавської опери Андрій Шкурган, соліст Мюнхенської опери Тарас Конощенко і провідний тенор московського Большого театру Олег Кулько. Диригуватиме маестро Микола Дядюра — поки ще просто кавалер ордена літератури та мистецтв Французької Республіки.

6 лютого
Національна опера України
(Київ, вул. Володимирська, 50)

СХІД І ЧЕРНІГІВ

Чернігівський філармонічний оркестр часто віддається на експансію столичних залів. Цього вечора його керівник Микола Сукач репрезентує диригента Міцунобу Такая, сопрано Кіміко Такая з Японії та корейську піаністку Рійон Че. У програмі: Дворжак, Шопен, Глінка, Чайковський. Звучання — фірмове, світле, чернігівське.

7 лютого
Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

НІМЕЦЬКА ХВИЛЯ

ДО РЕТРОСПЕКТИВИ видатного німецького режисера Райнера Вернера Фассбіндера увійшли п'ять його найвідоміших стрічок: «У рік тринадцять місяців» (1978), «Третє покоління» (1979), «Лола» (1981), «Тута Веронікі Фосс» (1982) і «Берлін, Александрплац». Показ останнього — 16-годинного епічного фільму — головна подія фесту. Саме цю стрічку вважають найвизначнішим досягненням майстра. Робота над екранізацією твору Альфреда Дьобліна, що оповідає про життя Франца Біберкопфа та жителів району Александрплац, тривала всього близько року. Вийшовши на екрани США 1983-го, картина одразу здобула славу культової. Зазвичай її демонструють або суцільно, або низкою серій. На особливу увагу заслуговує «Епілог» — останній 90-хвилинний фрагмент, знятий на тлі картини Босха «Сад земних насолод». Цього разу фільм показуватимуть частинами протягом всього фестивалю.

До 13 лютого
Кінотеатр «Київ» (Київ,
вул. В. Васильківська, 19)

«МОНСТРО»

Чергова спроба американців знищити Нью-Йорк та його жителів. Цього разу — за допомогою гігантського чудовиська, яке не лише руйнує все довкола, а й пожирає людей. І навіть все-сила американська армія не може впоратись зі страховиськом. Ефект любительської камери додає стрічці небаченої правдоподібності. Відтак, межу між екранною реальністю та глядачами стерто.

з 24 січня
У кінотеатрах України

ПТАШКА ЕДІТ

ВИСТАВА-ІМПРОВІЗАЦІЯ Одна із пісень Едіт Піаф «Мій лєґіонер» присвячена льотчику, з яким вона провела одну ніч, а згодом він загинув. Однойменну п'єсу адресовано самій артистці. Фантазію на тему вражаючих поворотів її долі поставив Роман Віктюк. Тут немає характерних для нього еротики та епатажу. За задумом режисера, у виставі домінують музика, спів, пантоміма. Актрису на роль Піаф Віктюк шукав ретельно. Доки не знайшов грузинську джазову співачку Ніно Шаншпашвілі, відому під сценічним ім'ям Нуца. Природа подарувала їй голос, подібний за тембром, діапазоном та емоційністю до голосу «горобчика» Едіт.

3 лютого
МЦКІМ «Жовтневий»
(Київ, вул. Інститутська, 1)

4 лютого
Український музично-драматичний театр ім. Тараса Шевченка (Дніпропетровськ, вул. Леніна, 5)

6 лютого
Театр музичної комедії ім. Михайла Водяного (Одеса, вул. Пантелеймонівська, 3)

«ПАЛІМПСЕСТ»

Тексти Василя Стуса, ніби рани на тілі, — відкриті, болочі, справжні. Актриса Галина Стефанова у номінований на Шевченківську премію монодрамі «Палімпсест» передає найтонші нюанси почуттів. Вистава побудована із фрагментів листів та віршів, поєднаних емоційним станом героя. У монолозі політ'язня розкривається ціна поетової жертви.

3 лютого
Центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса (Київ, вул. Володимирська, 23в)

ЛІТЕРАТУРА

ТАНЕЦЬ

ФЕСТИВАЛЬ

СЕКРЕТ УСПІХУ

ДИСКУСІЯ Амелі Нотомб — одна з найпопулярніших сучасних франкомовних письменниць. Бельгійка за походженням, народилася в Японії, в родині дипломата, жила також у Китаї, США, Лаосі, Бірмі. Її книги перекладено 30-ма мовами світу, а їх накладі сягають приголомшливих цифр. Зокрема, роман «Страх і трепет» (премія Французької академії та сценарна основа однойменного фільму Алена Корно) розійшовся тиражем у понад півмільйона примірників. До того ж, Нотомб є надзвичайно плідною авторкою: видає на рік мінімум по роману, а створює, за її словами, по три. Пише винятково на папері, комп'ютером та Інтернетом не послуговується взагалі. Критики про неї діаметрально протилежних думок: хтось захоплюється іронічністю й парадоксальністю її мислення, дехто звинувачує в інфантилізмі. Охочі долучитися до розмови про її творчість і технології успіху запрошуються на чай.

1 лютого
Французький культурний центр (Київ, вул. Горького, 104)

РАНДЕВУ

Українська письменниця Ірен Роздобудько працювала телеграфісткою, журналісткою багатотиражної Донецького металургійного заводу, офіціанткою в ресторані, шпехштамлейстером у цирку, Снігуронькою у фірмі «Свято», завідувачкою відеосалону, коректором у часописі «Сучасність». Зустріч з письменницею — можливість поспілкуватися з людиною багатой біографії.

2 лютого
Книгарня «Є»
(Київ, вул. Лисенка, 3)

ЛЮБОВ І ЛЕБЕДІ

БАЛЕТ Маріїнський театр і «Лебедине озеро» пов'язані нерозривно. Прем'єра хореографічної вистави, з якої почалася її славетна історія, відбулася на сцені Маріїнки наприкінці XIX ст. Насправді Чайковський писав музику на замовлення Большого театру. Однак московські артисти через недосконалу хореографію спектакль провалили. І втілення задуму відклали до часу. Уже після смерті композитора ситуацію врятували балетмейстер Маріус Петіпа та його учень Лев Іванов, які перетворили казку про закоханих принца Зіґфрида і прекрасну Одетту, яку злий чаклун обернув птахом, на хореографічний шедевр. Відтоді цей балет для Маріїнського театру — своєрідна візитівка, яку літерці продемонструють і в Україні. Організатори запевняють, що трупа прибуде практично в повному складі. Головні ролі виконають Кіріл Мясніков, Дмитрій Завалішин, Марія Макаренко.

2 лютого
Палац культури «Дніпроспецстоль» (Запоріжжя, б-р Шевченка, 12)

КУБОК ТАНЦЮ

Ледь оговтавшись від фестивалю вільного танцю, дніпропетровці влаштовують нове свято — відкритий кубок України з сучасного танцю. За нагороду в категоріях «гіп-гоп», «техно», «фанкі» «диско-фрістайл», змагатимуться діти, підлітки та дорослі. Асоціація сучасного та естрадного танцю України обіцяє організувати яскраве шоу зі справжнім хореографічним драйвом.

9–10 лютого
БК «Металург» (Дніпропетровськ, вул. Косіора, 27)

БЕЗ ПЕРЕКЛАДУ

КІНО «Ми не збиралися ставати роботами. Просто в нашій студії трапилася аварія. Ми працювали з нашим сепларом, і рівно о 9.09, 9 вересня 1999 року, він вибухнув. Коли ми отямилися, то виявили, що стали роботами», — розповідає учасник дуету Daft Punk Томас Бангалтер. Стрічка «Electroma», яку створили хлопці, оповідає про двох роботів, що мріють бути людьми, і про засоби, якими вони намагаються бажане реалізувати. Animusic — американська компанія, що спеціалізується на створенні трьохвимірної візуалізації MIDI-музики, водночас, це назва одного з мультиплікаційних роликів, створених цією фірмою. «Charracqua» — автобіографічний фільм Конрада Рукса 1966 року, де в епізодичних ролях з'являються Вільям Берроуз, Ален Гінзберг, Раві Шанкар і популярний в ті часи гуру Свамі Сатчідананда. Ці три картини склали програму фестивалю з промовистою назвою «Фільми, яким не потрібен переклад».

3, 5, 7 лютого
Бар Gang'ю' bazz
(Донецьк, б-р Шевченка, 3)

РОУД МУВИ

Тоні Гатліф — французький режисер циганського походження. Любить знімати в жанрі «кіно про подорожі». Фільми присвячує переважно своїм історичним предкам, ромам, яких вважає найкращими акторами. Деякі з його стрічок, зокрема «Вигнанці», «Трансильванія», «Свінг», «Дивний чужинець» та «Я народився від леки», можна переглянути на «Фестивалі Тоні Гатліфа».

До 27 лютого
Кінотеатр «Жовтень»
(Київ, вул. Костянтинівська, 26)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

LOUIE AUSTEN

Концерт віденського джазмена та електронника Луї Аустіна.

2 лютого. Ресторан «Панорама.Jazz, Wine & Cigars» (Київ, вул. Шолуденка, 3)

SPIRITUAL SEASONS

Британський готичний фолк, ірландські мелодії, музика Середньовіччя та фінські народні пісні від харківського гурту.

2 лютого. «Рок-Кафе» (Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 106а)

ФЕСТИВАЛЬ ТВОРЧОЇ МОЛОДІ

У програмі — твори європейської та української класики.

3 лютого. Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

«ДОПОМОГИ ЛЕГКО, АБО ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ДІТИ»

Вистава за участю зірок українського шоу-бізнесу і театру — Марії Єфросиніної, Григорія Чапкіса, Сергія Притули, Володимира Горяньського.

4–6 лютого. Академічний драматичний театр ім. Івана Франка. (Київ, пл. І. Франка, 3)

ДМІТРІЙ ХВОРОСТОВСЬКИЙ

Видастний баритон у сольному концерті «Тільки для вас...»

6 лютого. Національний палац «Україна» (Київ, вул. В. Васильківська, 103)

«ХАНУМА»

Класика грузинської музичної комедії з музикою Гіі Канчелі, тостами та Дмитрієм Харатьяном.

7 лютого. МЦКІМ «Жовтневий» (Київ, вул. Інститутська, 1)

ALEX METRIC

Прорив світової breaks- та house-сцени — презентація живого сету з використанням новітньої технології.

8 лютого. Клуб «Xlib» (Київ, вул. Фрунзе, 12)

«ОМРІЯНІ ПЕЙЗАЖІ»

Живопис Патрісії Ле Бер, натхненний краєвидами Бретані.

8–29 лютого. Львівський музей етнографії та художнього промислу (Львів, просп. Свободи, 15)

БРАТИ КАПРАНОВИ

Літературна зустріч з братами-близнюками — письменниками, громадянами, витівниками.

9 лютого. Клуб «Вихід» (Одеса, вул. Буніна, 24)

БРЕШІТЬ, ПАНОВЕ! «За п'ять хвилин побачення, а я ще вдома. Що ж робити?..» Тепер разом із внутрішнім голосом підказує мобільний оператор: збреши, що вже в дорозі. І допомагає відповідним фоновим супроводом. На українському ринку мобільних послуг — нова «фішка»: розмовляючи по мобільному, ви можете ввімкнути потрібний вам звуковий фон: шум автостради, дитячий галас, офісну метушню... Тобто відтепер ваша брехня стає набагато правдоподібною. Тільки-от жоден із операторів не передбачив послугу «уладнати ситуацію після того, як я невдало збрехав». Дарма. На неї найближчим часом буде шалений попит. ■

**АННА
БАБІНЕЦЬ**

**ВІКТОРІЯ
ПОЛІНЕНКО**

БЕЗ СТУСА Українці люблять ювілеї, але не знають, що з ними робити. Франкова річниця минула безславно. Рік Курбаса промайнув тихо. З Василем Стусом, вочевидь, буде інакше. Буча вже здійснюється: вольовим рішенням міністра культури Василь Вовкун відмінив урочистий вечір, який мав відбутися у січні. Логіка зрозуміла: що ж ми збираємося святкувати, коли ні книги поета в продажу, ні імені його на устах громадян? А якщо й згадують, то переважно в офіційній обстановці як про символ боротьби за незалежність. Стус-митець, Стус-людина схований за порожніми балачками. Аби це виправити, маємо час до осені. Тоді й побачимо наслідки змін, ініційованих благодійним фондом «Супутники соціальних програм ВИСОКА ПОЛІЦІЯ», очолюваним новим президентом Дмитром Стусом. ■

УЖГОРОДСЬКА КІНОФОБІЯ Завжди дивували ті, хто, подорожуючи Закарпаттям, не потрапляють до Ужгорода. То, бачте, маршрут не передбачав, то погода підвела, то, що найбезглуздіше, надто вже до нього далеко. Хоча, як на мене, рідний Ужгород завжди був найсонячнішою точкою усього «сонячного» Закарпаття. На жаль, днями із подивом дізналася — Ужгород може отримати ще один епітет — місто злих бродячих собак. У міській лікарні чи не щодня надають допомогу 2–3 жертвам оскражених псів. На скарги городян у мерії не реагують. Що ж, допоки зграї бродячих собак не побачать із вікон владних мерседесів, тих, хто оминатимуть Ужгород й надалі, можна буде принаймні зрозуміти. ■

**АНТОНІНА
ЦИМБАЛЮК**

**ОЛЬГА
АРТЮХ**

ТЕЛЕНАРКОМАНИ Наш телевізор зламався ще два тижні тому. Особливої незручності це не викликало — родина збирається разом лише у неділю. Та й у вікенд хочеться поспілкуватися з дітьми, відвідати друзів та зробити ще купу вже вкрай нагальних справ. Щоб все ж таки не сформувати у дітей комплекс «у всіх є, а в мене немає», чоловік притягнув з роботи телетюнер. Встановив його на комп'ютер, і тепер за «телеломки» можна щось переглянути. Але подібної хвороби у нашій квартирі не спостерігалося, доки не приїхали батьки — мій тато та чоловіка. Дідуся півдня розповідали, що це не по-людськи: блакитний екран має стояти на чільному місці, а не на письмовому столі. І я вкотре переконалася, що не купуватиму телевізор, щоб мої діти не стали теленаркоманами. ■

ДИВНА ЛОГІКА На своє професійне свято пожежники відрпортували про чергове досягнення — в Україні з'явився перший підйомний кран, за допомогою якого можна буде рятувати людей з 90-метрової висоти. €1,5 000 000 за це чудо техніки «люб'язно» виклали будівельні компанії. Тепер власникам квартир 34-поверхівки на Позняках (найвища будівля Києва) начебто пожежі не страшні. Проте лише у столиці таких машин потрібно хоча б чотири. Дотепер вітчизняні пожежні драбини діставали щонайвище 17-го поверху. Подібні повідомлення мене завжди доводять до сказу: а чому б спочатку не придбати відповідну техніку, а потім уже зводити супербагатоповерхівки? ■

**НАТАЛІЯ
ВАСЮТИН**

**РОМАН
КАБАЧІЙ**

«ДАХ» ДЛЯ ЕТНО Мої друзі знають — я фанат фольклору. Не останнім чином це вплинуло на рішення піти на виставу театру «Дах» за участю етно-хаос бенду «Даха-браха». Поки дві години актори в масках за задумкою режисера Влада Троїцького мовчки творили дійство, що повинно було б мати відношення до назви «Король Лір. Пролог», музики на хорах «наярювали» етно. І якщо хтось із вас коли-небудь слухав «Дахубраха», може уявити, наскільки енергомістким могло бути це безперервне виконання. Їхня музика — це сила українського «білого» голосу, помножена на саунд інструментів різних народів, це транс східного мелосу із ритмом південних барабанів... Вистава закінчилася, жодних квітів, актори пішли за лаштунки, музики лишилися сидіти у темені. Скажу тепер: ви — кращі! ■

ЦКМ НАУ

(Центр Культури та Мистецтв
Національного Авіаційного
Університету), пр. Комарова, 1

ЛЮТОГО 23

19:00

Рекреєток

Аліса

ПЦРХАРНТЕЦВЕРЕДРПЕТННАРХОПЦП

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НОВОГО АЛЬБОМА

Головний
інформаційний партнер

Тиждень

DXEM 95.6 FM
Рекомендує

Замовлення квитків
довідки за телефонами:

406 68 35 599 31 61

Розміщує

Пригощає

Докер
Інформаційний
партнер

Петровка.уа

При підтримці

Євроконтакт

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 228-05-66
office@book-ye.com